

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 6

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SPÓŁKA AKCYJNA
SOCIÉTÉ FERMIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

CHORZÓW I G. ŚL.

RYNEK, L. 915.

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZ. AMONU

Z KOPALNÍ „KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW”

ADR. TELEGR. SKARBOFERME CHORZÓW

Bank Gospodarstwa Krajowego

zawiadamia, że — w myśl § 16 statutu — przeprowadzono w dn. 29 lipca 1936 r.

LOSOWANIE

8%-owych obligacyj komunalnych

7%-owych obligacyj komunalnych emisji II, II S i III

7%-owych obligacyj bankowych emisji II

wraz ze skonwertowanymi na 5 $\frac{1}{2}$ % — na zasadzie ustawy z dn. 20/XII 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 115, poz. 950) — odcinkami powyższych emisji (z wyjątkiem emisji II S)

oraz

4 $\frac{1}{2}$ %-owych i 4%-owych obligacyj komunalnych

i 4%-owych obligacyj kolejowych b. Banku Krajowego, przejętych i skonwertowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

Wykazy numeryczne wylosowanych odcinków zawiera „Monitor Polski” Nr. 181 z dn. 6 sierpnia 1936 r. Tabele losowań mogą zainteresowani przejrzeć względnie podjąć w Centrali lub oddziałach Banku.

Wyplata należności za wylosowane odcinki odbywać się będzie, począwszy od dn. 1 października 1936 r., w Centrali Banku w Warszawie i w oddziałach prowincjonalnych Banku, względnie — według brzmienia tekstu odnośnych obligacyj — u korespondentów zagranicznych Banku.

Oprocentowanie wylosowanych odcinków ustaje z dn. 1 października 1936 r.

Emisjami b. Banku Krajowego administruje Oddział Banku we Lwowie, dokąd należy się zwracać bezpośrednio w sprawach, dotyczących obligacyj tych emisji.

U w a g a. — Spowodu wyczerpania funduszu umorzenia 7 $\frac{1}{2}$ % i 5 $\frac{1}{2}$ % obligacyj bankowych emisji I B. G. K. przez spłaty rat efektami (§ 32 statutu) — losowanie tych obligacyj nie zostało w bieżącym terminie przeprowadzone.

Ponad 125 000 osób

odbyło podróże polskimi samolotami
zdrowo i z pełnym zadowoleniem

SAMOLOTY KURSUJĄ CODZIENNIE!
NISKIE CENY BILETÓW!

AMERYKA jest największym
rynkem na świecie

Amerykańsko-Polska Izba Handlowa
w Stanach Zjednoczonych
149 east 67-th Street New York City

pośredniczy w nawiązywaniu
stosunków handlowych po-
między Ameryką i Polską

Kupcze i przemysłowcze polski!

po przybyciu do Nowego Yor-
ku, udaj się zaraz do Izby

Rozmówisz się tam po polsku, otrzymasz wska-
zówki i pomoc biurową z a d a r m o! Korespon-
dencja w języku polskim. W Polsce załatwiaj
swe sprawy przez

Polsko-Amerykańską Izbę Handlową
Warszawa, Nowy Świat Nr. 72, telefon 6-26-62

ZJEDNOCZONE FABRYKI ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH W MOŚCICACH I W CHORZOWIE

produkują i polecają pierwszorzędnej jakości nawozy azotowe:

A Z O T N I A K
S A L E T R Ę
W A P N I O W ą
(G R A N U L O W A N ą)

S A L E T R Z A K
S I A R C Z A N A M O N U

i wysokowartościowy nawóz fosforowy
S U P E R T O M A S Y N Ę
o zawartości 16% i 30% kwasu fosforowego

oraz produkty chemiczne: amonjak skroplony, azotyn sodowy, karbid, kwas azo-
towy, saletrę amonową, saletrę sodową, saletrę potasową, salmiak, węglan amonu,
wodę amonjalkalną chemicznie czystą, chlor ciekły, ług bielący (podchloryn sodo-
wy), chlorobenzol (monochlorobenzol), paradwuchlorobenzol, ortodwuchlorobenzol,
--- --- --- sodę kaustyczną, wapno chlorowe, azot, tlen, wodór. --- --- ---

WSZELKICH INFORMACYJ UDZIELA **W CHORZOWIE**
BIURO SPRZEDAŻY Z. F. Z. A.

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
ODDŁUŻENIE SAMORZĄDU — M. K.	917	KOMUNIKACJA I TRANSPORT	937
ZAGADNIENIE REFORMY MORSKIEGO PRAWA HAN- DLOWEGO — DR. WL. SOWIŃSKI	919	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	938
KRONIKA GOSPODARCZA:		POCZTA I TELEGRAF	938
GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ:		KRONIKA TYGODNIOWA:	
GÓRNICCTWO WĘGLOWE	922	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	939
HUTNICTWO	925	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	939
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	928	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
PRZEMYSŁ LUDOWY	928	PODATKI I OPŁATY	939
RZEMIOSŁO	929	AKCYZY I MONOPOLE	942
ROLNICTWO	929	PIENIĄDZ I KREDYT	942
HANDEL:		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	946
TRAKTATY I KONWENCJE	930	Z BANKU POLSKIEGO	947
Polska polityka traktatowa w obliczu reglamentacji dewizowej i zawieszenia transferu — X.		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
HANDEL WEWNĘTRZNY	931	POŁOŻENIE GOSPODARKI FRANCUSKIEJ — DR. RO- MAN BATTAGLIA	948
Rozporządzenie o targowiskach — R. Śląski	935	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	935	OGÓLNE	951
RYNEK AKCYJNY	935	Z. S. R. R.	951
CŁO ORAZ REGLAMENTACJA	936	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	952
Postanowienia celne w nowym układzie handlowym z Francją—F. S.			

ODDŁUŻENIE SAMORZĄDU

W PŁYW depresji gospodarczej na sytuację finansową samorządu terytorjalnego wyraził się przede wszystkim w konjunkturalnej zniżce dochodów. Nie jest to jednak wszystko. Równocześnie bowiem Państwo wywarło nacisk na ograniczenie dochodów samorządu w celu odciążenia płatnika. Ponadto zakres obowiązkowej działalności samorządu terytorjalnego został w wybitnym stopniu rozszerzony. Jeśli uwzględnić te wszystkie momenty, a równocześnie zwiększający się nacisk—naskutek zubożenia społeczeństwa—na opiekę społeczną, zwiększone wydatki na koszty leczenia ubogich chorych i usztywnienie wydatków personalnych—zrozumiałe jest, że kompresja wydatków postępowała wolniej od spadku dochodów. Pospolitem zjawiskiem były deficyty budżetowe. Sytuację komplikował nacisk ze strony wierzycieli.

Oczywiście, w tej sytuacji trudno było znaleźć definitywne rozwiązanie. Bez końca należało wprowadzać oszczędności, najbardziej nawet mechaniczne, by tylko

zblizać wydatki do poziomu dochodów; w tym też kierunku biegły wysiłki samorządu terytorjalnego, władz nadzorczych i ustawodawcy (rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 21/X 1932 r. o obniżeniu kosztów administracji samorządowej). Ponadto, w celu ochrony samorządu przed druzgocącą gospodarkę egzekucją wierzycieli, wprowadzone zostały umowy, porządkujące dochodzenie należności na związkach samorządowych (rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1932 r. o ograniczeniu egzekucji przeciwko związkom komunalnym).

Był to niewątpliwie okres najtrudniejszy—okres spadku dochodów.

Poczynając od 1934 r., dochody samorządowe zaczęły wykazywać stabilizację. Stworzyła się więc obiektywna podstawa dla uporządkowania gospodarki komunalnej. Ponieważ dochody były usztywnione, a nawet z uwagi na potrzeby polityki gospodarczej obniżane (uchylenie opłat wjazdowych, zniżka czyn-

szów, w związku z tem spadek dochodów z dodatku do podatku od nieruchomości, reforma podatku od lokali, obniżka opłat rzeźnianych i t. p.) — równowagi budżetowej szukać należało na drodze redukcji wydatków.

W tej dziedzinie nie można już było kroczyć po linii mechanicznych oszczędności. Należało w sposób istotny zredukować ważniejsze pozycje wydatkowe. Toteż na plan pierwszy wysunęła się sprawa obsługi długów. Wydatki na ten cel niewątpliwie przekraczały zdolność płatniczą samorządu, jak zwykle zresztą w okresie deflacji. Sytuację komplikował fakt, że struktura zadłużenia samorządu nie była zdrowa. Przedewszystkiem szereg inwestycji samorządowych wykonany był w całości lub częściowo z kredytów krótkoterminowych. Dalej, szereg inwestycji nierentownych, w niektórych wypadkach najzupełniej niecelowych, finansowany był z pożyczek wysokooprocentowanych. Wreszcie, rentowność inwestycji, na które zaciągane były pożyczki, była niższa od przyjmowanej za podstawę kalkulacji. Pomijając błędy kalkulacji, zjawisko to wywołane było przedewszystkiem zubożeniem ludności, związaniem z depresją gospodarczą, a także w niektórych wypadkach niedostateczną rozbudową inwestycji, w rezultacie czego dajmy na to wodociąg, obliczony na potrzeby całego miasta, doprowadzający wodę dla kilku tylko ulic, jest przedsiębiorstwem deficytowem, mimo że w zasadzie — przy dostatecznym rozszerzeniu — może być samowystarczalny.

Rozwiązania trudności w dziale obsługi długów szukać można było na drodze oddłużenia. Wymagała tego zresztą nie tylko sytuacja samorządu, ale i zmiana stosunku między wierzycielem i dłużnikiem, spowodowana wzrostem wartości pieniądza. Samorząd bowiem jest osobą prawa publicznego z istoty swojej wieczną. Nie jest możliwe zakończenie jego bytu poprzez upadłość. Ciężar obsługi długów, zwiększony na skutek zmian wartości realnej pieniądza, spada na obywateli, dotkliwie odczuwających stąd płynące obciążenia.

Pierwszy krok w kierunku zmniejszenia wydatków na obsługę długów przyniosło rozporządzenie Prezydenta Rzplitej o konwersji zobowiązań, obniżające m. in. oprocentowanie niektórych zobowiązań komunalnych. Praktycznie efekt nie był dostateczny. Nadal bowiem istniały związki, w których obsługa zobowiązań sięgała 40 ÷ 50%, a w niektórych wypadkach nawet dochodziła do 100% wydatków zwyczajnych. Toteż w 1934 r. ukazało się rozporządzenie Prezydenta Rzplitej o poprawie gospodarki i finansów związków samorządowych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 94, poz. 846), wprowadzające powszechne normy oddłużenia i t. zw. postępowanie oddłużeniowe indywidualne. Według koncepcji rozporządzenia normy oddłużenia powszechnego, stosujące się do wszystkich związków samorządowych, miały przez niżkę oprocentowania i rozterminowanie płatności niektórych natychmiast płatnych lub krótkoterminowych zobowiązań dostosować ciężar obsługi długów do zdolności płatniczej wszystkich przeciętnie zadłużonych związków samorządowych. I tylko w wypadkach szczególnie trudnych miało być stosowane indywidualne postępowanie oddłużeniowe.

Niestety, życie wykazało, że rozmiar ulg powszechnych jest niedostateczny, że tylko w nielicznych wypadkach wystarcza dla uregulowania stosunku między związkiem i wierzycielem, że w większości wypadków niezbędne jest postępowanie indywidualne. Okazało się mianowicie, że komisje oszczędnościowo-oddłuże-

niowe zakwalifikowały do oddłużenia 423 miasta, 147 powiatowych związków samorządowych i 899 gmin wiejskich, a zatem 70% wszystkich miast, 61% powiatowych związków samorządowych i 28% gmin wiejskich.

Dla przeprowadzenia postępowania oddłużeniowego powołana została Centralna Komisja Oszczędnościowo-Oddłużeniowa dla Samorządu oraz wojewódzkie komisje oszczędnościowo-oddłużeniowe.

W pierwszym etapie prac komisje wojewódzkie układały plany oddłużeniowe w stosunku do wszystkich wierzycieli, z wyjątkiem Skarbu Państwa i zakładów ubezpieczeń społecznych. Centralna Komisja występowała jako instytucja odwoławcza w stosunku do decyzji komisji wojewódzkich, ponadto stawiała wnioski do właściwych Ministrów w stosunku do należności Skarbu i ubezpieczeń społecznych. Ograniczenie właściwości C. K. O. O. do stawiania wniosków doprowadziło prace oddłużeniowe do impasu. Wyjście przyniósł dopiero dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 14/XI 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 82, poz. 506), nadający Centralnej Komisji prawo orzekania ulg w spłacie zobowiązań związków samorządowych wobec Skarbu Państwa, funduszy państwowych, instytucji ubezpieczeń społecznych oraz innych instytucji publiczno-prawnych, B. G. K., P. B. R. i banków komunalnych.

Z tą chwilą C. K. O. O. stała się organem, którego zadaniem jest przeprowadzenie rozrachunku między związkami samorządu terytorjalnego i wierzycielami publicznymi, oraz organem odwoławczym w stosunku komisji wojewódzkich, właściwych do orzekania w odniesieniu do należności osób prywatno-prawnych.

Przypomnieć należy, że w ogólnej sumie zobowiązań związków samorządowych zadłużenie w stosunku do osób publicznych łącznie z bankami komunalnymi stanowi ok. 75% całego zadłużenia samorządu. I dlatego większość związków wymagała oddłużenia tylko w odniesieniu do wierzytelności publicznych. Prace w tym kierunku rozpoczęła C. K. O. O. w II połowie grudnia 1935 r. Do dn. 1 lipca 1936 r. C. K. O. O. ustaliła ulgi w stosunku do wierzytelności publicznych dla 204 miast oraz 85 powiatowych związków samorządowych, t. zn. w odniesieniu do tych kategorii związków samorządowych wykonała ponad połowę pracy. Pozwala to omówić wyniki działalności C. K. O. O.

Oczywiście, rozmiary ulg dla związków samorządowych uzewnętrzniają się w sumie wydatków na obsługę długów. Wynosiły one na 286 załatwionych związków przed oddłużeniem zł 21,5 miljn. rocznie, t. zn. w tej wysokości były rzeczywiście płacone. Plan oddłużenia zredukował sumę wydatków na obsługę długów do zł 16,2 miljn., t. zn. o 25%. Liczby podane nie charakteryzują dostatecznie rozmiarów ulg, gdyż znaczna część związków samorządowych pokrywała tylko częściowo wymagającą obsługę zobowiązań. Tak więc dla 144 związków samorządowych pełną obsługę — przy założeniu, że zadłużenie długoterminowe spłacane będzie przez 36 1/2 lat z oprocentowaniem na 5%, krótkoterminowe zaś i natychmiast wymagalne spłacane będzie przez 5 lat z oprocentowaniem na 5% — oszacować można na zł 7,8 miljn. Tymczasem w 1935/36 r. związki te pokryły zaledwie zł 5,4 miljn. Obsługa, ustalona przez plan oddłużenia, obejmuje w zasadzie wszystkie zobowiązania samorządowe. Gdyby przyjąć wykazany wyżej stosunek między obsługą szacunkową i rzeczywiście płaconą za właściwy i dla innych związków, okazałoby się, że wydatki na obsługę zobowiązań

w stosunku do wymagalnej zmniejszono o 55%. Niewątpliwie, rozmiary ulgi nie są tak znaczne. W każdym razie przyjąć można, że rzeczywista ulga w obsłudze wynosi przeciętnie ponad 1/3.

Jeśli dłużnik otrzymał ulgę, to musiał ponieść straty wierzyciel. Oczywiście, największe zmniejszenie wydatków na obsługę zobowiązań uzyskano poprzez rozterminowanie krótkoterminowych należności. To jednak nie jest wszystko. W ogromnej liczbie wypadków należało iść dalej — do redukcji zaległości odsetkowych, do redukcji sumy dłużnej i wreszcie do redukcji odsetek na przyszłość. Z mocy decyzji Centralnej Komisji Oszczędnościowo-Oddłużeniowej wierzyciele publiczno-prawni i inni, objęci art. 14 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 14/X 1934 r., ponieśli straty na sumę ok. zł 130 miljn., t. zn. że suma ich należności pomniejszona została o 29%.

Według obliczeń, dokonanych dla 144 związków samorządowych, największe stosunkowo straty ponosi Komunalny Fundusz Pożyczkowo-Zapomogowy, któremu na zł 10·3 miljn. należności skreślono zł 9·2 miljn., czyli 89% sumy. Na drugim miejscu jest Skarb Państwa z sumą skreśleń zł 17·1 miljn. — na zł 19·5 miljn. należności (87%). Mniejsze stosunkowo straty ponoszą zakłady ubezpieczeń społecznych, a mianowicie 28%¹⁾ w stosunku do sumy należności zł 8·8 miljn. Wreszcie na pozostałych wierzycieli przypada ok. 25% skreśleń. Nadmienić należy, że projektowane przez K. O. O. redukcje należności wierzycieli prywatnych, drastyczne w indywidualnych wypadkach, w stosunku do całkowitej sumy należności tej kategorii wierzycieli są niższe od strat, poniesionych przez wierzycieli publiczno-prawnych.

Ogólnie biorąc, straty wierzycieli publiczno-prawnych są duże. Czy są konieczne? Wydaje się, że tak; że utrzymanie należności w dotychczasowej wysokości nie jest niczem innym, jak hodowaniem fikcyj — a tem samem jest szkodliwe. Nie może bowiem być najmniejszej wątpliwości, że w obecnych warunkach należności te nie są ściągalne. Toteż redukcja należności nie jest niczem innym, jak czyszczeniem bilansów wierzycieli z pozycji nierealnych. Nierównomierność strat poszczególnych grup wierzycieli publiczno-prawnych

jest wywołana dążeniem do niewprowadzania zamętu w pracę aparatu publicznego, a w szczególności — publicznego aparatu kredytowego. I dlatego największe straty przerzucono na Komunalny Fundusz Pożyczkowo-Zapomogowy i Skarb Państwa. Komunalny Fundusz Poż.-Zap. powstaje z części dochodów związków samorządowych. Jest pewnego rodzaju współwłasnością samorządu. Toteż powołany jest do poniesienia ofiar niezbędnych dla uzdrowienia gospodarki samorządowej. Skarb Państwa czerpie swe dochody z tego samego źródła, co i samorząd — od płatników. Jeśli płatnik może płacić więcej o tyle, by starczyło na pokrycie zobowiązań związków samorządowych wobec Skarbu Państwa, to prościej byłoby, gdyby Skarb Państwa pobrał te sumy od płatników bezpośrednio. W istocie rzeczy problem rozrachunku między samorządem i Skarbem Państwa sprowadza się w zasadzie do podziału wpływów ze źródeł podatkowych.

Oddłużenie jest niewątpliwie operacją bolesną i o tyle tylko celową, o ile przyczyni się do uporządkowania gospodarki samorządowej. Rozstrzygnięcie tej wątpliwości przyniesie dalsza przyszłość. Dzisiaj wysuwać można tylko przypuszczenia. Wydaje się więc, że w większości wypadków po zastosowaniu ulg w spłacie zobowiązań, przy daleko idącej redukcji wydatków w innych pozycjach budżetowych, wskazanej zresztą przez C. K. O. O., można będzie osiągnąć równowagę budżetową, a zatem uporządkowanie gospodarki. W niektórych jednak wypadkach nawet całkowite skreślenie zobowiązań nie wystarczy dla zrównoważenia budżetu. Są to wypadki — szczęśliwie — rzadkie, tem niemniej rozwiązania ich szukać należy na innej drodze — na drodze reformy przepisów podatkowych.

Jeszcze jedno. Za podstawę oceny zdolności płatniczej oddłużanych związków samorządowych są brane jedynie wydatki wegetatywne, sprowadzone zresztą do nader skromnego minimum. Oddłużenie zatem umożliwia uporządkowaną, lecz tylko pasywną wegetację samorządu. Aktywną rolę odegrać mógłby samorząd dopiero z chwilą zasadniczej poprawy sytuacji gospodarczej, z chwilą zwiększenia wydajności źródeł dochodowych.

M. K.

ZAGADNIENIE REFORMY MORSKIEGO PRAWA HANDLOWEGO

PRZYSŁOWIOWY duch tradycyjny (esprit traditionaliste) w morskim prawie handlowym, będący wynikiem wiekowych tradycji i zwyczajów w morskiej żegludze handlowej, nie wytrzymuje naporu ze strony nowych prądów i przeobrażeń, które występują w życiu gospodarczym i w dziedzinach technicznych w ogólności, a w żegludze morskiej w szczególności. Niewzruszalne zasady morskiego prawa handlowego doznały w ostatnich czasach wskutek zmian strukturalnych w życiu gospodarczym i postępu technicznego silnego wstrząsu, wywołującego konieczność dostosowania przepisów prawa morskiego do aktualnych potrzeb nowoczesnej żeglugi morskiej. Nie

znaczy to, że morskie prawo handlowe miałoby stracić swój charakter odrębności. Żegluga na morzu, będącym z jednej strony — poza wodami terytorjalnymi — całkiem wolnym i dostępnym dla wszystkich narodów, a z drugiej strony kryjącym specjalnie groźne niebezpieczeństwa dla życia i mienia ludzkiego — będzie zawsze miała swoje charakterystyczne i odrębne, przy czem międzynarodowe cechy. W konsekwencji morskie prawo handlowe, odzwierciedlające pojęcia i zwyczaje w żegludze morskiej, będzie i w przyszłości posiadało charakter specjalnej dziedziny prawa, związanej luźno z ogólnym prawem handlowym i innymi dziedzinami prawa. Prawo morskie będzie zawsze miało „une vie à part”, jak Georges Ripert, autor 3-tomowego dzieła „Droit maritime”, powiada, a zarazem będzie ze względu na międzynarodowy charakter żeglugi morskiej dążyć do wykazywania we wszystkich

¹⁾ W tem mieszczą się stosowane powszechnie — w stosunku do wszystkich osób — redukcje sumy zaległych składek na rzecz b. Kasy Chorych.

krajach jednolitych zasad i instytucyj. Słusznie powiedział na jednej z międzynarodowych konferencyj prawa morskiego jeden z niemieckich wybitnych znawców prawa morskiego: „the law of the ocean must be one”.

Możnaby argumentować, że w morskiej żegludze handlowej obok zwyczajów przeważnie decydują postanowienia i klauzule umów, w szczególności umowy o przewóz i konosamentu, a zatem przepisy prawa morskiego i kwestja ich zmian nie posiadają większego praktycznego znaczenia. Takiemu twierdzeniu należy przeciwstawić ważki argument, iż żadna umowa nie może przewidzieć wszystkich możliwych sytuacji oraz komplikacyj i wyczerpująco regulować stosunków pomiędzy stronami, a zatem powinien zawsze istnieć „wentyl bezpieczeństwa” w postaci obowiązujących przepisów prawnych, stosowanych pomocniczo obok umowy. Niejednokrotnie doktryna podkreślała, że możliwość regulowania w żegludze morskiej stosunków stron w drodze umowy nie usuwa potrzeby istnienia i stosowania przepisów prawnych. Jako przykład służyć mogą York Antwerp Rules z 1924 r., przyjmowane przez strony w czarterpertjach (umowach o przewóz morski) i konosamentach. Jakkolwiek bowiem starano się w prawidłach tych wyczerpująco uregulować awaryjną wspólną, zwłaszcza jej poszczególne przypadki i sposób jej likwidacji, to jednak, jak to praktyka pokazała, pozostały kwestje nieuregulowane, które powinny być rozstrzygane przez prawo pozytywne.

Niewątpliwie, zagadnienie reformy prawa morskiego także i u nas istnieje. Życie naszego kraju nie jest oderwane od życia innych narodów, mimo dominującej dziś powszechnie doktryny, wysuwającej autarkję na pierwszy plan. Nasze wybrzeże łączy nas ze szlakami morskimi całego świata. Jednakże ze względu na potrzeby gospodarcze Państwa reforma prawa morskiego powinna być przeprowadzona bardzo ostrożnie—nie przy biurku—a w ścisłym kontakcie z czynnikami fachowo-morskimi i przy uwzględnieniu naszych specjalnych potrzeb oraz aspiracyj narodowych. Morskie prawo handlowe, jako prawo gospodarcze, stosowane na ważnym odcinku życia gospodarczego, a mianowicie w handlu morskim, ma dla nas wielkie znaczenie.

Zagadnienie reformy prawa morskiego odgrywa dla nas tem większą rolę, że Gdańsk leży na wspólnym obszarze celnym i jest tak samo portem, obsługującym nasz kraj, i równie ważnym jak Gdynia. Gdańsk bowiem panuje nad ujściem Wisły, głównej wodnej arterji komunikacyjnej Polski. Absolutnie nie jest wskazane, aby w Gdańsku obowiązywało inne prawo morskie niż w Gdyni. Byłoby to przyczynkiem do rozluźnienia węzłów gospodarczych, łączących Polskę i Gdańsk, i mogłoby wywołać niepewność stosunków prawnych w naszej żegludze morskiej oraz destruktywnie oddziaływać na nasz handel morski. Sytuacja prawna armatora, kapitana statku, spedytora i maklera okrętowego nie może być w obu portach odmienna. Jeżeli się chce u nas przeprowadzić reformę prawa morskiego, to powinno się dążyć do takiej samej reformy w Gdańsku. Dziś w obu portach stosowane jest to samo morskie prawo handlowe (4 księga niem. Kod. Handl. z dn. 10/V 1897 r.), i sytuacja prawna, o ile chodzi o uprawianie handlu morskiego, jest w obu portach identyczna, co niewątpliwie dodatnio wpływa na nasz handel zagraniczny, kierowany w 78% przez oba porty.

Poniższe uwagi zawierają krótką syntezę najważniej-

szych kwestyj, wysuwających się na czoło, jeżeli chodzi o zreformowanie względnie uzupełnienie obecnie obowiązujących przepisów morskiego prawa handlowego.

Rewizji powinna być poddana dotychczasowa koncepcja ustawowa co do stanowiska kapitana statku. Stanowisko to przeszło w ciągu historii żeglugi morskiej różne fazy rozwoju. Minęły już czasy żeglugi, uprawianej żaglami, i nieregularnych podróży morskich. Żegluga morska przekształciła się w regularną i szybko-bieżną komunikację, uprawianą wielkimi statkami parowemi i motorowemi, zaopatrzonemi w najnowsze zdobycze techniczne. W najodleglejszych zakątkach świata kapitan statku może zapomocą kablu i radja oraz za pośrednictwem agentur okrętowych, utrzymywanych w większych ośrodkach morskich przez przedsiębiorstwa żeglugowe, otrzymać instrukcję od swego przedsiębiorstwa. W ostatnich czasach pozostały mu prawie że tylko funkcje nautycznego kierownika statku, który wykonywa władzę dyscyplinarną nad załogą, natomiast jego rola jako przedstawiciela handlowego armatora zmalała. Ta faktyczna zmiana sytuacji kapitana powinna znaleźć oddźwięk także w postanowieniach prawa morskiego. Jego władzę rozkazodawczą, czuwającą nad bezpieczeństwem statku, mienia oraz życia ludzkiego, należałoby zwiększyć.

Główną instytucją morskiego prawa handlowego jest umowa o przewóz. Prawo IV księgi stosowanego u nas niem. Kodeksu Handlowego z dn. 10/V 1897 r. wysuwa na pierwszy plan umowę o zacarterowanie statku (charter), która straciła swe dawne znaczenie, natomiast umowę o przewóz drobnicy, która zyskała na znaczeniu, traktuje po macoszemu. Należałoby ten ostatni typ umowy wyczerpująco unormować. O ile zaś chodzi o umowę o zacarterowanie statku, powinno się z uwagi na postęp techniczny w ładowaniu i wyładowaniu statku zreformować przestarzałe przepisy o czasie ładowania i wyładowania oraz o płaceniu przestojowego w razie przekroczenia tych okresów.

Stosowane u nas prawo nie zajmuje się różnemi odmianami t. zw. time-charteru, czyli wzięcia w najem na pewien okres czasu całego statku dla celów przewozu. Zawierane są tego rodzaju umowy z różnemi modyfikacjami, naprzykład jako wynajęcie statku wraz z kapitanem i załogą lub bez kapitana i załogi. Chodzi tu o różne typy umów. Każda z nich w swej konstrukcji prawnej różni się od drugich i dlatego też każdą z nich należy odrębnie unormować. Pomiędzy innemi, zachodzi kwestja, kiedy należy time-chartera uważać za armatora, czyli za przedsiębiorcę okrętowego, eksploatującego statek na własny rachunek.

Niektóre przestarzałe instytucje, jak spółka okrętowa (współwłasność statku, Partenreederei) i bodmerja (t. zw. pożyczka morska pod zastaw statku lub ładunku)—stały się anachronizmem w stosowanym u nas prawie morskiem, gdyż straciły wszelkie praktyczne znaczenie. Przyszła reforma prawa morskiego może te instytucje zupełnie pominąć.

Żegluga międzynarodowa, która w ostatnich dziesiątkach lat zmieniła posiadany od wieków charakter dorywczy, nieregularny, a przekształciła się w komunikację regularną, musiała z natury rzeczy wybiegać poza normy prawa pozytywnego, powstałego w czasie żeglugi trampowej, i stwarzać instytucje faktyczne, nieobjęte tem prawem, celem zaspokojenia potrzeb, wynikających ze zmiany charakteru żeglugi. Na pierwszym planie wysuwa się tu konosament bezpośredni

(trough bill of lading, connaissement direct, Durchfrachtkonnossement), nieznanym w obecnie u nas stosowanym prawie. Wytworzyło ten dokument życie. W komunikacji morskiej zdarza się, że nie jest możliwe dowiezienie ładunku na tym samym statku do portu przeznaczenia. Konieczne jest przeładowanie ładunku w jakimś porcie w drodze na inny statek celem dowiezienia ładunku do portu przeznaczenia. Poza to przewóz ładunku może odbywać się częściowo na lądzie koleją lub statkiem rzecznym, częściowo zaś morzem. Niepraktyczne byłoby wystawianie w tych wszystkich przypadkach kilku dokumentów przewozowych, dlatego też praktyka wytworzyła zwyczajową instytucję konosamentu bezpośredniego w komunikacji morskiej, a konosamentu morsko-kolejowego w kombinowanej komunikacji morsko-lądowej. U nas znalazły zastosowanie takie dokumenty w komunikacji pomiędzy Polską a Ameryką Północną oraz Polską a Palestyną. Stosunki prawne, powstające w związku z wystawianiem takich dokumentów, są skomplikowane i wątpliwe i wymagają wkroczenia ustawodawcy celem ustalenia istoty i skutków prawnych tego rodzaju dokumentów.

Jednym z dalszych problemów, wchodzących w zakres reformy morskiego prawa handlowego, jest sprawa dostosowania obowiązujących przepisów o awarii wspólnej do york-antweperskich prawideł (York Antwerp Rules) z 1924 r. Prawidła te odzwierciedlają nowe poglądy na zagadnienia awarii wspólnej. Należy uznać, że ujmując one zagadnienia awarii wspólnej (ofiary, poniesionej w celu wyratowania statku i ładunku ze wspólnego niebezpieczeństwa) naogół w sposób racjonalny.

Kapitałem zagadnieniem jest przejście do ustawodawstwa krajowego brukselskich konwencji prawa morskiego z 1924 r. i 1926 r., podpisanych także przez Polskę, a mianowicie:

- 1) z dn. 25/VIII 1924 r. o ograniczeniu odpowiedzialności właścicieli statków morskich,
- 2) z dn. 25/VIII 1924 r. o konosamencie,
- 3) z dn. 10/IV 1926 r. o przywilejach i hipotekach morskich,

4) z dn. 10/IV 1926 r. o immunitetach państwowych statków morskich.

Konwencje te normują szereg ważnych problemów z dziedziny odpowiedzialności właścicieli statków morskich i przewoźników na morzu w związku z eksploatacją statku morskiego. Są one kompromisem angielsko-amerykańskiej i niemieckiej doktryny, wskutek czego nie przedstawiają one harmonijnej całości i zawierają dużo niedomówień i niejasności, zwłaszcza konwencja o ograniczeniu właścicieli statków morskich. Recepcja tego prawa konwencyjnego do prawa krajowego powinna nastąpić, o ile możliwości, w głównych liniach, przy uwzględnieniu interesów naszej żeglugi i naszego doświadczenia, a nie à la lettre. Możliwość pewnych odchyień od postanowień konwencyjnych przewidują same konwencje. Wspomniane konwencje stanowią poważny krok w kierunku unifikacji norm morskiego prawa handlowego, nad którą pracują od kilkudziesięciu lat międzynarodowe organizacje naukowe, a mianowicie Comité Maritime International (Antwerpja), International Law Association (Londyn) oraz Institut de Droit International (Bruksela).

Przy reformie morskiego prawa handlowego powinny życiowe interesy wszystkich zainteresowanych osób i instytucyj być uwzględnione w równej mierze. Wiadome jest, że Komisja Kodyfikacyjna pracuje obecnie nad przyszłym polskim prawem morskim. Sfery zainteresowane powinny już teraz zbierać materiały, oparte na doświadczeniu, któreby mogły być wykorzystane przy pracach kodyfikacyjnych, oraz formułować i przedstawiać swe postulaty Ministerstwu Przemysłu i Handlu, do którego sprawy morskiej żeglugi handlowej należą. Chodzi bowiem o to, aby nasze prawo morskie odzwierciedlało rzeczywiste potrzeby naszej żeglugi morskiej i naszych portów morskich jak i w ogóle naszego życia gospodarczego. Prawo morskie, jak się wyraził Louis Frank, Prezydent Międzynarodowego Komitetu Morskiego (Comité Maritime Internationale) na konferencji prawa morskiego w Brukseli w 1922 r., powinno być „l'expression de la vie économique du monde commercial et maritime”.

Dr. Wł. Sowiński

KRONIKA GOSPODARCZA

WIZYTA MINISTRA PRZEMYSŁU I HANDLU A. ROMANA ORAZ PODSEKRETARZA STANU W MIN. SKARBU T. LECHNICKIEGO W HADZE

Jak donosiliśmy, Pan Minister Przemysłu i Handlu Antoni Roman i Pan Podsekretarz Stanu w Min. Skarbu Tadeusz Lechnicki udali się w dn. 28/VII b. r. do Holandji. W Hadze polscy ministrowie złożyli swe podpisy w księdze audjencjonalnej Królowej Wilhelminy i Następcy Tronu, które bawią obecnie na wywczasach, poczem złożyli wizyty Ministrowi Spraw Zagranicznych Jonkheer de Graeffowi oraz Ministrom: Przemysłu, Handlu i Żeglugi oraz Rolnictwa.

Na cześć Panów Ministra Romana i Wiceministra Lechnickiego Poseł R. P. w Hadze Dr. Babiński z małżonką wydali śniadanie, w którym wzięło udział kilku Ministrów holenderskich oraz szereg wyższych urzędników ministerstw gospodarczych.

W czasie śniadania Pan Minister Spraw Zagranicznych Jonkheer de Graeff udekorował wielką wstęgą orderu Oranje—Nassau Pana Ministra Romana i Pana Wiceministra Lechnickiego, a Komandorją tego orderu P. Radcę Stogę.

Wieczorem Rząd holenderski wydał bankiet na cześć polskich Ministrów, w którym wzięli udział Minister Handlu, Przemysłu i Żeglugi Prof. Gelissen, jako gospodarz, Ministrowie: Spraw Zagranicznych, Finansów, Rolnictwa, Sprawiedliwości, Spraw Społecznych, Poseł R. P. Babiński, Konsul Generalny R. P. w Amsterdamie oraz szereg wyższych urzędników.

W czasie bankietu Pan Minister Gelissen wygłosił przemówienie, w którym, witając serdecznie gości polskich, dał wyraz zadowoleniu z postępującego rozwoju stosunków polsko-holenderskich. Pan Minister Roman podkreślił w odpowiedzi wspólność dążeń Polski i Holandji w międzynarodowej polityce gospodarczej

oraz cechującą oba kraje troskę o zachowanie niezależnej linii postępowania w tej dziedzinie.

Przed bankietem Panowie Minister Roman i Wiceminister Lechnicki odwiedzili w towarzystwie P. Pośła Babińskiego „Schronisko marynarza polskiego” w Szewenińdze, gdzie powitani zostali przez zgromadzonych rybaków polskich. Serdeczne przemówienie wygłosił Prezes Stowarzyszenia Morskiego na okrąg Szeweniński. W odpowiedzi Pan Minister Roman podkreślił doniosłą rolę, jaką spełnia marynarz polski w dziele zacieśnienia węzłów przyjaźni i wzajemnego zrozumienia między Polską i Holandją.

UCHWAŁY KOMITETU EKONOMICZNEGO

W dn. 5 b. m. odbyło się pod przewodnictwem Pana Wicepremiera E. Kwiatkowskiego posiedzenie Komitetu Ekonomicznego Ministrów. Na posiedzeniu tem Pan Wicepremier omówił wyniki gospodarki budżetowej, podkreślając, że lipiec zamknięty został nadwyżką budżetową w kwocie zł 714 000 i że ten pomyślny rezultat jest nie tylko konsekwencją akcji oszczędnościowej, która musi być w przyszłości kontynuowana,

lecz również pozostaje w związku ze wzrostem wpływów w podatkach pośrednich.

Wśród spraw bieżących, które rozpatrywane były przez Komitet Ekonomiczny Ministrów, postanowiono przeniesienie Dyrekcji P. K. P. z Radomia do Chełma, w związku z czem Ministerstwo Komunikacji przystąpi do opracowania planu wykończenia gmachów kolejowych w Chełmie. Plan ten włączony będzie do ogólnego planu inwestycji państwowych na rok 1937.

Ponadto między innymi sprawami porządku obrad Komitet Ekonomiczny uchwalił również wnioski w sprawie odstąpienia niektórych nieruchomości monopoli tytoniowego i spirytusowego, zbędnych dla gospodarki tych monopoli, oraz przeprowadził dyskusję nad zagadnieniem lokali handlowych w związku z przedłożonymi w tej sprawie memoriałami zrzeszeń kupieckich i robotniczych oraz właścicieli nieruchomości.

OD REDAKCJI

—Redaktor Naczelny naszego tygodnika P. Czesław Peche wyjechał w dn. 3 sierpnia b. r. na urlop wypoczynkowy.

GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICCTWO WĘGLOWE

PRZEMYSŁ WĘGLOWY W MAJU 1936 R. — Wydobyte węgla kamiennego w maju 1936 r. przedstawiało się następująco:

Tabl. I

Rejony węglowe	M a j		Styczeń ÷ maj		
	1 9 3 6		1 9 3 6		1 9 1 3
	tonn	1913= 100	tonn	1913= 100	tonn
Śląski	1 557 555	58'08	8 315 213	62'01	13 409 210
przec. dzienna . . .	62 302	57'69	65 994	61'11	107 994
Dąbrowski ¹⁾	369 781	65'07	2 076 294	73'07	2 841 335
przec. dzienna . . .	14 791	63'99	16 478	71'28	23 116
Krakowski ²⁾	131 894	80'31	685 835	83'52	821 165
przec. dzienna . . .	5 276	79'78	5 443	82'31	6 613
Ogółem :	2 059 230	60'31	11 077 342	64'89	17 071 710
przec. dzienna . . .	82 369	59'81	87 915	63'83	137 723

Wzrost (+) względnie spadek (—) wydobycia w maju 1936 r. w porównaniu z kwietniem 1936 r. oraz z majem 1935 r. ilustruje poniższe zestawienie:

Rejony	W s t o s u n k u :			
	do kwietnia 1936 r.		do maja 1935 r.	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	+ 1 097	0'07	+ 45 922	3'04
Dąbrowski	+ 5 497	1'51	— 10 851	2'85
Krakowski	— 2 520	1'87	+ 755	0'58
Ogółem :	+ 4 074	0'20	+ 35 826	1'77

Jak wynika z powyższego zestawienia, wydobycie węgla kamiennego w maju b. r. w porównaniu z kwietniem b. r. wzrosło minimalnie, gdyż o 0'20%, w stosunku zaś do maja 1935 r. zwiększyło się o 1'77%. Od początku roku, t. j. w okresie styczeń ÷ maj, wydobyto węgla ogółem 11 077 342 t — wobec 11 388 732 t w analogicznym okresie 1935 r., a zatem o 311 390 t (2'73%) mniej.

Ogólny zbyty węgla kamiennego w maju w porównaniu z kwietniem wzrósł o 39 377 t (2'12%). Ponieważ zbyty na rynku wewnętrznym wzrósł, a wywóz zagranicę zmalał — przeto w ustosunkowaniu się zbytu krajowego do eksportu nastąpiło przesunięcie na korzyść zbytu krajowego: udział zbytu krajowego w ogólnym zbycie węgla wynosił 68'19%, a eksportu — 31'81%.

Wzrost (+) względnie spadek (—) zbytu krajowego oraz eksportu

¹⁾ Obejmuje tylko kopalnie rej. dąbrowskiego.

²⁾ Nie obejmuje kopalni rej. dąbrowskiego, które administracyjnie zostały przyłączone z dn. 1/1 1936 r. do okręgu krakowskiego.

w maju w porównaniu z kwietniem 1936 r. ilustruje następujące zestawienie:

Rejony	Zbyt w kraju		E k s p o r t	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	+ 51 443	5'94	— 31 022	5'75
Dąbrowski	+ 7 880	3'13	+ 11 325	13'70
Krakowski	— 269	0'23	+ 20	—
Ogółem :	+ 59 054	4'79	— 19 677	3'16

Jak wynika z tabl. II, zbyty węgla w kraju w maju w porównaniu z kwietniem wzrósł o 59 tys. t (4'78%). Wzrost ten został spowodowany zwiększeniem zapotrzebowaniem wszystkich prawie grup odbiorców, przyczem najsilniej wzrosło zapotrzebowanie ze strony przemysłu hutniczego, chemicznego i cukrowniczego, a także wzrosły dostawy dla kolei żelaznych i wojskowości. W mniejszej mierze wzrost zapotrzebowania wykazały przemysły koksarski, rolniczy i gazowniczy. Natomiast znacznie zmalało zapotrzebowanie węgla opałowego oraz w mniejszej mierze zapotrzebowanie przemysłu naftowego, solnego i włókienniczego. Odbiór węgla ze strony innych gałęzi przemysłu w maju utrzymał się mn. w. na poziomie poprzedniego miesiąca. Zbyty krajowy w okresie styczeń ÷ maj 1936 r. wyniósł 6 697 590 t — wobec 6 599 566 t w analogicznym okresie 1935 r., a zatem o 98 024 t więcej.

Jak ilustruje tabl. III, eksport węgla kamiennego w maju w porównaniu z kwietniem zmalał o 19 677 t (3'16%), przyczem spadek wywozu dotyczył tylko r. j. śląskiego, z rej. dąbrowskiego i krakowskiego bowiem eksport nieco wzrósł. Wywóz na rynki środkowo-europejskie wzrósł o 6 tys. t — głównie do Austrii w związku z nieznacznym podwyższeniem kontyngentu importowego tego kraju. Wywóz na rynki skandynawskie zmalał w stosunku do kwietnia o 17 tys. t, przyczem zmalały wysyłki do Szwecji i Finlandji, wzrosły natomiast do Norwegji i Danji. Na rynki bałtyckie wywieziono 10 tys. t — przeważnie do Łotwy. Eksport na rynki zachodnio-europejskie wzrósł o 12 tys. t; wzrost dotyczył tylko Francji, dokąd wywieziono 104 tys. t, t. j. o 25 tys. t więcej niż w kwietniu, natomiast do Belgji, Holandji i Szwajcarii eksport znacznie zmalał. Wywóz na rynki południowo-europejskie cechował większy spadek, mianowicie o 35 tys. t; dotyczyło to głównie Włoch. Eksport na rynki pozaeuropejskie kształtował się pomyślnie. Należy zaznaczyć, że wznowiono eksport do Brazylii, dokąd wysłano 13 tys. t. Wywóz do W. M. Głańska wykazał nieznaczny spadek. Zbyty węgla okrętowego utrzymał się na poziomie poprzedniego miesiąca.

Tabl. IV przedstawia obrót węgla, koksu i brykietów. Jak wynika z tej tabli, w zapasie w końcu miesiąca sprawozdawczego znajdowało się 1 166 684 t — wobec 1 196 061 t w miesiącu poprzednim, spadek zapasów wyniósł więc 29 377 t.

Sytuacja przemysłu węglowego w maju w porównaniu z kwietniem nie uległa naogół zmianie, co wyraziło się w niezmiennym prawie poziomie wydobycia, natomiast liczba dniówek odrobionych — również przy tej samej liczbie dni roboczych — w maju w porównaniu z kwietniem wzrosła o 9 452 (0'80%) i wynosiła 1 183 730.

Wzrost liczby dniówek odrobionych tłumaczy się poniekąd pewnym uruchomieniem robót przygotowawczych w związku z nadchodzącym okresem jesiennym — okresem wzmożonego wydobycia.

Zbyt węgla kamiennego w kraju w maju 1936 r.

Tabl. II

Rodzaj odbiorców	Maj 1936 tonn	Styczeń ÷ maj			
		1 9 3 6 tonn	%	1 9 3 5 tonn	%
I. — Przemysł					
Hutniczy:					
żelazny	100 861	473 464	7'07	477 889	7'24
innych metali	27 387	144 008	2'15	145 151	2'20
Koksniarnie	170 906	848 546	12'67	764 256	11'58
Brykociarnie	10 768	58 282	0'87	69 685	1'06
Gazownie	19 084	103 783	1'55	117 547	1'78
Górnicy (kopalnie rud i kopalnie, niemające węgla własnego) ¹⁾	4 498	24 341	0'36	21 985	0'33
Naftowy	3 195	20 857	0'31	25 019	0'38
Solny	6 610	41 576	0'62	39 065	0'59
Cementowy, ceramiczny, cegielniano i wapienny	108 291	342 357	5'11	277 180	4'20
Obróbczy (metalowy i inny)	7 765	44 288	0'66	56 495	0'86
Chemiczny	41 269	191 040	2'85	162 142	2'46
Garbarski i przetworów zwiercz.	2 254	13 780	0'21	15 080	0'23
Rolniczy (przetwórczy rolny, browary, młyny, gorzelnie)	33 298	219 086	3'27	223 762	3'39
Cukrowniczy	24 283	40 456	0'61	37 117	0'56
Papierniczy	30 851	159 427	2'38	135 570	2'05
Włókienniczy	51 365	320 332	4'78	318 817	4'83
Inne gałęzie przemysłu	133 574	665 442	9'94	561 413	8'51
Razem przemysł¹⁾:	776 259	3 711 065	55'41	3 448 173	52'25
II. — Inni odbiorcy					
Koleje żelazne	241 497	1 176 425	17'56	1 184 803	17'95
Żegluga	2 060	6 760	0'10	7 698	0'12
Institucje miejsk. (elektrownie, tramwaje, wodociągi i inne, oprócz gazowni)	28 504	167 199	2'50	173 058	2'62
Wojskowość	27 079	66 146	0'99	78 641	1'19
Institucje państw. Opał domowy ²⁾	9 166	49 983	0'75	50 568	0'77
Pośrednicy	106 563	739 495	11'04	719 214	10'90
	101 589	780 517	11'65	937 411	14'20
Razem inni odbiorcy²⁾:	516 458	2 986 525	44'59	3 151 393	47'75
Ogółem w kraju:	1 292 717	6 697 590	100'00	6 599 566	100'00

Z liczby wszystkich dniówek odrobionych — wzrosła liczba dniówek odrobionych o 5 744 (0'50%) do 1 155 545, oraz zwiększyła się liczba dniówek nadliczbowych o 3 708 (15'15%), wynosząc 28 185.

W związku ze wzrostem wszystkich dniówek odrobionych przy tej samej liczbie dni roboczych w maju co i w kwietniu — liczba wszystkich dniówek opuszczonych spadła o 1 128 (0'22%) i wynosiła 516 318, co stanowi 44'68% zwykłych dniówek odrobionych; spadek liczby tych dniówek został spowodowany zmniejszeniem się liczby „świętówek” o 48 647 (12'35%) do 345 386, wynosząc 29'89% zwykłych dniówek odrobionych — wobec 34'27% w kwietniu, natomiast liczba dniówek urlopowych, jak zwykle w tej porze roku, wzrosła do 108 129, a mianowicie o 38 837 (56'05%).

Liczba przeciętnie zatrudnionych robotników wzrosła w maju o 185 (0'11%) do 66 875.

Na przeciętnie zatrudnionego robotnika przypadło w maju zwykłych dniówek odrobionych 17'28, wszystkich opuszczonych 7'72, w tem „świętówek” 5'16; odpowiednie liczby w kwietniu wynosiły: 17'24, 7'76 i 5'91.

Przeciętne wydobycie węgla na robotniko-dniówkę w maju w porównaniu z kwietniem spadło: w rej. śląskim do 1 983 kg, czyli o 13 kg, w rej. dąbrowskim do 1 327 kg, czyli o 14 kg, i w rej. krakowskim o 37 kg, wynosząc 1 299 kg. W ten sposób przeciętnie dla całego Państwa wydajność robotnika spadła o 18 kg, wynosząc 1 766 kg.

Przeciętne zarobki dorosłego mężczyzny w gotówce na dniówkę odrobioną wynosiły: w rej. śląskim w maju zł 8'37 — wobec zł 8'36 w kwietniu, w rej. krakowskim zł 6'30 — wobec zł 6'29 i w rej. dąbrowskim pozostały bez zmiany, wynosząc zł 6'70.

W związku ze wzrostem liczby dniówek odrobionych, przypadających na przeciętnie zatrudnionego robotnika, przeciętny miesięczny dochód dorosłego mężczyzny w gotówce zwiększył się i wynosił: w rej. śląskim zł 152'50 w maju — wobec zł 151'67 w kwietniu, w rej. dąbrowskim zł 112'86 — wobec zł 101'32. W rej. krakowskim, ze względu na znacz-

Eksport węgla kamiennego w maju 1936 r.

Tabl. III

Kraje	Maj 1936 tonn	Styczeń ÷ maj			
		1 9 3 6 tonn	%	1 9 3 5 tonn	%
I. — Rynki środkowo-europejskie					
Austria	51 559	274 409	8'43	419 050	11'78
Węgry	48 347	264 407	8'12	294 077	8'27
Czechosłowacja	1 040	1 475	0'05	2 385	0'07
Niemcy	2 172	8 485	0'26	122 153	3'43
	—	42	—	435	0'01
II. — Rynki skandynawskie					
Szwecja	220 390	1 240 118	38'10	1 216 315	34'18
Norwegia	155 707	904 752	27'80	828 257	23'28
Danja	30 200	167 875	5'16	194 470	5'46
Islandja	20 322	115 610	3'55	160 813	4'52
Finlandja	—	1 000	0'03	5 260	0'15
	14 161	50 881	1'56	27 515	0'77
III. — Rynki bałtyckie					
Łotwa	10 370	18 585	0'56	14 628	0'41
Litwa	8 890	17 105	0'52	14 098	0'40
Kłajpeda	—	—	—	—	—
Estonja	1 480	1 480	0'04	530	0'01
IV. — Rynki zachodnio-europejskie					
Francja	142 541	765 082	23'42	665 497	18'70
Belgia	103 959	488 490	15'01	432 958	12'17
Holandja	22 517	185 384	5'61	105 347	2'96
Irlandja	9 970	53 095	1'63	50 724	1'42
Szwajcaria	—	—	—	45 820	1'29
Anglja	6 095	38 113	1'17	30 648	0'86
	—	—	—	—	—
V. — Rynki południowo-europejskie					
Włochy	63 452	466 818	14'35	773 558	21'74
Jugosławja	56 442	391 433	12'03	682 652	19'18
Rumunja	500	5 120	0'16	25 270	0'71
Grecja	—	65	—	6 188	0'17
Hiszpanja	6 510	57 645	1'77	45 093	1'27
Portugalja	—	—	—	4 200	0'12
Malta	—	—	—	2 030	0'06
	—	12 555	0'39	8 125	0'23
VI. — Rynki pozaeuropejskie					
Algier	55 068	162 735	5'09	138 910	3'90
Egipt	—	15 300	0'47	40 297	1'13
Pozostała Afryka	5 375	30 525	0'94	32 396	0'91
Argentyna	2 650	8 650	0'26	4 970	0'14
Brazylja	33 643	94 830	2'91	45 515	1'28
Daleki Wschód	13 400	13 400	0'41	—	—
Inne kraje	—	—	—	—	—
	—	30	0'10	15 732	0'44
VII. — Węgiel okrętowy					
	45 214	229 453	7'03	210 850	5'93
Razem zagranicę	588 594	3 157 200	96'98	3 438 808	96'64
VIII. — W. M. Gdańsk	14 355	98 221	3'02	119 480	3'36
Ogółem:	602 949	3 255 421	100'00	3 558 288	100'00

¹⁾ Bez zużycia na cele techniczne kopalni.

²⁾ Bez zużycia na deputaty.

Obrót węgla, koksu i brykietów w Państwie Polskim w maju 1936 r.
(w tonnach)

Tabl. IV

REJONY WĘGLOWE	Pozostałość z poprzedn. miesiąca	Wydobycie (produkcja)	Do dyspo- zycji	R O Z C H Ó D								Ogółem	Pozostałość na zwalach na następ. mies.
				Z b y t			Z u ż y c i e			Ogółem			
				W kraju	Zagra- nicę	Razem	Cele własne zakład.	Deputaty robot. urzęd.	Razem				
W ę g i e l k a m i e n n y													
Śląski	747 004	1 557 555	2 300 554	917 618	508 926	1 426 544	102 328	20 430	1 715	124 473	1 551 017	749 537	
Dąbrowski ¹⁾	352 914	369 781	722 207	259 407	94 003	353 410	36 172	6 728	759	43 659	397 069	325 138	
Krakowski ²⁾	96 143	131 894	227 998	115 692	20	115 712	17 073	2 922	282	20 277	135 989	92 009	
Ogółem:	1 196 061	2 059 230	3 250 759	1 292 717	602 949	1 895 666	155 573	30 080	2 756	188 409	2 084 075	1 166 684	
K o k s													
Śląski	222 542	129 849	352 392	92 547	31 400	123 947	31	—	—	31	123 978	228 414	
B r y k i e t y													
Śląski	978	10 914	11 888	11 001	325	11 326	19	—	—	19	11 345	543	

ny sezonowy wzrost urlopów, przeciętny dochód w gotówce nieznacznie zmalał i wyniósł zł 103'53 — wobec zł 106'85 w kwietniu.

Przeciętny całkowity miesięczny dochód dorosłego mężczyzny wzrósł we wszystkich rejonach i kształtował się następująco: w rej. śląskim zł 171'01 — wobec zł 169'08 w kwietniu, w rej. dąbrowskim zł 123'89 — wobec zł 121'21 i w rej. krakowskim zł 122'33 — wobec zł 118'36.

Przeciętny miesięczny koszt utrzymania rodziny robotniczej, składającej się z 4 osób, chociaż niejednolicie obliczany, wyniósł w maju dla rej. śląskiego zł 132'45 — wobec zł 132'02 w kwietniu i w rej. dąbrowskim zł 90'60 — wobec zł 90'00 w poprzednim miesiącu.

Załoga robotnicza — w związku z wzmoczoną produkcją koksu — zwiększona była o 15 robotników, obejmując w końcu miesiąca 2 052 robotników.

WYWÓZ WĘGŁA KAMIENNEGO W LIPCU 1936 R. przedstawiał się — według danych tymczasowych — następująco (w tys. tonn):

K r a j e	L i p e c 1936					Wzrost (+) lub spadek (-) w lipcu w stos. do czerwca
	1933	1934	1935	Czerwiec	Lipiec	
Rynki środkowo-europejskie	117	109	91	53	65	+ 12
Austria	86	68	72	50	63	+ 13
Węgry	1	3	1	1	—	- 1
Czechosłowacja	30	30	18	2	2	—
Niemcy	—	8	—	—	—	—
Rynki skandynawskie	424	271	288	212	255	+ 43
Szwecja	229	168	216	148	182	+ 34
Norwegia	78	24	20	30	32	+ 2
Dania	66	68	35	15	23	+ 8
Islandja	3	1	—	—	—	—
Finlandja	48	10	17	19	18	- 1
Rynki bałtyckie	7	8	6	3	5	+ 2
Łotwa	7	6	6	3	5	+ 2
Estonja	—	2	—	—	—	—
Rynki zachodnio-europejskie	130	175	142	127	154	+ 27
Francja	71	72	94	89	86	- 3
Belgia	16	29	29	22	54	+ 32
Holandja	9	20	8	11	7	- 4
Irlandja	29	42	—	—	—	—
Szwajcaria	5	12	11	5	7	+ 2
Rynki południowo-europejskie	71	127	182	103	122	+ 19
Włochy	63	125	155	97	107	+ 10
Jugosławia	—	2	21	—	—	—
Rumunia	1	—	—	—	—	—
Grecja	7	—	3	4	6	+ 2

Malta	—	—	3	2	8	+ 6
Portugalja	—	—	—	—	1	+ 1
Rynki pozaeuropejskie	25	20	24	45	21	- 24
Algier	17	18	1	4	—	- 4
Egipt	8	—	8	—	—	—
Afryka	—	—	2	—	—	—
Argentyna	—	—	13	16	19	+ 3
Brazylja	—	—	—	12	2	- 10
Inne kraje	—	2	—	13	—	- 13
Węgiel okrętowy	31	33	46	55	64	+ 9
Razem zagranicę:	805	743	779	598	686	+ 88
W. M. Gdańsk	29	32	28	19	27	+ 8
Ogółem:	834	775	807	617	713	+ 96

Przeładunek węgla w portach:						
w Gdyni	439	422	486	403	452	+ 49
w Gdańsku	218	233	184	133	178	+ 45
R a z e m :	657	655	670	536	630	+ 94

Eksport węgla kamiennego w lipcu — w związku z większą (o 4) liczbą dni roboczych w lipcu (27) w porównaniu z czerwcem (23) — wzrósł o 96 tys. t (15'56%) i wyniósł 713 tys. t, pozostając o 94 tys. t (11'65%) niższym od wywozu w analogicznym miesiącu 1935 r. Wzrost wywozu nastąpił wyłącznie z rej. śląskiego, skąd wywieziono 627 tys. t, czyli o 100 tys. t więcej w porównaniu z miesiącem poprzednim, natomiast eksport z rej. dąbrowskiego zmalał o 4 tys. t i stanowił 86 tys. t; z rej. krakowskiego wyeksportowano tylko nieznaczne ilości, nieprzekraczające 0'5 tys. t.

Wywóz na rynki środkowo-europejskie zwiększył się o 12 tys. t — do 65 tys. t, przy czym głównym odbiorcą pozostała nadal Austria.

Eksport na rynki skandynawskie w lipcu w porównaniu z czerwcem znacznie wzrósł, gdyż o 43 tys. t, wynosząc 255 tys. t, przy czym zwiększyły się wysyłki do wszystkich krajów, objętych tą grupą rynków, prócz Finlandji, do której nieznacznie zmalały.

Wywóz na rynki bałtyckie wzmożł się o 2 tys. t — do 5 tys. t, przy czym cała ta ilość została ulokowana na rynku łotewskim.

Na rynki zachodnio-europejskie wywieziono ogółem 154 tys. t — wobec 127 tys. t w czerwcu, a zatem o 27 tys. t więcej. Wzrost wywozu tłumaczy się zwiększoną wysyłkami do Belgji i Szwajcarii, eksport bowiem do pozostałych krajów tej grupy rynków nieznacznie spadł.

Wywóz na rynki południowo-europejskie wzrósł o 19 tys. t i wyniósł 122 tys. t. Wzrost ten został wywołany zwiększonym eksportem do Włoch oraz do wszystkich krajów tej grupy rynków.

Wywóz na rynki pozaeuropejskie kształtował się niepomysłnie i wyniósł zaledwie 21 tys. t — wobec 45 tys. t w poprzednim miesiącu. Wysyłki do W. M. Gdańska, jak również odbiór węgla okrętowego wykazały poprawę.

Udział poszczególnych rynków zbytu w ogólnym eksporcie węgla w lipcu w porównaniu z czerwcem ilustruje poniższe zestawienie (w %-ach):

1) Obejmuje tylko kopalnie rej. dąbrowskiego.

2) Nie obejmuje kopalń rej. dąbrowskiego, które administracyjnie zostały przyłączone z dn. 1/1 1936 r. do okręgu krakowskiego.

	Czerwiec	Lipiec
Rynki środkowo-europejskie	8'59	9'12
„ skandynawskie	34'36	35'76
„ bałtyckie	0'49	0'70
„ zachodnio-europejskie	20'58	21'60
„ południowo-europejskie	16'69	17'11
„ pozaeuropejskie	7'29	2'94
Węgiel okrętowy	8'92	8'98
W. M. Gdańsk	3'08	3'79

Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego zagranicę wynosiła w lipcu — przy 27 dniach roboczych — ok. 27 tys. t, a zatem utrzymała się mn. w. na poziomie poprzedniego miesiąca, przyczem wysyłka ta wynosiła z rej. śląskiego ok. 24 tys. t, a z rej. dąbrowskiego ok. 4 tys. t.

Przeładunek węgla w portach Gdynia/Gdańsk w lipcu w porównaniu z czerwcem bardzo poważnie wzrósł, gdyż o 94 tys. t, i wynosił 630 tys. t, przyczem przeładunek w Gdyni zwiększył się o 49 tys. t — do 452 tys. t, a w Gdańsku o 45 tys. t — do 178 tys. t.

HUTNICTWÓ

WYTWÓRCZOŚĆ HUTNICZWA ŻELAZNEGO W LIPCU 1936 R. przedstawiała się — według danych tymczasowych — jak następuje (w tonnach):

	1 9 3 6	Lipiec 1935	
	Czerwiec	Lipiec	
Surówka	55 038	55 039	32 865
Stal	98 228	113 860	86 416
Wytwory walcownicane	75 970	85 781	62 765
Rury żelazne i stalowe	5 479	4 603	6 475

Ogólna wytwórczość hutnicza wykazała z wyjątkiem surówki duże zwiększenie zarówno w porównaniu z czerwcem b. r., jak i z lipcem ub. r. Wytwórczość surówki utrzymała się bez zmiany. Stalownie natomiast powróciły do poziomu z maja, dając prawie maksimum swojej obecnej zdolności wytwórczej; spadek wytwórczości w czerwcu nastąpił skutkiem konieczności przeprowadzenia remontu paru pieców. Jedynie wytwórczość rur wykazała w lipcu zmniejszenie.

W lipcu w porównaniu z czerwcem wzrosła wytwórczość surówki o 1 t, stali — o 15'4% i wytworów walcownicanych — o 12'9%; natomiast wytwórczość rur spadła o 15'2%. W porównaniu z lipcem 1935 r. wzrosła wytwórczość: surówki o 70'5%, stali o 31'3% i wytworów walcownicanych o 36'3%, zmniejszyła się natomiast wytwórczość rur o 28'8%.

KOPALNICTWO RUD ŻELAZNYCH W MARCU I KWIECNIU 1936 R. — Korzystna konjunktura dla kopalnictwa rud żelaznych, jaka ujawniła się od początku bieżącego roku, trwała w dalszym ciągu i w miesiącach sprawozdawczych, będąc przyczyną stałego rozwoju kopalnictwa. Konieczność coraz większego ograniczania przywozu tworzyw hutniczych, a w szczególności złomu żelaznego i rud — powoduje coraz to większy procent zużycia rud krajowych w fabrykowanym żelazie. Toteż można stwierdzić, że rozwój konjunktury dla kopalnictwa rud żelaznych jest na dłuższy okres czasu prawie że zapewniony. Narazie rozwój kopalnictwa polega na powiększaniu wydobycia w istniejących kopalniach i sporadycznym otwieraniu drobniejszych kopalń, przeważnie w miejscach, gdzie już dawniej prowadzona była eksploatacja. Wkrótce jednak okaże się to niewystarczającym i nadejdzie konieczność wznowienia poszukiwań nowych złóż; poszukiwania te zostały w zupełności zaniechane spowodu kryzysu i dziś jeszcze dla braku odpowiednich funduszy nie są prowadzone. Bez tego jednak o poważniejszym zwiększeniu wydobycia nie może być mowy.

Wydobycie rud liczbowo przedstawiało się, jak następuje (w tonnach):

	Okręgi górnicze:			Ogółem	Liczba robotników
	często- chowski	radom- ski	dąb- rowski		
1935 — przec. mies.	23 452	2 722	1 005	27 179	2 431
IV kwart. 1935 — przec. mies.	22 842	4 835	1 177	28 854	2 744
Styczeń 1936	26 330	5 646	2 357	34 333	2 880
Luty „	25 506	4 308	1 435	31 249	2 729
Marzec „	30 164	4 920	1 830	36 914	3 105
Kwiecień „	29 650	4 446	1 537	35 633	3 522
Styczeń ÷ kwiecień 1936	111 650	19 320	7 159	138 129	—
„ „ 1935	93 790	7 619	5 166	108 669	—

Poza właściwą rudą żelazną wydobywano jeszcze rudę ze starych zwalów w marcu na 2 kopalniach i w kwietniu na 1 — w ilości 319 t w marcu i 361 t w kwietniu — wobec 635 t i 727 t w odnośnych miesiącach ub. r. Od stycznia wydobyto 1 393 t — wobec 1 922 t w ub. r.

Poza właściwą rudą żelazną wydobywano jeszcze piryt na kop. „Staszic” w okr. radomskim w ilości 1 767 t w marcu i 2 584 t w kwietniu oraz 5 199 t od początku roku — wobec 859, 1 273 i 4 740 t w odpowiednich okresach ub. r., zwiększenie więc wydobycia w roku bieżącym wynosi 9'4%.

Jak widać z powyższego zestawienia, ogólne wydobycie rudy w porównaniu z lutym wykazało kilkunastoprocentowy wzrost, nieco większy w marcu niż w kwietniu, przyczem wszystkie okręgi zwiększyły swe wydobycie — ilościowo najsilnie okr. częstochowski, procentowo zaś — dąbrowski. Porównanie wydobycia 4 miesięcy b. r. z tymże okresem ub. r. wykazuje znaczny wzrost w b. r.

Wskaźniki wydobycia rudy żelaznej przedstawiały się następująco:

Okręgi	Luty	Marzec	Kwiecień	Styczeń 1935	÷ kwiecień 1936
Częstochowski	100	118'0	116'0	100	119'1
Radomski	100	114'0	103'0	100	253'0
Dąbrowski	100	136'8	114'6	100	139'0
Ogółem w Polsce	100	118'0	114'2	100	127'5

Udział poszczególnych okręgów w 4-miesięcznym wydobyciu wynosił: częstochowskiego 80'7%, radomskiego 14% i dąbrowskiego 5'3%.

Ruch w ilości kopalń nie wykazywał większych zmian. Zarówno w marcu, jak i w kwietniu w ruchu było po 14 kopalń — wobec 15 w lutym. W marcu uruchomiono 1 kopalnię na większą skalę w okr. częstochowskim, natomiast zatrzymano po 1 mniejszej kopalni w okr. radomskim i dąbrowskim. W marcu i kwietniu 1935 r. pracowało 15 i 14 kopalń. Ruch poszukiwawczy był narazie jeszcze bardzo nieznaczny i ograniczał się przeważnie do terenów kopalń pracujących, niewątpliwie jednak musi się on wzmocnić, o ile będzie chodziło o znaczniejsze zwiększenie wydobycia rud. Ceny nie ujawniały tendencji zwykłych, utrzymując się ciągle na niskim poziomie.

Zapasy rudy wszelkiej, znajdujące się na kopalniach i w hutach, zmniejszyły się w ogólnej liczbie z 86 353 t w końcu lutego do 82 807 t w końcu kwietnia, t. j. o 4%. Z tej ilości — zapasy rudy ilastej, przygotowanej do prażenia, znajdujące się na kopalniach, spadły z 28 788 t do 23 502 t (18'4%), a zapas rudy ilastej prażonej oraz brunatnej, przygotowanych do wielkiego pieca, podniósł się nieznacznie — z 19 290 t do 19 697 t (2'1%), w czem rudy ilastej było 7 118 t i rudy brunatnej 12 579 t; zapasy rudy prażonej, znajdujące się w hutach, podniosły się z 38 275 t do 39 608 t (3'6%).

Ogólna liczba robotników w porównaniu z lutym wzrosła w marcu o 14% i w kwietniu o 29%. W kwietniu 1935 r. pracowało 2 187 robotników, w okresie roku więc liczba ich wzrosła o 61%. Z ogólnej liczby — w marcu i kwietniu pracowało: w okr. częstochowskim 2 602 i 2 975, w okr. radomskim 470 i 521 i w okr. dąbrowskim 33 i 26. Procentowo w stosunku do ogólnej liczby zatrudnionych ludzi wynosiło to: w okr. częstochowskim 83'8 i 84'5%, w okr. radomskim 15'1 i 14'8% oraz w okr. dąbrowskim 1'1 i 0'7%.

Przeciętny zarobek robotników (bez potrąceń) w kwietniu w okr. częstochowskim i radomskim wynosił dziennie i miesięcznie (w zł):

	Na dniówkę:		Miesięcznie:	
	okr. częstoch.	okr. radomski	okr. częstoch.	okr. radomski
Ogół robotników	3'40	2'58	70'00	49'00
Górnicy na dole	3'60	3'38	78'00	73'00
Wykwalifik. na górze	4'90	3'56	115'00	80'00
Niewykwalifikowani	3'26	2'13	71'00	49'00

Wydajność pracy robotnika podana jest w poniższym zestawieniu (w tonnach miesięcznie i dziennie), przyczem uwzględnieni zostali w tem obliczeniu jedynie robotnicy, pracujący w kopalniach, dających wydobycie:

	Liczba robotn. w kop. z wydob.	Wydobycie na 1 robotn.:	
		miesięcznie	dziennie
Listopad 1935	2 661	11'10	0'445
Grudzień „	2 486	11'20	0'467
Styczeń 1936	2 717	12'65	0'505
Luty „	2 577	12'15	0'485
Marzec „	2 906	12'70	0'488
Kwiecień „	3 290	10'85	0'452

Jak widać więc, wydajność pracy w marcu utrzymywała się na dotychczasowej wysokości; niewielki spadek tej wydajności w kwietniu tłumaczy się przypadającym w tym miesiącu okresem świątecznym oraz przyjęciem dosyć znacznej liczby nowych robotników i przeprowadzaniem robót przygotowawczych dla dalszego wydobycia.

Przywóz rudy żelaznej wykazał bardzo znaczny spadek, podobnie jak i przywóz innych materiałów, zawierających żelazo; przywóz rudy manganowej w marcu był bardzo nieznaczny, podniósł się natomiast cokolwiek w kwietniu — jest to związane z nieregularnością dostaw sowieckich. Liczbowo przywóz i wywóz przedstawiał się następująco (w tonnach):

	Przywóz z zagranicy:			Wywóz rudy darn. i szlak.
	żelaznej	materiał. zawier. żelazo	rudy manganowej	
1935 — przec. mies.	20 331	2 600	5 286	1 813
IV kwart. 1935—przec. mies.	32 573	5 235	6 501	2 239
Styczeń 1936	30 776	1 634	6 119	1 317
Luty	36 401	2 009	6 536	2 239
Marzec	7 421	3 678	361	1 927
Kwiecień	6 421	—	1 870	2 037
Styczeń ÷ kwiec. 1936 . .	81 019	7 321	14 886	7 520
„ „ 1935	58 790	6 220	11 492	7 539

Jak widać z powyższego zestawienia, w marcu i kwietniu nastąpił raptowny i bardzo silny spadek przywozu rud, gdyż w porównaniu z lutym w marcu przywóz zmniejszył się o 79,5% i w kwietniu o 82,4%. W marcu i kwietniu 1935 r. przywóz rudy wyniósł 7 857 t i 22 654 t. Pomimo jednak tego spadku w okresie 4 miesięcy b. r. przywieziono o 38% więcej niż w tymże okresie ub. r. Przywóz rudy manganowej jest różny z miesiąca na miesiąc, trudno jest więc porównywać go miesięcznie; w 4-miesięcznym okresie był on większy w b. r. niż w ub. r. o 22,7%. Wywóz rud darniowych i szlak utrzymuje się na niezmiennym poziomie.

HUTNICTWO ŻELAZNE W MARCU I KWIECIU 1936 R. — Depresja, jaka panowała w hutnictwie polskim w styczniu i częściowo w lutym — w marcu i kwietniu ustąpiła zupełnie, przynosząc wyraźny rozwój konjunktury, który pociągnął za sobą poważny wzrost wytwórczości we wszystkich zasadniczych działach. Wzrost ten widoczny jest przy zestawieniu wskaźników wytwórczości przy podstawie: przeciętna miesięczna produkcja 1928 r. = 100:

	1936			1935	
	Luty	Marzec	Kwiecień	Marzec	Kwiecień
Wielkie piece	58'5	71'0	79'8	56'0	50'2
Stalownie	56'5	71'3	79'2	67'2	66'0
Walcownie	62'0	72'0	79'2	67'7	68'1

Jak można było oczekiwać, depresja z początku b. r. była jedynie zjawiskiem przejściowym, wywołanym, jak wiadomo, faktami, niemającymi nic wspólnego z konjunkturą (stosunkowo długo przeciągające się ustalanie cen żelaza i zniżek przewozowych), częściowo jednak była również wynikiem i konjunktury zimowej. Z chwilą ustania działania powyższych czynników depresja szybko zniknęła, ustępując miejsce ożywieniu na rynku krajowym, do czego też w znacznej mierze przyczyniło się większe zamówienie kolei, udzielone hutnictwu w marcu. Ruch na rynku wewnętrznym wywołany i podtrzymywany był zarówno przez handel, jak i przez przemysł. Ustalenie się warunków cennikowych i przewozowych wywołało dosyć znaczne w marcu zapotrzebowanie ze strony handlu hurtowego, który wobec zbliżającego się sezonu wiosennego musiał uzupełniać swoje bardzo już zdekompletowane składy; w kwietniu natomiast silnie wzrosło zapotrzebowanie przemysłu przetwórczego i związanego z budownictwem. Toteż wskaźnik zbytu krajowego w stosunku do przeciętnego z pierwszych miesięcy roku podniósł się w sprawozdawczych miesiącach przeciętnie o ok. 80%. Zbyt zagraniczny natomiast nie przedstawiał się tak dobrze i wykazywał zmniejszenie zarówno w stosunku do lutego, jak i do odpowiednich miesięcy ub. r. Poprawa na rynku wewnętrznym nie wydaje się być przejściową, a nosi charakter raczej bardziej trwały, jak zresztą potwierdzają już to następne miesiące. Ogólny inwestycyjny plan państwowy jest tu poważnym czynnikiem dla podtrzymania ożywienia; zrealizowanie jego musi, siłą rzeczy, odbić się dodatnio i na hutnictwie.

Wytwórczość hut żelaznych w ich zasadniczych działach przedstawiała się, jak następuje (w tonnach):

		Su- rówka	Stal zlewna	Wytw. walcow- niane	Rury	Liczba robotn.
		a) w województwie kieleckim				
1935 — przeciętnie mies.		7 872	28 237	19 996	1 874	12 422
IV kwart. 1935—przec. mies.		8 560	30 143	19 207	2 411	12 546
Styczeń 1936		10 206	25 471	16 861	1 987	12 129
Luty		11 171	21 095	19 906	1 583	12 021
Marzec		11 415	30 585	21 992	1 178	12 468
Kwiecień		11 674	30 352	23 013	1 261	12 898
Styczeń ÷ kwiecień 1936		44 467	107 503	81 772	6 009	—
„ „ 1935		30 162	107 430	82 237	4 269	—
b) w województwie śląskim						
1935 — przeciętnie mies.		24 969	50 580	36 144	3 138	21 005
IV kwart. 1935—przec. mies.		28 722	48 152	34 877	2 872	21 495

Styczeń 1936	24 369	33 696	23 329	2 918	21 259
Luty	22 087	46 562	33 828	3 517	21 156
Marzec	28 903	54 878	40 470	3 017	21 175
Kwiecień	33 784	64 554	45 736	2 979	21 470

Styczeń ÷ kwiecień 1936	109 141	199 690	143 363	12 431	—
„ „ 1935	95 795	211 730	144 316	11 574	—

c) ogółem w Polsce

1935 — przeciętnie mies.	32 841	78 817	56 175	5 012	33 448
IV kwart. 1935—przec. mies.	37 282	78 295	54 225	5 283	34 083

Styczeń 1936	34 575	59 167	40 190	4 905	33 399
Luty	33 258	67 657	54 162	5 100	33 188
Marzec	40 318	85 463	62 752	4 195	33 741
Kwiecień	45 458	94 906	69 266	4 240	34 379

Styczeń ÷ kwiecień 1936	153 609	307 193	226 370	18 440	—
„ „ 1935	125 957	319 160	226 553	15 843	—

Małopolska huta „Kraków” prowadziła swoją walcownię przez oba miesiące sprawozdawcze, dając 290 i 517 t drobnych profili i od początku roku 1 235 t. Liczba robotników, zatrudnionych w marcu, wynosiła 98; ponieważ wytwórczość została przerwana przed końcem kwietnia i robotnicy zwolnieni — w końcu kwietnia zostało więc zatrudnionych tylko 11 robotników. Zarówno wytwórczość, jak i liczba robotników włączone zostały w powyższym zestawieniu do liczb ogólnopolskich. W odpowiednich miesiącach 1935 r. walcownia huty „Kraków” nie pracowała.

W dziale surowki i nastąpiło w porównaniu z lutym dosyć znaczne zwiększenie wytwórczości, szczególnie na Górnym Śląsku, gdzie dosięgło ono 30%; w b. Kongresówce wzrost ten był nieznaczny. W porównaniu z 1935 r. w b. Kongresówce wzrost był dużo większy niż na Śląsku. Zmiany wskaźnika rozmiarów wytwórczości przedstawia poniższe zestawienie:

	1936			1935	
	Luty	Marzec	Kwiecień	Styczeń	Kwiecień
B. Kongresówka	100	102'2	104'4	100	147'4
Górny Śląsk	100	130'7	152'7	100	114'0
Ogółem w Polsce	100	121'2	136'6	100	122'0

Udział poszczególnych dzielnic w 4-miesięcznej wytwórczości wynosił: b. Kongresówki 29% i Górnego Śląska 71%. Liczba wielkich pieców w ruchu wynosiła w marcu 9 i w kwietniu 10, z których w b. Kongresówce pracowało po 3 piece, na Śląsku zaś—6 i 7. Ilość piecodni, przepracowanych w sprawozdawczych miesiącach, wyniosła: w b. Kongresówce 92 i 90 i na Górnym Śląsku 168 i 190, razem 260 i 280. W marcu i w lutym 1935 r. pracowało po 7 pieców, dając w sumie 215 i 207 piecodni.

Ogólny zbyt surowki wykazał w porównaniu z lutym znaczny wzrost zarówno w sprzedaży krajowej, jak i zagranicznej; jednakże pomimo to w porównaniu z 4 miesiącami ub. r. zbyt krajowy był mniejszy w b. r. o kilka procent. Zbyt zagraniczny ferromanganu wykazał podwojenie się zarówno w porównaniu z lutym, jak i z odpowiednimi miesiącami ub. r. Liczbowo zbyt surowki w poszczególnych miesiącach przedstawiał się następująco (w tonnach):

		Zbyt			Spożycie własne
		w kraju	z zagranicą	razem	
Styczeń 1936		5 891	1 829	7 720	23 479
Luty		8 064	472	8 536	28 172
Marzec		9 889	988	10 877	36 258
Kwiecień		10 892	762	11 654	42 196
Styczeń ÷ kwiecień 1936		34 736	4 051	38 787	130 105
„ „ 1935		36 740	1 854	38 594	117 421

Jak widać więc, zbyt krajowy w porównaniu z lutym wzrósł w marcu o 22,7% i w kwietniu o 34,8%; wywóz wykazał wzrost w marcu o 109,5% i w kwietniu o 61,5%. Porównanie ogólnego zbytu w okresie 4-miesięcznym wykazuje w porównaniu z ub. r. minimalny wzrost o 0,5% i to dzięki jedynie eksportowi, który podniósł się o 118,3%, podczas gdy rynek krajowy zmalał o 5,5%. Zapasy surowki zmniejszyły się z 32 699 t w końcu lutego — do 29 427 t w końcu kwietnia.

W stalowniach ogólna wytwórczość w porównaniu z lutym wykazała znaczny wzrost; natomiast przy porównaniu z wytwórczością zeszłoroczną występuje w b. r. zmniejszenie o ok. 4%. Zmiany wskaźnika wytwórczości wykazuje poniższe zestawienie:

	1936			1935	
	Luty	Marzec	Kwiecień	Styczeń	Kwiecień
B. Kongresówka	100	144'7	143'6	100	100'1
Górny Śląsk	100	117'9	138'8	100	94'4
Ogółem w Polsce	100	126'5	140'5	100	96'3

Jak widać więc, wytwórczość stali szczególnie silnie zwiększyła się w b. Kongresówce, gdyż w marcu o 44·7% i w kwietniu o 43·6%, podczas gdy na Śląsku w marcu wzrost wyniósł 17·9%, w kwietniu zaś wyniósł 38·8%. To zwiększenie wytwórczości skompensoowało do pewnego stopnia stratę w styczniu i w lutym — tak, że w porównaniu z ub. r. wytwórczość ogólna była w b. r. mniejsza tylko o 3·7%, w tem w b. Kongresówce wzrosła nawet o 0·1%, a na Śląsku spadła o 5·6%. Udział poszczególnych dzielnic w 4-miesięcznej wytwórczości wyniósł: b. Kongresówki 35% i Górnego Śląska 65%. Ogólna liczba pieców martenowskich w ruchu wynosiła w marcu 27 i w kwietniu 26 — wobec 20 w styczniu i w lutym; z tego w b. Kongresówce pracowało 11 i 8 pieców, na Śląsku zaś 16 i 18. Przepracowano w marcu i kwietniu w ogólnej liczbie 644 i 708 pieco-dni, z czego na b. Kongresówkę wypada 253 i 264 i na Śląsk 391 i 444 pieco-dni. W odpowiednich miesiącach ub. r. pracowało po 24 piece (605 i 568 pieco-dni), z czego w b. Kongresówce 10 i 9 pieców (232 i 222 pieco-dni) i na Górnym Śląsku 14 i 15 pieców (373 i 346 pieco-dni). Pieców elektrycznych pracowało 8 i 9, dając 181 i 134 pieco-dni, z czego na b. Kongresówkę przypada po 4 piece z 85 i 71 pieco-dniami i na Śląsk 4 i 5 pieców z 96 i 63 pieco-dniami. Zapasy stali obniżyły się nieznacznie — z 42 876 t w lutym do 42 022 t w kwietniu, t. j. o 2%.

W walcowniach wytwórczość ogólna wykazała dosyć znaczny wzrost, większy w kwietniu niż w marcu, przyczem wzrost ten nastąpił w obu dzielnicach. Rezultat 4-miesięczny w porównaniu z ub. r. dał w ogólnej sumie nieznaczne zmniejszenie o 0·4%, jednakowe prawie w obu dzielnicach. Wskaźniki wytwórczości w sprawozdawczych miesiącach wynosiły:

	Luty	Marzec	Kwiecień	Styczeń ÷ kwiecień 1935	÷ kwiecień 1936
B. Kongresówka . . .	100	106·2	115·6	100	99·4
Górny Śląsk . . .	100	119·3	136·1	100	99·3
Ogółem w Polsce	100	116·0	127·9	100	99·6

Najsłabszy wzrost wykazała b. Kongresówka w marcu, gdyż tylko o 62%, w kwietniu wytwórczość wzrosła o 15·6%. Górny Śląsk wykazywał wzrost znacznie poważniejszy, gdyż o 19·3% i o 36·1%; pomimo to jednak wytwórczość 4-miesięczna była jeszcze niższa od zesłorocznej o 0·6% i 0·7%.

Zbyt wytworów walcownianych łącznie z półwytworem — jednak bez spożycia własnego — wykazał w obu miesiącach dosyć poważny wzrost, przyczem przyczynił się do tego wyłącznie rynek krajowy, gdyż eksport wykazał kilkoprocentowe zmniejszenie. Porównanie 4-miesięcznego zbytu wykazuje w b. r. bardzo nieznaczny wzrost — również tylko dzięki rynkowi wewnętrznemu. Liczbowo zbyt wytworów walcownianych przedstawiał się, jak następuje (w tonnach):

	Z	b	y	t:	Spożycie własne
	w kraju	zagranicą	razem		
Styczeń 1936 . . .	24 562	10 439	35 001		14 050
Luty „ . . .	40 523	16 457	56 980		15 968
Marzec „ . . .	57 564	15 119	72 683		17 434
Kwiecień „ . . .	59 974	13 951	73 925		19 918
Styczeń ÷ kwiecień 1936 . . .	182 623	56 240	238 863		67 370
„ „ 1935 . . .	157 312	78 659	235 971		62 272

Załamanie w zbycie, jakie nastąpiło w styczniu i częściowo jeszcze w lutym, zostało już w zupełności wyrównane przez oba miesiące sprawozdawcze, pomimo nawet niekorzystnego kształtowania się wywozu. Ogólny zbyt 4-miesięczny w b. r. w porównaniu ze zbytem w ub. r. wykazał zwiększenie o 2·3%, w czem zbyt na rynku krajowym był większy o 16%, gdy wywóz obniżył się o 29·5%. W porównaniu z lutym zbyt krajowy poprawił się w marcu o 42%, w kwietniu zaś o 47·8%; zbyt zagraniczny spadł w marcu o 8% i w kwietniu o 15·2%. Zapasy wytworów walcownianych obniżyły się z 63 638 t w lutym do 62 385 t w kwietniu, okazując jednak znów tendencję ku wzrostowi.

Dział rur wykazywał spadek wytwórczości. W porównaniu z lutym nastąpiło kilkunastoprocentowe obniżenie, natomiast porównanie z 4 miesiącami ub. r. wykazuje w b. r. wzrost o 16·5%. Wskaźniki wytwórczości rur przedstawiały się następująco:

	Luty	Marzec	Kwiecień	Styczeń ÷ kwiecień 1935	÷ kwiecień 1936
B. Kongresówka . . .	100	74·4	79·7	100	140·8
Górny Śląsk . . .	100	85·8	84·7	100	107·3
Ogółem w Polsce	100	82·1	83·1	100	116·5

Wytwórczość b. Kongresówki przedstawiała się słabiej niż Górny Śląsk, jednakże produkcja 4-miesięczna wypadła znacznie lepiej w porównaniu z 1935 r. niż na Śląsku. Udział poszczególnych dzielnic w 4-miesięcznej wytwórczości przedstawiał się następująco: b. Kongresówki 32·5% i G. Śląska 67·5%.

Ogólny zbyt rur wykazał w stosunku do lutego zmniejszenie skutkiem silnego spadku wywozu, natomiast rynek krajowy poprawił się. Zbyt 4-miesięczny był w b. r. większy na rynku krajowym i mniejszy w wywozie. Liczbowo zbyt rur przedstawiał się następująco (w tonnach):

	Z	b	y	t:	Spożycie własne
	w kraju	zagranicą	razem		
Styczeń 1936 . . .	2 293	2 463	4 556		78
Luty „ . . .	2 043	3 707	5 750		62
Marzec „ . . .	2 459	1 805	4 264		98
Kwiecień „ . . .	2 836	1 784	4 620		50
Styczeń ÷ kwiecień 1936 . . .	9 631	9 559	19 190		288
„ „ 1935 . . .	6 386	10 000	19 386		55

Zbyt krajowy w porównaniu z lutym wzrósł w marcu o 20% i w kwietniu o 38·4%; w okresie 4 miesięcy b. r. zbyt krajowy w porównaniu z ub. r. wzrósł o 50·8%. Zbyt zagranicę natomiast wykazał spadek — w marcu w porównaniu z lutym o 50·2% i w kwietniu o 51·9%, w porównaniu zaś z 4 miesiącami ub. r. zmniejszył się o 4·4%. Zapasy rur zmniejszyły się z 4 620 t w lutym do 4 030 t w marcu, t. j. o 12·8%.

Liczba robotników, zatrudnionych w hutach żelaznych, wykazywała tendencję ku wzrostowi, zwiększając się w marcu o 1·7% i w kwietniu o 3·6%. W kwietniu 1935 r. pracowało 32 834 robotników, w ciągu roku więc liczba ich wzrosła o 4·7%. Z ogólnej liczby robotników — w b. Kongresówce pracowało 37·5% i na Śląsku 62·5%. Liczba „świętówek” na Górnym Śląsku zmniejszyła się z 39 504 w lutym do 20 309 w marcu i do 18 050 w kwietniu; w stosunku do ilości dniówek, jakie powinny być przepracowane normalnie, stanowiły świętówki w marcu 3·67% i w kwietniu 3·34%. W 1935 r. liczba świętówek wyniosła w marcu 20 343 i w kwietniu 20 328, czyli 3·8% i 3·9%.

Przeciętne zarobki robotnicze (bez potrąceń) w kwietniu na dniówkę i miesięcznie wynosiły (w zł):

	Dniówka		Miesięcznie	
	b. Kongre- sówka	Górny Śląsk	b. Kongre- sówka	Górny Śląsk
Ogółem dla całej załogi . . .	6·40	10·70	140	250
Dla wykwalifikowanych . . .	9·05	13·25	195	315
Dla niewykwalifikowanych . . .	4·60	9·60	110	185

Ogólny stan z zamówień wewnętrznymi wykazywał znaczny wzrost, szczególnie w marcu, kiedy udzielone zostały zamówienia kolejowe. Według danych Syndykatu Pol. Hut. Żel. zamówienia (bez surówki, rur i zamówień zagranicznych) wynosiły (w tonnach):

	Luty	Marzec	Kwiecień	Styczeń ÷ kwiecień 1935	÷ kwiecień 1936
Rządowe	871	36 553	—	15 211	64 111
Prywatne	19 359	23 313	24 623	62 904	81 186
R a z e m:	20 230	59 866	24 623	78 115	145 297
W prywatnych było:					
zamówień handlu	12 653	17 158	10 863	40 032	50 024
„ przemysłu	6 706	6 155	13 760	22 872	31 162

Zamówienia rynku prywatnego wykazują stały wzrost; w stosunku do lutego zwiększyły się w marcu o 20·5% i w kwietniu o 27·4%. W okresie 4 miesięcy b. r. zamówienia te były większe niż w ub. r. o 29%.

Dostawa materiałów surowych odbywała się normalnie; jedynie dostawy rud z Z. S. R. R. były wybitnie nieregularne i przysparzały hutom pewne trudności. Spożycie przez huty tworzyw w marcu i kwietniu przedstawiało się następująco (w tonnach): rudy do wielkich pieców 55 229 i 65 697, innych tworzyw, zawierających żelazo, 10 382 i 14 518; koksu do wielkich pieców 38 757 i 44 576; węgla dla wszystkich celów (z wyjątkiem koksośni) 106 004 i 103 903; żelastwa dla wielkich pieców i martenowskich 65 496 i 68 320, w czem żelastwa własnego było 15 703 i 19 814; rudy manganowej 2 602 i 6 123.

Obrót zagraniczny wytworami hutnictwa żelaznego wraz z obrotem uszlachetniającym podony jest w poniższym zestawieniu (w tonnach i tys. zł). Liczby wywozu zestawione są na podstawie danych Depart. Górn.-Hutn. Min. Przem. i Handlu, liczby zaś przywozu — na podstawie danych Gl. Urz. Stat.:

	Marzec		Kwiecień	
	tonn	tys. zł	tonn	tys. zł
Surówka { wywóz	988	166	762	128
wszelka { przyw.	132	24	196	47
Bloki i półwy- { wywóz	—	—	—	—
twór walców. { przyw.	2 764	453	2 831	442
Żelazo i stal { wywóz	10 185	1 605	9 387	1 504
walc. (oprócz { przyw.	272	275	794	518
niżej wymien.)				

Szyny wszelk. wraz z akces.	wywóz	1 345	428	455	113
	przyw.	—	—	—	—
Błacha żelazna i stalowa	wywóz	3 633	760	4 141	933
	przyw.	46	56	181	96
Rury żelazne i stalowe	wywóz	1 909	537	1 785	489
	przyw.	82	116	83	98
Wytw. dalszej obróbki	wywóz	349	231	186	177
	przyw.	—	—	—	—
Razem	wywóz	18 409	3 727	16 716	3 344
	przyw.	3 296	924	4 085	1 201

Wywóz do Z. S. R. R. wyniósł w marcu 2 748 t, czyli 17,9% ogólnego wywozu, i w kwietniu 3 540 t, czyli 21,1%. Ogólny tonnaż, wywieziony w marcu i kwietniu, wyniósł 35 125 t wartości zł 7 071 tys., w stosunku więc do 2 poprzednich miesięcy tonnaż zmniejszył się o 615 t, t. j. o 1,7%, pod względem zaś wartości obniżył się o 0,5%. W porównaniu z wywozem w marcu i kwietniu ub. r. wywóz obecny był mniejszy w tonnażu o 23,5%, w wartości zaś o 48,3%. W okresie 4 miesięcy b. r. wywieziono 70 855 t wartości zł 14 181 tys., co w porównaniu z wywozem w tychże miesiącach 1935 r. stanowi zmniejszenie tonnażu o 23,2% i wartości o 39,3%.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

PODNIENIE UPADŁOŚCI „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURY”.

—Wydział Handlowy Sądu Okręgowego w Łodzi zatwierdził układ z wierzycielami S. A. „Widzewska Manufaktura” w Łodzi. Przedsiębiorstwo to jest jednym z 4 największych w wielkim przemyśle bawełnianym, a upadłość jego datuje się od dn. 28/III 1933 r. Upadłość ta poprzedzona została odroczeniem wyplat, zarządzeniem przez Wydział Handlowy Sądu Okręgowego w Łodzi w dn. 4/XI 1931 r. Łącznie więc okres nadzoru sądowego i upadłości trwał około 5 lat. Bilans przedsiębiorstwa w dniu odroczenia wyplat zamykał się sumą zł 100 581 693.

Postępowanie układowe przewidywało spłatę wszystkich wierzycieli w 50% bez kosztów i procentów — w 4 półrocznych ratach, poczynając od 1933 r. Następnie warunki układowe uległy zmianie, gdyż podwyższono odsetek wierzytelności do 70%, płatnych po 2 latach od uprawomocnienia się wyroku, zatwierdzającego układ. Rokowania z wierzycielami zagranicznymi o zawarcie układu na wyżej wymienionych warunkach nie doprowadziły do skutku, wobec czego nadzorca sądowi w dn. 14/III 1933 r. wystąpili do Sądu Okręgowego w Łodzi z prośbą o umorzenie postępowania zapobiegawczego i ogłoszenie „Widzewskiej Manufakturze” upadłości. Stosownie do tej prośby Sąd umorzył postępowanie zapobiegawcze, ogłaszając upadłość w dniu 28/III 1933 r. Bilans złożony przez kuratorów w dniu ogłoszenia upadłości zamknięty był kwotą zł 108 505 510.

Układ, zawarty obecnie z wierzycielami, a zatwierdzony przez Wydział Handlowy Sądu Okręgowego w Łodzi, podnoszący tem samem upadłość „Widzewskiej Manufakturze”, obejmuje wszystkich wierzycieli. Spłata należności przeprowadzona zostaje w 4 grupach. W grupie wierzycieli, którzy otrzymają pełne 100% należności, znajduje się Bank Polski oraz wierzytelności, nieprzekraczające zł 1 000, i te wszystkie, które korzystają z przywileju, wynikającego z posiadania obligacji tytułem własności. W 90% pokryte zostaną wierzytelności banków zagranicznych i krajowych, które korzystają z przywilejów w związku z posiadaniem przez te banki obligacji w zastawie. W 66% spłacone będą pozostałe wierzytelności — poza bankowemi — posiadające również obligacje w zastawie. W 40% spłacone będą wierzytelności nieuprzywilejowane.

Mniejsze wierzytelności do zł 1 000 uregulowane zostaną gotówką w ciągu roku, a należności powyżej zł 1 000 — gotówką w ciągu 5 lat w ratach rocznych. Druga grupa wierzycieli, obejmująca 15 największych instytucji i firm, otrzyma obligacje „Widzewskiej Manufakturze”, zabezpieczone na I miejscu hipoteki nieruchomości tego przedsiębiorstwa. Spłata obligacji rozpocznie się po 3 latach od terminu zatwierdzenia układu przez Sąd i trwać będzie przez 22 lata (bez oprocentowania) od czasu rozpoczęcia spłat.

Dla dopilnowania wykonywania warunków układu i losowań obligacji powołany zostanie specjalny urząd kontrolerów, wybieranych co 5 lat.

Nakreślone powyżej warunki układu przyjęte zostały olbrzymią większością głosów wierzycieli nieuprzywilejowanych, reprezentujących 92% wierzytelności na sumę przeszło zł 7 miljn. Na warunki układu wyrazili również swą całkowitą zgodę wszyscy bez wyjątku wierzyciele uprzywilejowani.

Zatwierdzenie układu przez Wydział Handlowy Sądu Okręgowego i podniesienie upadłości „Widzewskiej Manufakturze” umożliwi temu przedsiębiorstwu podjęcie normalnej działalności. Fabryka zatrudnia obecnie ok. 7 000 robotników, a liczba ta w okresach korzystnej konjunktury dochodziła nawet do 10 000 osób. Fabryka produkuje przędzę i tkaniny bawełniane, posiada szereg nowoczesnie urządzonych działów produkcji, odbudowanych po wielkich pożarach, które zniszczyły m. in. przędzalnię na 120 000 wrzecion. Poza tem zbudowano m. in. odlewnię żelaza dla produkcji we własnym zakresie maszyn włókienniczych. W planach produkcyjnych firmy znajduje się m. in. kwestja uwzględniania w większym zakresie surowców krajowych, a w pierwszym rzędzie — lnu. Poza tem prowadzone są badania nad możliwością produkcji części samochodowych.

K.

PRZEMYSŁ LUDOWY

SYTUACJA GARNCARSTWA.—Garncarstwo, zaliczone ustawą przemysłową do rzemiosł, w wielu wypadkach posiada wszelkie cechy ludowego przemysłu, co bierze pod uwagę okólnik Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 31/I 1936 r., wyjaśniający rozporządzenie z dn. 27/V 1935 r. o wyłączeniu przemysłu ludowego i domowego oraz pracy chałupniczej spod przepisów prawa przemysłowego.

Garncarze są w większości wypadków rolnikami, gdyż nie mogą się utrzymać wyłącznie z pracy zawodowej. Zazwyczaj podają rolnictwo jako główne zatrudnienie, a na Huculszczyźnie wręcz wstydzą się swego zawodu, być może ze względu na jego małą intratność.

Praca to sezonowa, zaczyna się w marcu, trwa najczęściej do listopada, jakkolwiek przed Bożem Narodzeniem kto może wyrabia tradycyjne makotry. Garncarze pracują na wsi w cieplejszej porze, gdyż nie mają urządzeń do przerobu gliny i suszenia garnków. Wszystkie czynności odbywają się w izbie; są miejscowości, w których nawet wypalają w domu, jakkolwiek najczęściej piece garncarskie stoją w polu. Pierwszy sezon nastaje przed cieniem się krów, gdy zwiększa się popyt na garnki. Produkcja zależy od ilości wypalów, która znów waha się zależnie od popytu. Orentacyjnie można ustalić, że przeciętny garncarz „ludowy” pracuje zaledwie 100 dni w roku. Przy dobrym zbyciu garncarz mógłby pracować i cały rok, ale zamożniejsi rzadko zdobywają się na odpowiednie urządzenie, ułatwiające pracę, i stwarzające lepsze warunki sanitarne.

Praca w izbie mieszkalnej, gwałtowne zmiany temperatury nie tylko przy wypalaniu, a nawet i suszeniu, wzywają z gliny, mielenie ołowiu i pól — powodują choroby całej rodziny. Jednakże próby dostarczenia tych urządzeń spaliły na panewce, okazało się, że się nie opłacają, gdyż w większości wypadków garncarze powrócili do prymitywnych sposobów pracy.

Garncarstwo należy do najstarszych rzemiosł, o których historia mówi już od XII w. Stulecia XVII i XVIII były okresem rozkwitu wielu ośrodków w Polsce, które spławiły garnki Wisłą i nawet eksportowały do Szwecji. Mieli wtedy garncarze cechy i czeladników, dzisiaj cechy należą prawie do historii albo łączą się z innymi zawodami — tak, że trudno je nawet odszukać. Garncarze, mający czeladników, należą do wyjątków. Z reguły pomaga garncarzowi syn i żona, a zawód jest dziedziczny. Mamy bardzo stare rody garncarskie, wymierające wskutek kiepskich warunków higienicznych pracy. Dzisiaj garncarzowi pomagają tylko rodzina. W dziedzicznym tym zawodzie wytworzyły się tradycje regionalne, piękne archaiczne formy o wypracowanej celowości i gdzieś niedługo ciekawe zdobienie. Na targach Polesia i Wołynia antyczne formy garnków przy prymitywnej technice budzą zachwyt artystów i etnografów.

O ile tkactwo ludowe przeżywa obecnie renesans, o tyle historia ośrodków garncarskich jest smutną epopeją przemijania. Liczba garnarzy topnieje. Często ze stu czy kilkudziesięciu garnarzy w ośrodku pozostało zaledwie paru, walczących z nędzą. Sprawozdania izb rzemieślniczych z 1935 r. podają przeciętnie po 68 garnarzy na województwo. Jest to bardzo mało w stosunku do innych rodzajów rzemiosł. Coprawda, obserwuje się zjawisko przeistaczania się tego rzemiosła w przemysł ludowy, i izby nie notują wielkich ośrodków ludowych garncarstwa, które koncentrują się na wschodzie, czasem tylko wzmiankując o rzemiosle nielegalnym.

Na Polesiu, Wołyniu, na Lubelszczyźnie, w Nowogródzkim, w woj. tarnopolskim i stanisławowskim zamiast pojedynczych garnarzy, jak w centralnych województwach, pracują całe wsie garncarskie — dorywco, obok rolnictwa, zaopatrując okolicę w dalekim promieniu, gdyż sami rozwiją fury garnków, doniedawna wymieniając je na zboże. Piękno for-

my jest odwrotnie proporcjonalne do prymitywności techniki tych garnków.

Naskutek biedy garncarze wyprzedają konie i wpadają w ręce pośredników lub nawet sami taczkami wożą garnki, o ile mieszkają w pobliżu targu.

Izby rzemieślnicze oceniają wartość rocznej produkcji jednego warsztatu na zł 500 w Lubelskiem, zł 800 na Wołyniu, szacując jeden wypał na zł 80 (koszt własny: 4 m³ drzewa po zł 8 — zł 32, olów po gr 70 za 1 kg, polewa po zł 1'20, glina zł 20 za 1 m³).

Typowy garncarz ludowy w Prużanie na Polesiu wypala 4 razy do roku. Wartość wypału wynosi zł 54 (glina zł 10, drzewo zł 16, praca 2 ludzi przez 7 dni po 10÷12 godzin — zł 28). Produkcja wynosi 400 sztuk łącznie z brakami. Wartość rocznej produkcji — zł 800 przy koszcie własnym zł 300. Robotnik rolny zarabia dziennie brutto zł 2, garncarz przeciętny — zł 1'60; mimo to garncarze wolą samodzielną tradycyjną pracę w domu.

Przyczyny upadku garncarstwa należy szukać przede wszystkim w przemianach cywilizacyjnych. Na wschodzie używają jeszcze ruskich pieców płomiennych, w których gotuje się w garnkach glinianych, stawiając je pomiędzy płonące polana. Ale w nowych chatach już budują piece z płytami, wymagające garnków żelaznych i blaszanych. Szczególnie parcelacja przyczynia się do budowy nowych chat i nowych komińców. W ten sposób pomniejsza się popyt na produkcję garncarzy. Centryfuga jest również ich wrogiem: mleczne gospodarstwo wiejskie wymagało niezliczonej liczby dzieł, garnków i dzbanków. Pozostaje więc popyt na miski, tańsze od talerzy i potrzebne w gospodarstwie — tak samo, jak dzbanki, makotry, doniczki i t. p. Gospodyni wiejska przyzwyczajona jest do garnków glinianych i nie zawsze może się zdobyć na nietłukące się, w których mleko gorzej smakuje. Na zachodzie garncarze zabierają się do wyrobu doniczek, rur, drenów i t. p. Kafłarstwo ma też swój zasięg, zanikający w miastach przez rozwój centralnego ogrzewania.

Stacja Doświadczalna dla Ceramiki Ludowej Warszawskiego Tow. Popierania Przemysłu Ludowego (nieistniejąca już dziś) w swoim czasie studjowała zagadnienie zatrudnienia garncarzy wiejskich. Przepowiadano piękną przyszłość wyrobów półkamionki i kamionki, którą można byłoby wprowadzić w niektórych ośrodkach, posiadających odpowiednią glinę, jak np. w Ilży w Kieleckiem, w Horodnie na Polesiu i t. p. Wymagałoby to jednak wielkiego nakładu i wielu lat pracy.

Stworzenie galanterji pamiątkarskiej w pobliżu uzdrowisk miałyby też swoje szanse. Próby w tym kierunku w Kopyczyńcach dały najkajorsze rezultaty, budowa wielkiego ulepszonych pieca mimo wydatnej pomocy doprowadziła garncarza miejscowego do ruiny, gdyż nie miał kapitału na inwestycje ani sposobu rozprawienia znacznej produkcji. Natomiast polepszenie techniki wileńskiego garncarza Azarewicz zapewniło mu powodzenie na rynku wileńskim. Wniosek stąd, że wszelkie inowacje w produkcji garncarskiej są wtedy tylko celowe, jeżeli im towarzyszy konsekwentna opieka nad zbytem wyrobów, niemających żadnych tradycji. W wypadku garncarza wileńskiego nie było to konieczne, gdyż znajdował na miejscu wyjątkowo duży zbył na periodycznych targach i kiermaszach.

Nie ulega również wątpliwości, że przepiękne tradycje regionalne w garncarstwie ludowym zasługują na szczególną ochronę przez ułatwienie zbytu wyrobów. Ci garncarze, którzy stale dostarczają do bazarów przemysłu ludowego, mają się nierównie lepiej od swoich kolegów, gdyż mogą uzyskać znacznie wyższe ceny za swe wyroby. Niestety, zasięg miłośników ceramiki ludowej jest wciąż zbyt mały, aby mógł zapewnić utrzymanie większej liczby garncarzy.

Zadania ochrony sztuki ludowej kolidują nieraz z udoskonalaniem techniki, które mogłoby rozszerzyć zbyt dla mniej wybrednej publiczności, mniej dbającej o czystość stylu i tradycy ludowych. Doświadczenia bowiem wykazały, że bardzo często polepszenie techniki obniża wartość estetyczną i charakter sztuki ludowej. W każdym razie zadaniem bazarów przemysłu ludowego jest propaganda tych wyrobów i znalezienie dla nich szerszego zastosowania w miastach.

Mimo upadku rzemiosła garncarskiego, wytwórczość ta będzie jeszcze istniała, gdyż zmiany na wsi nie odbywają się tak szybko i tradycje mają moc obowiązującą.

J. Oryźyna

RZEMIOSŁO

RZEMIOSŁO A POTRZEBY SPOŻYCIA. — Aby określić stopień obsłużenia przez rzemiosło społeczeństwa i jego potrzeb, należy ustalić stosunek ilości warsztatów rzemieślniczych do ogółu ludności. Nie jest to metoda zupełnie dokładna, gdyż jeden warsztat może mieć 2-krotnie większą produkcję niż drugi. Z uwagi jednak na to, iż większość zakładów rzemieślniczych wykupuje świadectwa przemysłowe VIII kat., t. zn. zatrudnia maksimum 1 pracownika poza właścicielem — można, bez obawy popętnienia większego błędu, przyjąć, iż pod względem obrotów wszystkie warsztaty rzemieślnicze są sobie równe. Rozumie się zaś samo przez się, iż w jednych zawodach ilość zakładów z natury rzeźniczych musi być większa, aniżeli w innych, co bynajmniej nie dowodzi, że pierwszy zawód lepiej zaspokaja potrzeby społeczeństwa; tak np. kowali (przeważnie wiejskich) będzie zawsze więcej aniżeli malarzy.

Ustalając stosunek, o którym mowa, nie możemy ograniczać się tylko do posiadaczy kart rzemieślniczych, lecz należy uwzględnić ponadto rzemieślników t. zw. nielegalnych. Dane o tych ostatnich znajdujemy w sprawozdaniach tylko 7 izb rzemieślniczych, więc odsetek „nielegalnych”, ustalony przez te 7 izb, przyjmujemy w skali ogólnopolskiej (25%). Analogicznie postępujemy z poszczególnymi zawodami, gdzie stosunek warsztatów legalnych do nielegalnych jest różny, wahając się od 2 do 12 legalnych na 1 nielegalnego.

Ogólna ilość ustalonych w ten sposób rzemieślników wynosi 433 tys., co w stosunku do 33·8 miljn. ludności w końcu 1935 r., daje 78 mieszkańców na 1 warsztat. Na poszczególne zawody, liczące ponad 5 tys. zakładów rzemieślniczych, przypadają następujące liczby:

	Liczba zakładów	Liczba mieszkańców na 1 zakład
Szewcy	69 000	490
Krawcy	64 100	527
Kowale	38 800	874
Rzeźnicy	37 000	914
Stolarze	36 400	929
Piekarze	20 000	1 690
Mularze	16 500	2 048
Fryzjerzy	15 200	2 224
Wędliniarze	14 500	2 331
Cieśle	12 400	2 726
Ślusarze	11 900	2 840
Kołodziejowie	9 600	3 521
Cholewkarze	8 700	3 885
Malarze	7 700	4 390
Blacharze	6 700	5 045

ROLNICTWO

PRZEJMOWANIE NA WŁASNOŚĆ PAŃSTWA GRUNTÓW ZA NIEKTÓRE NALEŻNOŚCI PIENIĘŻNE. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 56/1936, poz. 407 ogłoszona została ustawa z dn. 14/VII 1936 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 28/X 1933 r. o przejmowaniu na własność Państwa gruntów za niektóre należności pieniężne. Ustawa powyższa wprowadza szereg zmian, mających na celu rozszerzyć zakres działania rozporządzenia z dn. 28/X 1933 r. oraz przyspieszyć i usprawnić samą akcję przejęcia.

Do pierwszych należy zaliczyć nowelizację art. 2, która ustala, że ustawa może mieć zastosowanie do nieruchomości ziemskich już o obszarze 50 ha (dotychczas stosowano tę akcję tylko w odniesieniu do majątków od 200 ha wzwyż). Ponadto nowa redakcja tego artykułu stwarza możliwość przejmowania gruntów, nieposiadających hipoteki.

Zmiany, które zmierzają do ułatwienia i przyspieszenia akcji przejęcia, dotyczą głównie przepisów o segregacji pożyczek instytucji kredytu długoterminowego oraz o postępowaniu egzekucyjnym. Poddanie nieruchomości egzekucji stanowiło dotychczas przeszkodę do wszczęcia postępowania, zmierzającego do przejęcia gruntów. Przeszkoda ta była

istotna, bowiem większość nieruchomości, posiadających zaległości, określone w art. 1 rozporządzenia z dn. 28/X 1933 r., była poddana egzekucji, co uniemożliwiałoby wszczęcie akcji przejęcia. Obecny stan ustawy przewiduje możliwość wszczęcia akcji przejęcia gruntów w stosunku do nieruchomości, poddanej egzekucji sądowej, w przypadku, gdy wierzyciel w okresie 6 miesięcy nie popiera egzekucji lub nie żąda podjęcia zawieszono postępowania egzekucyjnego. W przypadku, gdy nieruchomość poddana jest egzekucji pozasądowej — decyzje o wszczęciu akcji przejęcia gruntów wydaje wojewoda w porozumieniu z dyrektorem izby skarbowej.

Nowa ustawa przewiduje ponadto możliwość oddania gruntów, przejętych na cele osadnictwa wojskowego, spłatę przez Państwo należności, za które zostały przejęte grunty — w obligacjach 3% Renty Ziemskiej, o ile zainteresowani wierzyciele wyrażą na to zgodę, wreszcie ustala zasady, że koszty postępowania przejęcia gruntów ponosi właściciel majątku jako dłużnik.

Omówione wyżej zmiany pozwalają przypuszczać, że akcja przejęcia gruntów zyska na intensywności.

ZWROT CŁA PRZY WYWOZIE MĄKI. — W „Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr. 19, poz. 603 został ogłoszony okólnik w sprawie zwrotu cła przy wywozie mąki. Okólnik ten wyjaśnia, że w celu ujednolinitania postępowania, związanego z odprawą celną mąki pszennej i żytniej, korzystającej przy wywozie zagranicę ze zwrotu cła (zgodnie z rozporządzeniami Ministra Skarbu — „Dz. Ust. R. P.” Nr. Nr. 58 i 95/1935) — wysokość zwrotu cła zależy od zawartości popiołu w danym gatunku mąki (I gat. do 0,8%, II gat. — 0,8 ÷ 2,5% oraz III gat. — 2,5 ÷ 3,6%). Zawartość popiołu w mące jest określana na podstawie instrukcji, załączonej do okólnika z dn. 18/V 1935 r. o wywozie mąki zagranicę za zwrotem cła („Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr. 14, poz. 340), w myśl której badanie mąki ma się odbywać na podstawie średniej próby mąki, pobranej z każdego poszczególnego wagonu. W wypadku, gdy mąka jest przewożona na statkach lub barkach albo załadowywana na eksport bezpośrednio ze składów — próbę taką pobiera się dla każdego z 200 worków całego transportu, jako równych mn. w ładunkowi wagonowemu. Ustalanie zawartości popiołu na podstawie średniej próby, pobieranej ze zgłoszonego do wywozu transportu mąki, nie jest dopuszczalne.

Wynik przeprowadzonej analizy jest podstawą sporządzenia rewizji, przy czym przeprowadzenie analizy przez dany urząd celny powinno odbywać się bez wpływu zainteresowanych, których niezadowolienie lub powoływanie się na odmienny wynik analizy prywatnej w żadnym wypadku nie może powodować dokonania przez urząd celny powtórnej analizy. W razie niezadowolenia zainteresowanych z analizy, przeprowadzonej przez urząd celny, przysługuje im prawo odwołania się do Ministerstwa Skarbu. Zażalenie jest rozpatrywane z poddaniem laboratoryjnemu badaniu na zawartość popiołu prób mąki, przedstawionych przez urząd celny wskutek zażalenia. Tolerancja przy obliczaniu w mące procentowej zawartości popiołu nie jest przewidziana. Przekroczenie na-

wet w minimalnym stopniu górnej granicy normy, ustalonej dla poszczególnych gatunków mąki, powoduje zaliczenie badanej mąki do niższego gatunku, względnie pozbawienie możliwości korzystania ze zwrotu cła. Np. mąka z wagonu lub z 200 worków, wykazująca po spaleniu 2,51% popiołu, powinna być zaliczona do III gatunku mąki, jeżeli zaś wykaże 3,61% popiołu — to w tym wypadku nie może korzystać ze zwrotu cła.

Zaświadczenia Ministerstwa Przemysłu i Handlu, uprawniające posiadacza do zwrotu cła przy wywozie mąki, należy stosować do czasu wprowadzenia nowego zarządzenia, chociażby opiewały one na mące o mniejszej zawartości popiołu, niż to wykazała analiza. W takich wypadkach należy odnotować faktycznie znalezionej w mące zawartość popiołu zarówno na zaświadczeniu, jak i na odcinku, przesyłanym do Min. Przemysłu i Handlu.

Omówione postanowienia okólnika obowiązują również w stosunku do rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 15/VI 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 47, poz. 345), które weszło w życie z dniem 1/VIII b. r. i przewiduje zwrot cła również i przy wywozie mąki jęczmiennej.

Należy podkreślić, że przepisy tego okólnika w znacznej mierze mogą przyczynić się do uniknięcia nieporozumień pomiędzy eksporterami mąki a urzędami celnymi przy dokonywaniu przez nich analizy mąki, przedstawionej do odprawy celnej, a której to mące ma przysługiwać zwrot cła. Jednocześnie zainteresowani eksporterzy wiedząc, że żadna tolerancja co do zawartości popiołu w poszczególnych gatunkach mąki nie jest dopuszczalna — będą starali się o odpowiedni dobór mąki o określonej ściśle w obowiązującym rozporządzeniu zawartości popiołu. Stan ten wpłynie na usprawnienie wywozu mąki oraz może zapobiec nieporozumieniom przy odprawie celnej z uwagi na częstą nieznamość tych przepisów ze strony eksporterów.

H. H.

HANDEL

TRAKTATY I KONWENCJE POLSKA POLITYKA TRAKTATOWA W OBliczu REGLAMENTACJI DEWIZOWEJ I ZAWIESZENIA TRANSFERU

Mówiąc w niniejszych uwagach o polityce traktatowej, mamy, oczywiście, na myśli tylko ten jej odcinek, który łączy się z regulowaniem naszych obrotów gospodarczych (zarówno handlowych, jak i finansowych) z zagranicą. Tutaj bowiem wpływ zmiany naszej polityki gospodarczej w ciągu ostatnich miesięcy okazać się musi najsilniej. Chodzi nam o przedstawienie w najbardziej pobieżnym skrócie tych koniecznych przemian, jakie w dziedzinie umów gospodarczych z zagranicą musiały i muszą nastąpić w związku z reglamentacją obrotów dewizowych i zawieszeniem transferu — przemian, które na poszczególnych odcinkach będą wcale poważne.

Dotychczasowe instrumenty umowne, jakich używała polska polityka handlowa w okresie depresji gospodarczej i „meta-kryzysie”, który po niej nastąpił, ograniczały się do manipulacji cłami i kontyngentami przywozowymi (o t. zw. kompensatach, ulgach celnych i innych jeszcze instrumentach polityczno-handlowych nie mówimy z uwagi na to, iż stanowiły one instrument polityki nie umownej, lecz autonomicznej). W ostatnich 6 latach zresztą kontyngenty wybiły się wyraźnie na pierwsze miejsce przed cłami. Pewne intermezzo wniosła tutaj nowa nasza taryfa celna, powodująca konieczność uregulowania z szeregiem państw, z którymi łączyły nas dotychczas umowy handlowe beztaryfowe, umów, zawierających zniżki celne (Holandia, Belgia, Wielka Brytania, Szwecja, Finlandja, Szwajcaria, Austria i t. d.). Nasza taryfa konwencyjna, która do 1933 r. opierała się niemal wyłącznie na zniżkach z traktatów z Francją i Czechosłowacją, doznała w ten sposób pożądanego rozczłonkowania i różniczkowania. Był to jednak stosunkowo krótki okres większej roli cła w naszej polityce umownej, po którym znów powróciły na plan pierwszy różnego rodzaju i rozmiaru umowy kontyngentowe. Przy pomocy tych właśnie umów starała się nasza polityka handlowa osiągnąć to, co było w ówczesnym układzie całokształtu naszej polityki gospodarczej rzeczą najważniejszą: wygospodarowanie możliwie wysokiego salda dodatniego w bilansie handlowym. Stosując od samego początku system kontyngentów elastycznych, t. j. zależnych wyłącznie od świadczeń wzajemnych każdego z kontrahentów, zdołaliśmy przez czas dłuższy ów cel najważniejszy osiągnąć.

Ze nie udało się tego stanu rzeczy utrzymać *à la longue*, nie była w tem już wina systemu, ale ogółu warunków gospodarczych, wysoce niesprzyjających w ciągu ostatnich 2 lat, o czym zresztą na tem miejscu mówić nie zamierzamy.

Z chwilą wkroczenia na drogę reglamentacji dewizowej i zawieszenia transferu nie tylko nasza polityka traktatowa uzyskała nową potężną broń faktyczną, ale przedewszystkiem zmieniła się nieco istota naszych celów polityczno-handlowych, do których umowy gospodarcze z zagranicą mają nas doprowadzić. Zagadnienie wygospodarowania możliwie wysokiego salda dodatniego w bilansie handlowym — w tej postaci, jak stało ono w ciągu ostatnich lat — obecnie już istnieć nie może. Fundamentem naszej polityki obecnej jest wyrównywanie — nawet w drodze mechanicznej, jeśli tego zajdzie potrzeba — bilansu płatniczego. Pomiędzy obu politykami istnieje w praktyce ich stosowania dość duża różnica.

Merytorycznie bowiem, jak każdy to rozumie, polityka, zmierzająca do wywalczania możliwie wielkich nadwyżek w bilansie handlowym była również polityką wyrównywania bilansu płatniczego w okresie, gdy niektóre jego elementy zostały bez naszej winy uszczywnione (zahamowania międzynarodowej wymiany kapitałów). Było to jednak wyrównywanie pośrednie. Nie zajmując się zbliżka bilansem płatniczym, w którym interesowaliśmy się tylko najbardziej ogólnymi tendencjami jego rozwoju, kładliśmy główny nacisk, aby saldo dodatnie naszych obrotów handlowych było wogóle możliwie największe. Zdawaliśmy sobie sprawę, iż w wypadku osiągnięcia pewnego określonego poziomu tego salda bilansu płatniczego ma szanse wyrównania. Stąd też nie zajmowaliśmy się nigdy w sposób dokładny kształtowaniem się bilansów płatniczych z każdym krajem z osobna. Wysiłki szły jednocześnie we wszystkich kierunkach — tak, aby na wszystkich osiągalnych odcinkach uzyskać możliwie dodatnie rezultaty.

Przy obecnym założeniu wyrównywania przy pomocy reglamentacji dewizowej bilansu płatniczego praktyka umów z zagranicą ulega zmianie. W zależności od kształtowania się naszych obrotów płatniczych z poszczególnymi krajami możemy rozróżnić wśród naszych kontrahentów 3 następujące główne grupy:

1) kraje, z którymi nasz bilans płatniczy kształtuje się trwale dodatnio, t. j. te, wobec których posiadamy tak wyraźną nadwyżkę bilansu handlowego i usług, że pokrywa ona z nadmiarem ewentualne saldo ujemne ruchu kapitałów czy świadczeń jednostronnych (procenty i t. p.),

2) kraje, z którymi nasz bilans płatniczy jest naogół wyrównany, t. j. w zależności od sytuacji drobne niedobory ulegają zmianie w drobne nadwyżki — i odwrotnie,

3) kraje, z którymi nasz bilans płatniczy kształtuje się trwale ujemnie, t. j. te, wobec których — w obecnych warunkach, istniejących w obrocie międzynarodowym (towarowym i pieniężnym) — ujemne saldo ruchu kapitałów czy świadczeń jednostronnych wyraźnie przewyższa ew. nadwyżki, osiągane z wywozu towarów czy zbywania usług, nie mówiąc już o wypadkach, kiedy i obie ostatnie pozycje kształtują się dla nas również ujemnie.

Jak w stosunku do każdej grupy działań ma nasza reglamentacja dewizowa w zakresie międzynarodowych umów gospodarczych?

Co do pierwszej — to zagadnienie nie nasuwa wątpliwości. Jeśli w warunkach przed reglamentacją dewizową uzyskiwaliśmy z danym państwem nadwyżki płatnicze — i to nadwyżki trwałe, to na pewno nic w stosunkach z tym krajem nie powinno być i nadal zmieniane. Nasz stosunek umowny powinien z nim pozostać dokładnie ten sam jak przedtem. Tak samo powinny nas łączyć normalne umowy handlowe (w zależności od sytuacji opatrzone zniżkami konwencyjnymi lub nie) oraz umowy kontyngentowe.

Jeśli jednak tego rodzaju państwo nie zadowolą się gwarancjami celnymi i kontyngentowymi i żąda od nas ponadto jeszcze jakichś pozytywnych gwarancji przydziału dewiz? Jakich wówczas stosować system? Pod tym względem doświadczeń na całym świecie jest bardzo wiele — i równie wiele chyba sposobów załatwień tej zasadniczej kwestji. Zależy przedewszystkiem od roli, jaką ograniczenia dewizowe odgrywać mają w stosunku do danego organizmu gospodarczego. O ile rola ta jest raczej kontrolująca, a nie regulująca, o ile chodzi tylko o zapobieganie spekulacji, a nie o mechaniczne regulowanie równowagi bilansu płatniczego, to i częściej zdarza się, że gwarancje przydziału dewiz w określonych rozmiarach mogą być udzielane w formie pozytywnej. W wypadkach odmiennych t. zw. pozytywna klauzula dewizowa nie bywa udzielana nigdy. I to nie dlatego, aby danemu krajowi dewiz nie przydziałać, o ile istnieje na to gospodarcze uzasadnienie, ale w tym celu, aby z jednej strony nie stwarzać niepożądanego precedensu traktatowego, z drugiej — aby nie wiązać się konwencyjnie na podstawie sytuacji faktycznej, istniejącej w danej chwili — sytuacji, która przecięć może ulec zmianie.

Tak więc w wypadkach, kiedy chodzi o zagwarantowanie krajowi, z którym posiadamy dodatni bilans płatniczy, iż nie powinien niczego obawiać się w zakresie przydziału przez nas dewiz na potrzeby czy to jego przywozu towarowego, czy na zapłatę świadczonych nam przezeń usług, czy wreszcie z tytułu jakichś zobowiązań finansowej natury w stosunku do niego, wybiera się zazwyczaj t. zw. negatywną formułę gwarancyjną, mówiącą, iż w wypadku, gdyby zaszła jakaś zmiana w obecnym i korzystnym dla danego kraju status quo, nastąpią nowe porozumienia pomiędzy obu kontrahentami. Tem samem wątpliwości wszelkie są rozwiane.

Nasuwa się teraz pytanie, jak postępować z krajami drugiej wymienionej powyżej przez nas grupy, z krajami o naogół wyrównanym z nami bilansie płatniczym. Teoretycznie mogą być tu dwa stanowiska: albo w obawie przed przejściami ujemnościami tego bilansu wybrać nową formę regulowania należności wobec takiego kontrahenta, albo — pomijając ryzyka takiej przelotnej ujemności — pozostawić nietknięte status quo i przyrównać te kraje do krajów pierwszej grupy, t. j. do tych, z którymi mamy trwale dodatni bilans płatniczy. Rozstrzygnięcia mogą być różne, ale wydaje się, że drugie jest o wiele właściwsze od pierwszego. Poprostu dlatego, że wszelkie systemy sztucznego regulowania płatności powinny w zasadzie być uważane za „malum necessarium” i nadużywać ich nigdy nie należy. Dlatego też, o ile tylko nie grozi to jakimś silnem zachwianiem się równowagi bilansu dewizowego danego kraju, powinno się utrzymywać jaknajdłużej naogół swobodny (choć kontrolowany) obrót dewizowy na poszczególnych odcinkach.

Nie można go utrzymywać pod żadnym pozorem natomiast w stosunku do krajów trzeciej z wyżej wymienionych przez nas grup, t. j. wobec krajów, z którymi nasz bilans płatniczy kształtuje się zdecydowanie ujemnie. Ale i tu istnieć mogą bardzo różnorodne kombinacje umowne — i bardzo wiele wyjątków. Wymienimy tylko główne sytuacje faktyczne.

1. — W zasadzie obrót płatniczy z krajem, posiadającym z nami dodatni bilans płatniczy w sposób trwały, t. j. pompującym z nas rok rocznie pewne ilości dewiz i złota „per saldo”, winien być ujęty w pełny clearing płatniczy. Tego rodzaju umowa jest, rzecz prosta, tem silniej skomplikowana, im więcej elementów płatniczych wchodzi w grę po obu stronach bilansu. O ile głównym trzonem obrotów płatniczych są obroty handlowe — i one to powodują przez swe ujemne dla nas kształtowanie ujemność całego bilansu płatniczego — wystarczy, być może, tylko clearing towarowy, t. j. wpłaty, dokonywane u obu kontrahentów za import z kraju drugiego kontrahenta na konta clearingowe. W ten sposób ubytek dewizowy przestaje istnieć, i bilans płatniczy mechanicznie wyrównuje się. Albo bowiem nadwyżka obcego importu niknie, albo zostaje zamrożona na naszym koncie clearingowym i na odmrożeniu jej kontrahent zmuszony jest skutecznie dodatkowy eksport od nas na swój własny rynek.

2. — Nie zawsze jest jednak tak prosto. Bywa np., że nawet przy clearingu importu od kontrahenta zmniejszy sposob z uwagi na jego charakter (niezbędne surowce), eksporterzy kraju kontrahenta zaś w obawie przed zamrożeniami clearingowymi powstrzymują się od wywozu. Powstaje brak surowca. Aby temu zapobiec, trzeba albo wyjmować z clearingu część dostaw surowcowych do specjalnych umów kompensacyjnych, albo nawet wogóle odrzucać clearing i przechodzić na inne bardziej jeszcze skomplikowane systemy równoważenia bilansu wzajemnych płatności.

3. — Ten ostatni wypadek zachodzi również wówczas, kiedy dany kraj wogóle z przyczyn mniej lub więcej zasadniczych nie godzi się na zawarcie clearingu. Może wówczas dojść do zawarcia t. zw. układu płatniczego, a więc układu, gwarantującego przydział dewiz w bardzo ograniczonych rozmiarach — i to z zapasów, które tworzą się z dewiz, odprowadzanych przez eksporterów do tego właśnie kraju. Kiedyindziej trzeba będzie szukać doraźnych wielkich kompensat towarowo-finansowych (z clearingiem albo bez). Kiedyindziej znów — wobec niemożności znalezienia innego wyjścia — pozostanie tylko jako „ultima ratio” dłużnika jedno: zamrożenie należności wobec wierzyciela i czekanie lepszych czasów.

Widać z tego, że niema recepty na układ towarowo-płatniczy z wierzycielem, posiadającym z nami bilans płatniczy trwale dodatni. Albo raczej istnieje cały szereg tych recept. Wszystkie one hołdują na płaszczyźnie dewizowej zasadzie, według której dłużnik oddawać może wierzycielowi tylko tyle dewiz, ile sam odeń otrzymuje. W przekroju towarowym jednak kombinacji jest bardzo wiele. Niejednokrotnie wierzyciel dla zapewnienia obrotów bieżących w dziedzinie towarowej rezygnuje przejściowo z transferów pozatowarowych na swą korzyść (tak wygląda, nawiasem mówiąc, reguła). Bywa jednak, iż na plan pierwszy wysuwają się właśnie zagadnienia płatności finansowych, a przywóz towarowy z kraju wierzycielskiego do kraju dłużniczego ulega wówczas wydatnej redukcji. Na każdy z tych wypadków — a mnożą się one jeszcze bardziej, gdy reguluje się ponadto takie pozycje, jak tranzyt, turystyka, frachty morskie i t. d. i t. d. — przypadają nowe kombinacje umowne, zwiększając aparaturę polityczno-handlową poszczególnych krajów do bardzo rozległych granic.

Polska wchodzi dopiero na tę drogę. W miarę posuwania się na niej instrumenty polityczno-traktatowe będą u nas rosnąć w liczbie — tak jak i w innych krajach w analogicznym do nas polczniu. Wyrównywanie bilansów płatniczych wymaga innych metod niż te, jakie istniały przy względnie wolnym handlu w epoce przedkryzysowej.

x.

POSTANOWIENIA CELNE W NOWYM UKŁADZIE HANDLOWYM Z FRANCJĄ — p. str. 936.

HANDEL WEWNĘTRZNY

ROZPORZĄDZENIE O TARGOWISKACH

W najbliższym czasie zostanie ogłoszone rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu, wydane w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Ref. Roln., Spraw Wewnętrznych oraz Opieki Społecznej w sprawie

targowisk. Rozporządzenie to wejdzie w życie w 3 miesiące od dnia ogłoszenia; opiera się ono na art. 8 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r. w sprawie uregulowania obrotu zwierzętami gospodarskimi i drobiem oraz obrotu hurtowego mięsem („Dz. Ust. R. P.” Nr. 85, poz. 639). Artykuł ten postanawia, że Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu ze wskazanymi wyżej Ministrami może w stosunku do gmin, posiadających uprawnienia targowe — ustalać w drodze rozporządzenia obowiązki, dotyczące utrzymania i administrowania targowisk oraz zakładania i utrzymania urzędów targowych, służących do usprawnienia obrotu artykułami, wymienionymi w art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r., jak również może wydawać przepisy, jakim te urzędy winny odpowiadać. Chodzi tu zatem o targowiska oraz urzędy targowe, służące do usprawnienia obrotu bydłem rogatym, trzodą chlewną, koźmi i owcami, hurtowego handlu mięsem z tych zwierząt oraz obrotu kurami, kaczkami, gęśmi, indykami i perliczkami w stanie żywym i bitym.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r., stanowiące podstawę ostatnio wydanego rozporządzenia o targowiskach, zawiera szereg przepisów, pozostających w ścisłym związku z postanowieniami prawa przemysłowego z dn. 7/VI 1927 r. (znowelizowanego w 1934 r.). Związek ten jest podkreślony „expressis verbis” przedewszystkiem w tych działach rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r., które dotyczą organizacji obrotu towarowego i urzędów targowych. Toteż przy rozważaniu postanowień tych działów i zawartych w nich określeń (jak „targ”, „uprawnienie targowe”, „regulamin targowy” i t. d.) należy brać pod uwagę w szczególności postanowienia, zawarte w dziale IV art. 60–68 prawa przemysłowego. Dział ten nie zawiera przepisów o takich targach *sui generis*, jak „Targi Wschodnie” czy „Targi Poznańskie” (targi i wystawy t. zw. gospodarcze), lecz o targach (jarmarkach) „w zwyczajnym tego słowa znaczeniu, urządzanych przez gminy celem ułatwienia aprowizacji i zaopatrywania się ludności miejscowej i okolicznej w artykuły powszedniego użytku, naczynia i narzędzia gospodarcze i rolnicze i t. p.” (uzasadnienie do projektu polskiej ustawy przemysłowej — druk sejmowy Nr. 1912 z 1925 r.) Stąd też Najw. Trybunał Administracyjny w swym wyroku z dn. 29/III 1935 r. (L. rej. 1604/33 i 6694/33) stwierdził, że — jak to wynika z treści art. 60 i 61 prawa przemysłowego — targi w tem prawie „pojmowane są przez prawodawcę w tradycyjnym znaczeniu, t. j. jako zjazdy okolicznych mieszkańców, w celu zbytu wyprodukowanych przez siebie towarów i nabycia natomiast na miejscu potrzebnych im przedmiotów, przyczem targi te mają w zasadzie charakter okresowy: targi małe — tygodniowe, wielkie — odpustowe, kiermaszowe, jarmarki i t. p.”. Należy również podnieść, iż wedle instrukcji dla władz przemysłowych I i II instancji do rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o prawie przemysłowym, wydanej przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu okólnikiem z dn. 17/XII 1927 r. Nr. P. A. 3598 „z natury rzeczy wynika, że targi wielkie (jarmarki) odbywają się rzadziej aniżeli targi małe, zasadniczo zaś targi wielkie różnią się od targów małych zakresem obrotu targowego”. Według zaś art. 62 prawa przemysłowego obrót towarowy na targach wielkich obejmuje wszystkie przedmioty wolnego obrotu towarowego, o ile poszczególne uprawnienia targowe nie ograniczają obrotu targowego wyraźnie do pewnych rodzajów towarów, jak np. do bydła, wełny, zboża.

Skoro rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r. dotyczy, jak już wyżej wspomniano, obrotu handlowego drobiem oraz zwierzętami gospodarskimi zarówno mniejszemi jak i większemi (bydłem rogatym i koźmi) — należy stwierdzić, że wydane na tej podstawie, wspomniane na wstępie niniejszego artykułu rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w sprawie targowisk ma zastosowanie do targów gminnych zarówno małych (zwykłych, tygodniowych), jak i wielkich (powiatowych, wojewódzkich, jarmarków), gdyż i na targach małych mogą być sprzedawane zwierzęta domowe, byle tylko nie były to zwierzęta „większe”, jak: konie, krowy, woły, te już bowiem należą do zakresu obrotu targów wielkich (jarmarków) i na nie nie można rozszerzać obrotu towarowego targów małych. Jeśli zaś chodzi o mięso ze zwierząt gospodarskich — to wchodzi ono do zakresu obrotu towarowego targów małych, jakoteż, rozumie się, może być przedmiotem obrotu na targach wielkich, gdyż obrót towarowy na targach wielkich obejmuje zawsze

także przedmioty, należące do obrotu targów małych — zawsze t. j. i wówczas, gdy udzielone gminie uprawnienie na targ wielki ogranicza obróttargowy do pewnych tylko rodzajów towarów.

Według art. 63 prawa przemysłowego targi (małe i wielkie) odbywają się w tych lokalach i na tych miejscach, które gmina w tym celu dostarczy i urządzi jako targowiska, w dniu, określone w uprawnieniu, oraz w godzinach, ustalonych w regulaminie targowym. Skoro zatem omawiane rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu dotyczy „targowisk”, należy pod niemi rozumieć — w myśl wskazanego wyżej art. 63 prawa przemysłowego, jakoteż zgodnie z art. 2 punkt b) rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 85, poz. 639) — lokale lub miejsca, w których mogą odbywać się targi.

Rozdział III rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu określa, w jaki sposób targowiska powinny być urządzone. I tak w szczególności, według § 6 targowisko powinno być zaopatrzone w automatyczne wagi pomostowe do ważenia zwierząt, przyczem wagi takie mogą być zainstalowane na targowisku bądź przez posiadacza uprawnienia targowego (przez gminę), bądź przez inną osobę, w tym drugim jednak przypadku za wyraźną zgodą (upoważnieniem) i pod odpowiedzialnością posiadacza uprawnienia targowego. Za zezwoleniem władzy przemysłowej I instancji targowiska mogą być zaopatrzone w wagi zwykłe (nie automatyczne).

Ten obowiązek zaopatrzenia targowisk w wagi do ważenia zwierząt pozostaje w ścisłym związku z postanowieniami art. 5 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r., wedle których sprzedaż na targowiskach bydła rogatego, trzody chlewniej i owiec, przeznaczonych do uboju, może być dokonywana jedynie na podstawie wagi żywej lub bitej, stwierdzonej w sposób, określony w specjalnym rozporządzeniu Ministra Przemysłu i Handlu. Takie osobne rozporządzenie o ważeniu zwierząt na targowiskach jest już podpisane i zostanie ogłoszone również w najbliższym czasie.

Rozporządzenie o targowiskach rozwiązuje sprawę urządzania stajni izolacyjnych w zależności od tego, czy na targowisku są umieszczane i przetrzymywane zwierzęta i drób w czasie pozatargowym. Mianowicie, takie targowiska muszą posiadać stajnie izolacyjne dla przetrzymywania zwierząt chorych i podejrzanych o chorobę, natomiast w odniesieniu do innych targowisk niema przymusu urządzania stajni izolacyjnych, byle tylko na targowisku, nieposiadającym takiej stajni, było wyznaczone odosobnione, należycie odgrodzone miejsce, pozwalające na odseparowanie zwierząt chorych wzgl. podejrzanych o chorobę od zwierząt zdrowych. Jednakże, gdy roczny spęd zwierząt na dancm targowisku przekracza 25 tys. sztuk zwierząt dorosłych, lub gdy tego zażąda wojewódzka władza przemysłowa, posiadacz uprawnienia targowego powinien urządzić stajnię izolacyjną.

Rozporządzenie przepisuje specjalne wymagania co do urzędzenia targowisk, na których zwierzęta i drób są przetrzymywane w czasie pozatargowym. Targowiska takie powinny posiadać oprócz urzędzeń, wymaganych na wszystkich targowiskach, oraz oprócz wspomnianych wyżej stajni izolacyjnych, między innymi urzędzeniami stajnie spędowatargowe, służące do przetrzymywania zwierząt dla wypoczynku, karmienia, pojenia oraz sprzedaży, a nadto na żądanie wojewódzkiej władzy przemysłowej — stajnie potargowe dla bydła rogatego, pozostałego na targowisku po zakończeniu targu.

Rozdział IV rozporządzenia zawiera przepisy o urządzeniu hal mięsnych. Wewnętrzne urządzenie takich hal powinno odpowiadać przepisom rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 30/VI 1932 r. o dozorcze nad mięsem i przetworami („Dz. Ust. R. P.” Nr. 64, poz. 603). A zatem w szczególności przy halach mięsnych powinna być urządzona chłodnia dla przechowywania większych zapasów mięsa.

Omawiane rozporządzenie zestawia w rozdziale V szczegółowo obowiązki posiadacza uprawnienia targowego w zakresie administrowania targowiskami i halami mięsnymi. Skoro — według art. 68 prawa przemysłowego — porządek targowy ustala się regulaminem targowym (który uchwała rada gminna lub miejska, a zatwierdza właściwa władza przemysłowa po wysłuchaniu opinii izb samorządu gospodarczego), najczęściej projekt takiego regulaminu będzie formą, ujawniającą sposób, w jaki dana gmina zamierza realizować gros swych obowiązków

w zakresie administrowania targowiskiem, tem więcej, że według instrukcji wykonawczej do prawa przemysłowego (okólnik Ministerstwa Przemysłu i Handlu z dn. 17/XII 1927 r. Nr. P. A. 3598) projekt regulaminu targowego powinien z jednej strony wskazywać lokale i miejsca, urządzone przez gminę jako targowiska, podawać czas targowy, a mianowicie godziny rozpoczęcia i końca obrotu targowego, wymieniać towary, mające stanowić przedmiot tego obrotu, z drugiej zaś — może zawierać nakazy i zakazy charakteru policyjnego, dotyczące porządku na targowiskach. Poza to ze względu na obowiązek gminy „prawidłowego pobierania opłat targowych” trzeba dodać, że również i te opłaty (służące na pokrycie wydatków, związanych z zakładaniem, utrzymywaniem, administracją i nadzorem targowisk i innych urządzeń targowych oraz z działalnością komisji notowań) mają być przewidziane w regulaminie targowym. Art. 9 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X („Dz. Ust. R. P.” Nr. 85, poz. 639) stwierdza to wyraźnie.

Gminy, które w chwili wejścia w życie omawianego rozporządzenia posiadają już uprawnienia targowe, powinny dostosować się do nowych przepisów w okresie 2 lat od wejścia w życie rozporządzenia. Jeżeli dostosowanie się nie nastąpi w tym terminie — właściwy wojewoda może zabronić dalszego obrotu zwierzętami i drobiem oraz hurtowego obrotu mięsem na targowiskach i w halach mięsnych danej gminy, lub też Minister Przemysłu i Handlu, działając w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Ref. Rolnych oraz Spraw Wewnętrznych — może zadania, dotyczące urzędzenia i utrzymania danego targowiska lub hali mięsnej, przekazać czasowo, na warunkach przez siebie ustalonych, instytucji społecznej lub prywatnej, bądź też przedsiębiorstwu prywatnemu.

Taką samą możność czasowego przekazania zadań ma Minister Przemysłu i Handlu w odniesieniu do tych posiadaczy uprawnienia targowego, którzy, zaniedbawszy utrzymania targowiska lub hali mięsnej w należytym stanie, nie doprowadzą urzędzeń targowych do stanu zgodnego z wymaganiami rozporządzenia w terminie, wyznaczonym przez władzę przemysłową.

Postanowienia art. 8 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r., odnoszące się do przekazywania instytucjom społecznym i prywatnym obowiązków „dotyczących utrzymania i administrowania targowisk oraz zakładania i utrzymania urzędzeń targowych”, nie zmieniają wcale postanowień działu IV prawa przemysłowego, odnoszących się do targów gminnych, jak to już bowiem wyjaśnił Najwyższy Trybunał Administracyjny w wyroku z dn. 29/III 1935 r. (L. rej. 1604/33 i 6694/33), „przedmiotem przywileju, nadawanego gminie, jest uprawnienie na odbywanie targów (art. 65 i 64), nie zaś na urządzenie targowisk”, urządzenie zaś targowiska jest obowiązkiem tylko „pochodnym, związanym z uzyskaniem uprawnienia na odbywanie targu”. Toteż Najwyższy Trybunał Admin. zaznaczając, że niewątpliwie najczęściej targowiskiem będzie plac gminny lub lokale (hale targowe), przygotowane specjalnie na ten cel przez gminę, podkreślił jednak równocześnie, że „obowiązujące obecnie prawo przemysłowe nie wymaga, ażeby tak lub inaczej urządzone targowisko stanowiło własność gminy”.

Jakkolwiek omawiane rozporządzenie dotyczy obowiązków (w sprawie utrzymywania i administrowania targowisk, zakładania i utrzymania urzędzeń targowych) w stosunku do gmin, posiadających już uprawnienia targowe, jednakże jego postanowienia, dotyczące urzędzenia targowisk i hal mięsnych, będą, rozumie się, realizowane także w wypadkach nabywania przez gminy uprawnień targowych, wedle bowiem art. 65 ust. 2 prawa przemysłowego „gmina, starająca się o uprawnienie targowe, winna przedstawić projekt urzędzenia targowiska (art. 63) i projekt regulaminu targowego (art. 68)”.

Właściwą władzą, do której wnosi się projekt urzędzenia targowisk lub hali mięsnej, jest władza przemysłowa I instancji lub wojewódzka — w zależności od tego, czy chodzi o uprawnienie na targ mały czy wielki, art. 65 ust. 1 prawa przemysłowego bowiem postanawia, że „uprawnień na targi małe udziela władza przemysłowa I instancji, a na targi wielkie władza przemysłowa wojewódzka — w obu wypadkach po wysłuchaniu opinii izby przemysłowo-handlowej, izby rzemieślniczej oraz izby rolniczej”. Wypada tu podnieść, że jakkolwiek udzielenie uprawnienia na targi następuje na wniosek gminy, a regulamin targowy uchwała rada gminna, wskazane postanowienia art. 65 ust. 1 w sprawie uprawnień

na targi małe nie zmieniają wcale w miastach kompetencji lokalnej, miejskiej władzy przemysłowej I instancji, jako działającej w sprawach przemysłowych w zleconym zakresie działania. Stąd też decydowanie w sprawach uprawnień na targi małe w miastach: Warszawie, Łodzi, Wilnie, Poznaniu, Toruniu, Bydgoszczy, Grudziądzu, Katowicach i Królewskiej Hucie (a pozatem we Lwowie, w Krakowie, Gnieźnie i Inowrocławiu) należy do zarządów tych miast.

Właściwa zatem władza przemysłowa po zbadaniu, że przedłożony przez gminę projekt urzędzenia targowiska (lub hali mięsnej) odpowiada przepisom omawianego rozporządzenia, zatwierdzi projekt i wówczas bądź wyda gminie żądane uprawnienie targowe, zastrzegając w niem, że wprowadzenie do obrotu danego targu zwierząt gospodarskich, hurtowego handlu mięsem z tych zwierząt oraz drobiu w stanie żywym i bitym może nastąpić dopiero po urzędzeniu targowiska lub hali mięsnej zgodnie z zatwierdzonym projektem, bądź wstrzyma się z wydaniem odnośnego uprawnienia do czasu urzędzenia takiego targowiska względnie hali. Jeżeli gmina nie wykona w zakreślonym jej terminie odpowiedniego targowiska wzgl. hali mięsnej — władza przemysłowa unieważni wydane uprawnienie targowe względnie, o ile się wstrzymała z jego wydaniem, odmówi wydania.

R. Ślaski

RUCH CEN W II KWARTALE 1936 R. — Obroty handlowe w II kwartale b. r. uległy dość znacznej poprawie. Wynikała ona częściowo z naturalnego rozwoju konjunktury, częściowo zaś miała przyczynę specjalną, związane z nastrojami niepewności, jakie wywoływała zwłaszcza sytuacja franka; nastroje te — szczególnie po wprowadzeniu reglamentacji dewizowej — zwróciły się w kierunku tezauryzacji towarowej, co zmogło obroty, a także import i produkcję. Zwiększył się również pęd do kapitalizacji rzeczowej, co podziało zwyżkowo na inwestycje, zwłaszcza budowlane, sprowadzając w odpowiednich branżach również ożywienie obrotów. Podniosło się również nieco spożycie, a więc i związane z niem obroty, ale głównie w mieście, mianowicie naskutek wzrostu zatrudnienia. W czerwcu nastąpiło lekkie osłabienie obrotów — naskutek głównie zaniku zakupów spekulacyjnych, mimo to poziom obrotów w czerwcu b. r. był wyższy niż w czerwcu ub. r., co wskazuje na to, że zakupy spekulacyjno-tezauryzacyjne były tylko jednym z czynników ogólnej poprawy obrotów.

Liczby, ilustrujące w pewnym stopniu rozwój obrotów, jak wpływy z opłat stemplowych, sumy weksli wystawionych, wskaźnik ładunków kolejowych — wykazywały w okresie sprawozdawczym (po usunięciu już momentu sezonowości) tendencję zwyżkową. Wpływy z opłat stemplowych podniosły się z zł 19·9 miljn. w I kwartale do zł 20·0 miljn. Suma weksli wystawionych (mogąca dać pojęcie o ruchu obrotów, gdyby wykluczyć zmiany w udziale weksli finansowych i zmiany w sposobach regulacji transakcyj), która w I kwartale b. r. wyniosła zł 1 085 miljn., w II kwartale podniosła się do zł 1 109 miljn., przyczem gdy w czerwcu ub. r. stanowiła zł 343 miljn., to w czerwcu b. r. zł 494 miljn. Wskaźnik ładunków kolejowych wynosił w I kwartale b. r. przeciętnie miesięcznie 69·4, a w II kwartale b. r. — 70·5.

Zaznaczyć jeszcze należy, że wskaźnik inwestycji w I kwartale b. r. wynosił 51·8, a w II kwartale 52·8, a wskaźnik spożycia podniósł się z 87·0 w II półroczu ub. r. do 88·2 w I półroczu b. r. (wszystko z usunięciem sezonowości).

Wskaźnik zbytu produktów przemysłowych podniósł się z 73·7 w I kwartale b. r. do 74·1 w II kwartale b. r., przyczem wskaźnik zbytu dóbr konsumpcyjnych podniósł się z 87·1 do 87·7, dóbr zaś inwestycyjnych — z 55·5 do 55·7.

Te same przyczyny, które oddziaływały na wzrost obrotów, jak reglamentacja dewizowa, zakupy spekulacyjne, pęd do kapitalizacji rzeczowej — oddziaływały też na ruch cen w kierunku lekko zwyżkowym — jeśli nie bezpośrednio, to właśnie wtórnie. Poza to zwyżkowo oddziaływała na ceny postępująca poprawa konjunktury, oraz naogół zwyżkowa tendencja cen światowych. Wreszcie — jeśli chodzi o ceny rolne — na utrzymanie, a nawet zwyżkę cen wpływała zastosowana od ub. r. nowa polityka rolnicza (w zakresie premii, kredytów i t. p.). Mimo to ceny — i to zarówno hurtowe, jak i detaliczne — nie wykazały silnego skoku wzwyż, a zwyżkowały bardzo łagodnie, dzięki czemu nie powstawała groźba zakłócenia rozwoju konjunktury od tej właśnie strony.

Ruch wskaźników cen hurtowych przedstawia następujące zestawienie (na podstawie danych Instytutu Badania Konjunktur i Gł. Urz. Stat.):

	Wskaźnik ogólny	Artykuły rolne krajowe	Artykuły przemysł.
Czerwiec 1929 . .	96·7	93·3	98·6
„ 1930 . .	85·3	76·5	90·4
„ 1931 . .	76·5	72·2	77·4

	1932	1933	1934	1935	1936
Czerwiec	67'6	60'1	55'8	52'5	53'8
"	64'4	55'1	46'4	43'0	45'9
"	67'0	60'8	59'8	56'5	56'2
Artykuły rolne: Artykuły przemysłowe:					
	sprzeda- wane przez rolników	przetwory	surowce	pół- fabrykaty	wyroby gotowe
Kwiecień 1935	34'0	50'2	54'2	54'8	60'8
Maj "	35'8	50'8	54'0	54'9	60'7
Czerwiec "	35'6	50'6	53'9	54'9	60'5
Styczeń 1936	35'4	49'3	54'5	53'7	59'6
Luty "	36'5	48'7	54'8	53'6	59'4
Marzec "	36'2	48'9	55'1	53'3	59'1
Kwiecień "	38'8	51'2	54'6	53'4	59'0
Maj "	39'8	52'9	55'1	53'9	58'6
Czerwiec "	39'4	52'6	54'9	54'6	58'9
Czerwiec 1934	36'2	56'8	57'6	57'8	63'7
" 1933	44'3	65'6	56'3	60'1	65'2

W II kwartale b. r. (od marca do czerwca) ceny hurtowe podniosły się o 3'3%, przyczem w kwietniu o 1'7%, w maju o 1'3% w stosunku do kwietnia i w czerwcu o 0'2% w stosunku do maja. W porównaniu ze stanem przed rokiem ceny hurtowe w końcu czerwca b. r. były o 2'5% wyższe.

Jeśli chodzi o ceny artykułów rolnych (łącznie z kolonialnymi oraz innymi, objętymi grupą ogólną żywności i używek) — to zmiany we wskaźnikach poszczególnych pozycji przedstawiały się następująco (wskaźniki: 1928 r. = 100):

	Marzec 1936	Kwiecień 1936	Maj 1936	Czerwiec 1936	Czerwiec 1935
Ziemniopłydy	36'0	39'1	39'8	40'0	37'2
Mąka i kasza	36'0	40'0	39'2	39'7	36'0
Zwierzęta rzeźne	34'7	38'5	41'1	40'6	32'4
Mięso i słonina	39'3	42'2	48'0	46'6	37'1
Nabiał	39'3	38'4	37'5	35'5	37'5
Cukier, spirytus, piwo	71'8	71'8	71'6	71'7	79'3
Towary kolonialne	73'6	72'0	72'2	77'0	69'1
Tytoń	96'8	96'8	96'8	96'8	96'8
Sól	100'9	100'9	100'9	100'9	100'9

Ceny artykułów rolnych podniosły się w kwietniu o 6'4, w maju — w dalszym ciągu o 3'1%, w czerwcu zaś obniżyły się o 0'9%. W zakresie artykułów roślinnych w kwietniu ceny zbóż (zwłaszcza żyta i pszenicy) dość silnie wyższowały, w maju tendencja wyższkowa została zahamowana, a w czerwcu początkowo ceny podniosły się, w końcu zaś miesiąca (w przewidywaniu dębnych zbiciów) nieco osłabły — tak, że w rezultacie nie wykazały w ciągu miesiąca zmian. Jeśli chodzi o artykuły hodowlane, to tu w kwietniu widzimy tendencję wyższkową z wyjątkiem jedynie cen masła, a z włączeniem i cen jaj — mimo dużej podaży — a to w związku z zapotrzebowaniem świątecznym i zwiększonym wywozem; w maju w tej grupie artykułów tendencja wyższkowa utrzymała się (ale w słabszym stopniu) dla bydła i trzody (także dla mięsa i przetworów), natomiast ceny nabiału zniżkowały (ceny jaj dopiero w II połowie miesiąca); wreszcie, w czerwcu przeważała tendencja zniżkowa — i dla inwentarza oraz przetworów mięsnych i dla nabiału (dopiero w ostatnich dniach miesiąca — w związku z żniwami — podniosła się nieco cena masła).

Grupa artykułów przemysłowych wykazała w II kwartale 1936 r. wzrost cen o 0'7%, przyczem w kwietniu ceny obniżyły się o 0'2%, w maju podniosły się o 0'2% (w stosunku do kwietnia) i w czerwcu wyższowały o 0'5% (w stosunku do maja). Zmiany cen, jakie zaszły w poszczególnych działach towarowych, w okresie sprawozdawczym i w stosunku do stanu przed rokiem, przedstawia poniższe zestawienie (wskaźniki: 1928 r. = 100):

	Marzec 1936	Kwiecień 1936	Maj 1936	Czerwiec 1936	Czerwiec 1935
Drewno surowe	49'6	48'1	49'1	47'8	42'6
" obrobione	40'3	41'4	41'7	42'3	39'5
Surowce włókniste	39'1	38'8	39'0	39'5	36'9
Przędza	46'0	45'9	47'2	48'6	45'3
Tkaniny	55'6	55'6	55'4	55'6	56'8
Paliwo mineralne	77'3	77'3	77'3	77'3	83'5
Oleje mineralne	84'1	84'1	84'1	84'1	86'7
Złom i ruda żelazna	61'6	62'0	60'3	59'6	58'5
Żelazo	70'9	70'9	70'9	70'9	78'8
Metale nieżelazne	48'6	49'0	49'0	49'0	43'2
Skóry surowe	32'5	32'0	36'3	38'3	26'2
" wyprawione	42'3	42'4	43'1	43'4	40'8

Odzież i obuwie	45'5	45'5	45'5	45'9	46'6
Chemikalja	67'8	67'9	67'9	68'0	72'3
Mydło	73'7	73'7	73'7	73'7	61'4
Nawozy sztuczne	70'1	70'1	68'6	69'1	70'7
Materiały budowl. min.	45'2	44'6	45'1	45'5	47'3
Papier	55'8	55'8	55'8	55'8	62'9
Urządzenia domowe (me- ble, naczynia, żarówki)	69'4	69'4	68'7	68'7	71'2
Maszyny i narz. rolnicze	68'2	66'1	65'0	65'0	72'5
Maszyny, narzędzia i in. wyroby dla przemysłu	76'8	76'4	75'4	75'4	81'2

W grupie drzewnej — w związku z wciąż wzrastającym zapotrzebowaniem rynku wewnętrznego i korzystną sytuacją eksportu — nastąpiła w II kwartale b. r. dalsza wyższka cen, ale tym razem tylko drewna obrobionego (w czerwcu w porównaniu z marcem o 5'0%).

W grupie włókienniczej tendencja cen w II kwartale b. r. była niezupełnie jednolita: ceny surowca wyższowały nieznacznie (i to dopiero pod koniec kwartału), ceny przędzy (ale głównie wełnianej) wzrosły znacznie silniej, ceny tkanin pozostały niemal w niezmiennionej wysokości, wykazując tylko w czerwcu lekką tendencję wyższkową. Znaczący nakład, że do tendencji wyższkowej cen przyczyniała się i cębra sprzędza, która z biegiem kwartału sezonowo malała, utrzymując się jednak na poziomie wyższym niż w ub. r.

W zakresie paliwa, gdzie naogół zbyt miał tendencję wyższkową, ceny utrzymywały się zupełnie bez zmiany (poczynając od grudnia ub. r.).

W grupie metali w dziale żelaza ceny surowca po przejściowej wyższce w kwietniu wykazywały następnie tendencję lekko zniżskową, ceny zaś produktów hutniczych — przy wzroście sprzędza w kraju, jak również i eksportu — utrzymywały się bez zmiany (po obniżce w grudniu ub. r.); w dziale innych metali panowała w II kwartale b. r. również stabilizacja cen, tylko w kwietniu podniosła się cena miedzi, utrzymując się w tej wysokości już przez cały kwartał.

W grupie pozostałych artykułów przemyślowych widzimy w II kwartale b. r. wyższkę cen skór, zwłaszcza szczególnie silną dla skór surowych (od marca do czerwca wzrost o 18%); wyższowały również, ale w słabszym stopniu — ceny mineralnych artykułów budowlanych, których sprzędza, a zwłaszcza cegły i cementu, wzrastała gwałtownie, wyższka ceny dotknęła jednak tylko cegłę, podczas gdy cena wapna nawet lekko obniżyła się; ceny produktów naftowych pozostały bez zmiany, to samo prawie można powiedzieć o chemikaljach (których zbyt w wielu działach ożywił się), to samo prawie można stwierdzić o nawozach sztucznych, gdzie jednak spadek cen nawozów potasowych wywołał drobne obniżenie wskaźnika cen; bez zmiany pozostały ceny mydła i papieru.

Jak wspomnieliśmy wyżej, w okresie rocznym — od czerwca 1935 r. do czerwca 1936 r. — ceny artykułów rolnych wzrosły o 6'7%, a artykułów przemysłowych nieznacznie obniżyły się (o 0'5%). Mało zmienione w ogólnym wskaźniku w poszczególnych grupach ceny artykułów przemysłowych wykazały dość znaczne i różniczkowe zmiany. W grupach surowcowych widzimy wzrost cen: drewna surowego o 12'2%, surowców włóknistych — o 7'0%, złomu i rudy żelaznej — o 1'9%, skór surowych — aż o 46'2% i jedynie spadek cen paliwa — o 7'4%. Ceny półfabrykatów wykazywały naogół nieco mniejsze różnice, z przewagą przytem tendencji zniżskowej. I tak, ceny drewna obrobionego wzrosły o 7'1%, ceny przędzy — o 7'3%, ceny skór wyprawionych — o 6'4%, ceny metali nieżelaznych — o 13'4%, natomiast obniżyły się ceny: olejów mineralnych o 3'0%, żelaza o 10'0%, chemikalij o 5'9%, nawozów sztucznych o 2'3% (choć ceny superfosfatu wzrosły), materiałów budowlanych o 3'8% (głównie cementu i szkła, bo ceny cegły wzrosły), papieru o 11'3%. W zakresie wyrobów gotowych o charakterze bezpośrednio konsumpcyjnym nastąpił m. in. spadek cen tkanin o 2'8%, wzrost zaś silny cen mydła — o 20'0% i t. d. Co się tyczy cen artykułów rolnych, to wreszcie w ciągu roku ceny ziemniopłodów (o 7'5%), a także ceny przetworów zbożowych (o 10'3%); wzrosły też silnie w cenie artykułów hodowlanych — a więc zarówno żywiec (o 25'3%), jak i mięso wraz z przetworami (o 25'7%), a z wyjątkiem tylko nabiału (spadek cen o 5'3%).

Sumując ruch cen w okresie rocznym od czerwca 1935 r. do czerwca 1936 r. według pewnych zasadniczych grup i działów — możemy stwierdzić, że — w odniesieniu do przemyśłu — ceny surowców wzrosły o 1'8%, ceny półfabrykatów podniosły się zaledwie o 0'2%, a tylko ceny wyrobów gotowych obniżyły się — o 2'6%, przyczem ceny wyrobów dla produkcji rolnej spadły silnie, bo o 10'3%, ceny wyrobów dla produkcji przemysłowej — słabiej, bo o 7'1% i ceny wyrobów dla konsumpcji — tylko o 1'4%. Jeśli chodzi o surowce i półfabrykaty, to ceny uzależnionych od zagranicy wzrosły w ciągu roku o 8'0%, a spadek wykazały tylko ceny skartalizowanych, mianowicie o 8'5%.

W odniesieniu do rolnictwa — ceny artykułów, sprzędawanych bezpośrednio przez rolników (ziemniopłydy, zwierzęta, nabiał), wzrosły w ciągu roku (czerwiec 1935 ÷ czerwiec 1936) o 10'7%, natomiast

cenę przetworów (przetwory zbożowe, mięso i tłuszcze, cukier, spirytus i piwo) w mniejszym stopniu, bo o 4·0%. Korzystnie wypada w omawianym okresie rocznym zestawienie ruchu cen artykułów, sprzedawanych przez rolnika, (wzrost o 10·7%) z ruchem cen artykułów żywności i używek, nabywanych przez spożywców (nabiał, przetwory roślinne i zwierzęce, towary kolonialne, tytoń, sól), które podniosły się tylko o 2·9%. Jeszcze korzystniej przedstawia się porównanie ruchu cen artykułów, sprzedawanych przez rolnika, z ruchem cen artykułów, nabywanych przez rolnika (maszyny i narzędzia, nawozy, materiały budowlane, drewno, żelazo, skóry, towary kolonialne, cukier, sól, spirytus, piwo, tytoń, węgiel, nafta, mydło, tkaniny, obuwie, meble i narzędnia): gdy pierwsze podniosły się o 10·7%, to drugie spadły o 3·3%.

Ceny detaliczne (w Warszawie) wykazały w II kwartale b. r. (od marca do czerwca) wzrost o 0·2%. Wzrost ten wywołała wyższa cena artykułów hodowlanych (o 3·4%), podczas gdy ceny w szeregu innych grup zmniejszały, a więc: artykułów pochodzenia roślinnego — o 1·0% (mimo wzrostu cen przetworów zbożowych i pieczywa), artykułów kolonialnych o 2·7%, oraz różnych artykułów przemysłowych — o 0·8% (głównie konfekcji i in.).

Koszty utrzymania (w Warszawie), opierające się na cenach detalicznych, wykazały w II kwartale b. r. tendencję lekko zwiększającą. Mianowicie, koszty utrzymania rodzin robotniczych wzrosły o 1·7%, a koszty utrzymania rodzin pracowników umysłowych — o 0·2%. W grupie kosztów utrzymania rodzin pracowników umysłowych o wzroście ogólnych kosztów zadecydowała wyższa żywności (o 1·1%) — podobnie zresztą jak i w grupie kosztów utrzymania rodzin robotniczych, gdzie wyższa kosztów w grupie żywności była silniejsza — o 3·2%.

Koszty utrzymania w okresie rocznym (czerwiec 1935 ÷ czerwiec 1936) — jeśli chodzi o rodziny robotnicze — spadły o 4·8%, mianowicie dzięki niższym kosztom we wszystkich prawie grupach, a zwłaszcza komornego, opału i światła oraz żywności; jeśli zaś chodzi o rodziny pracowników umysłowych — koszty spadły jeszcze silniej, bo o 6·3%, przyczem w tych samych grupach.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 20/VII ÷ 1/VIII 1936 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	20 ÷ 25/VII	27/VII ÷ 1/VIII	Wzrost (+) lub spadek (—) %
Pszenica			
Warszawa . . .	19'80	20'25	+ 2'2
Poznań . . .	18'96	19'13	+ 0'8
Lwów . . .	18'87½	18'37½	- 2'7
Średnia . . .	19'21	19'25	+ 0'2
Żyto			
Warszawa . . .	13'62½	13'62½	—
Poznań . . .	12'12½	12'58	+ 3'7
Lwów . . .	11'75	12'25	+ 4'2
Średnia . . .	12'50	12'82	+ 2'5
Owies			
Warszawa . . .	15'26	14'75	- 3'6
Poznań . . .	14'62½	14'38	- 1'7
Lwów . . .	12'56	12'31	- 2'0
Średnia . . .	14'15	13'81	- 2'5
Jęczmień browarowy			
Warszawa . . .	15'88	15'88	—
Poznań . . .	15'00½	15'13	+ 0'8
Lwów . . .	—	—	—
Średnia . . .	15'44	15'50½	+ 0'3
Jęczmień zwykły			
Warszawa . . .	15'38	15'50½	+ 0'7
Poznań . . .	—	—	—
Lwów . . .	—	—	—
Średnia . . .	15'38	15'50½	+ 0'7

— W okresie sprawozdawczym (od 27 lipca do 1 sierpnia) na rynku zbóż i przetworów zaznaczyła się mocniejsza tendencja dla niemal wszystkich notowań; również i obroty wykazywały tendencję do wzrostu. Na giełdzie warszawskiej zwykływały następujące zboża i przetwory (w zł na 100 kg): pszenica jednolita 753 grl i zbierana 742 grl o 50, jęczmień o wadze 678/673 grl o 50 oraz o wadze 649 grl i 620·5 grl o 25, wszystkie rodzaje i gatunki mąki pszennej o 50,

wszystkie rodzaje I gat. mąki żytniej o 50, zmniejszały natomiast wszystkie rodzaje II gat. tej mąki o 50. Na giełdzie poznańskiej zwykływały (analogicznie): pszenica 1·25, żyto nowe 1·00, jęczmień nowy o 25, wszystkie rodzaje i gatunki mąki pszennej 1·25 (za wyjątkiem III gat. B 70 ÷ 75%, który odnotował zysk w wysokości zł 0·75), wszystkie rodzaje i gatunki mąki żytniej o 75 oraz otręby pszenne średnie i grube z przemiału standardowego o 50.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 10 330 t, w tem 2 670 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednie liczby wynosiły: 6 301 i 1 543).

Warszawa. — Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jednolita 753 grl 20·50 ÷ 21·00 (20·00 ÷ 20·50), — zbierana 742 grl 20·00 ÷ 20·50 (19·50 ÷ 20·00), żyto stare I standard 700 grl 13·50 ÷ 13·75, — I standard 730 grl bez obrotów, — II standard bez obrotów, jęczmień browarny 689 grl bez obrotów, — o wadze 678/673 grl 16·00 ÷ 16·25 (15·50 ÷ 15·75), — o wadze 649 grl 15·50 ÷ 15·75 (15·25 ÷ 15·50), — o wadze 620·5 grl 15·25 ÷ 15·50 (15·00 ÷ 15·25), owies I standard 497 grl 15·00 ÷ 15·50, — I A standard 516 grl 15·50 ÷ 15·75, — III standard 460 grl 14·50 ÷ 15·00, mąka pszenna I gat. o ÷ 20% 35·00 ÷ 37·00 (34·50 ÷ 36·50), — I gat. o ÷ 45% 33·00 ÷ 35·00 (32·50 ÷ 34·50), — I gat. B o ÷ 55% 32·00 ÷ 33·00 (31·50 ÷ 32·50), — I gat. C o ÷ 60% 31·00 ÷ 32·00 (30·50 ÷ 31·50), — I gat. D o ÷ 65% 30·00 ÷ 31·00 (29·50 ÷ 30·50), — II gat. A 20 ÷ 55% 29·00 ÷ 30·00 (28·50 ÷ 29·50), — II gat. B 20 ÷ 65% 27·00 ÷ 29·00 (26·50 ÷ 28·50), — II gat. D 45 ÷ 65% 24·00 ÷ 25·00 (23·50 ÷ 24·50), — II gat. F 55 ÷ 65% 23·00 ÷ 24·00 (22·50 ÷ 23·50), — II gat. G 60 ÷ 65% 22·00 ÷ 23·00 (21·50 ÷ 22·50), — III gat. A 65 ÷ 70% bez obrotów, — pastwana 15·00 ÷ 16·00, mąka żytnia wyciągowa I gat. o ÷ 30% 23·50 ÷ 24·50 (24·00 ÷ 25·00), — I gat. o ÷ 50% 23·50 ÷ 24·50 (24·00 ÷ 25·00), — I gat. o ÷ 65% 22·50 ÷ 23·50 (23·00 ÷ 24·00), — II gat. 50 ÷ 65% 18·00 ÷ 18·50 (18·50 ÷ 19·00), — razowa o ÷ 95% 18·00 ÷ 18·50 (18·50 ÷ 19·00), — poślednia ponad 65% 13·00 ÷ 13·50 (13·50 ÷ 14·00), otręby pszenne grube z przemiału standardowego 10·50 ÷ 11·00, — średnie z przemiału standardowego 9·50 ÷ 10·00, — miakłkie z przemiału standardowego 9·50 ÷ 10·00, otręby żytnie z przemiału standardowego 8·50 ÷ 9·00.

Poznań. — Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet Poznań dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica 19·50 ÷ 19·75 (18·25 ÷ 18·50), żyto nowe 13·00 ÷ 13·25 (12·00 ÷ 12·25), — stare 13·50 ÷ 13·75, jęczmień 710/725 grl bez obrotów, — 670/680 grl bez obrotów, — browarny bez obrotów, — zimowy bez obrotów, — nowy 15·00 ÷ 15·75 (14·75 ÷ 15·50), owies 450/470 grl bez notowań (14·75 ÷ 15·00), — standardowy bez notowań (14·25 ÷ 14·50), mąka wraz z workiem: pszenna I gat. A o ÷ 20% 32·75 ÷ 34·50 (31·50 ÷ 33·25), — I gat. A o ÷ 45% 32·00 ÷ 32·50 (30·75 ÷ 31·25), — I gat. B o ÷ 55% 31·00 ÷ 31·50 (29·75 ÷ 30·25), — I gat. C o ÷ 60% 30·50 ÷ 31·00 (29·25 ÷ 29·75), — I gat. D o ÷ 65% 29·50 ÷ 30·00 (28·25 ÷ 28·75), — II gat. A 20 ÷ 55% 28·75 ÷ 29·25 (27·50 ÷ 28·00), — II gat. B 20 ÷ 65% 28·25 ÷ 28·75 (27·00 ÷ 27·50), — II gat. D 45 ÷ 65% 25·75 ÷ 26·25 (24·50 ÷ 25·00), — II gat. F 55 ÷ 65% 21·50 ÷ 22·00 (20·25 ÷ 20·75), — II gat. G 60 ÷ 65% 20·00 ÷ 20·50 (18·75 ÷ 19·25), — III gat. A 65 ÷ 70% 18·00 ÷ 18·50 (16·75 ÷ 17·25), — III gat. B 70 ÷ 75% 16·00 ÷ 16·50 (15·25 ÷ 16·75), mąka żytnia wyciągowa I gat. o ÷ 30% 22·00 ÷ 22·25 (21·25 ÷ 21·50), — I gat. o ÷ 50% 21·50 ÷ 21·75 (20·75 ÷ 21·00), — I gat. o ÷ 65% 20·50 ÷ 21·00 (19·75 ÷ 20·25), — II gat. 50 ÷ 65% 15·25 ÷ 16·25 (14·50 ÷ 15·50), — poślednia ponad 65% 13·75 ÷ 14·75 (13·00 ÷ 14·00), otręby pszenne średnie z przemiału standardowego 8·50 ÷ 9·25 (8·00 ÷ 8·75), — grube z przemiału standardowego 9·50 ÷ 10·00 (9·00 ÷ 9·50), otręby żytnie z przemiału standardowego 9·00 ÷ 9·50, otręby jęczmienne 9·50 ÷ 10·75.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 27 lipca do 1 sierpnia 1936 r.

Okres sprawozdawczy na rynku akcyjnym zaznaczył się zredukowanymi do minimum obrotami; niemal większością akcji tranzakcje zawierane były jedynie w jednym dniu okresu i ograniczały się do kwot bardzo małych. Tendencja panowała w dalszym ciągu słaba i brak widoków na możliwość szybkiej zmiany jej kierunku. Akcje Banku Polskiego straciły zł 1·50 oraz Ostrowca — zł 1·00, zyskały natomiast akcje Warsz. Tow. Fabryk Cukru — zł 0·75. W stosunku do notowań z okresów dawniejszych — akcje Warsz. Tow. Kopalni Węgla zmniejszały o zł 0·75, akcje Haberbuscha — o zł 1·00, natomiast akcje Norblina zwykływały dość poważnie, gdyż o zł 4·25. Z dniem 27/VII b. r. akcje Starachowic notowane są bez kuponu za 1935 r. wartości zł 1·00.

Na giełdzie krakowskiej akcje Banku Polskiego odnotowały wyższą w wysokości ok. zł 4·00, a na giełdzie poznańskiej — zmniejszały przeciętnie o zł 2·00 ÷ 3·00; innymi akcjami na giełdach prowincjonalnych nie zawierano tranzakcji.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj- wyższy	Kurs naj- niższy	Ostatni kurs w tygodniu
w z ł z a k c j ę				
Bank Polski	zł 100	97'50	95'00	95'00
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100			28'00
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	zł 100	13'25	13'00	13'00
Lilpop	zł 25	12'00	12'00	12'00
Norblin	zł 100			56'00
Ostrowiec	zł 50			29'00
Haberbusch	zł 100			42'00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł (w nawiasach — notowanie z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski 98'75 (94'00).

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski 94'00 (98'00—93'00).

CŁO ORAZ REGLAMENTACJA

POSTANOWIENIA CELNE W NOWYM UKŁADZIE HANDLOWYM Z FRANCJĄ. — W dn. 18/VII b. r. został podpisany w Paryżu, łącznie z układem płatniczym i porozumieniem kontyngentowem, prowizoryczny układ handlowy między Polską a Francją. Układ ten zastępuje dotychczas obowiązującą konwencję handlową polsko-francuską, podpisaną w Paryżu dn. 9/XII 1924 r., która została wypowiedziana, przyczem — zgodnie z oświadczeniem rządowym z dn. 25/V 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 44, poz. 329) — konwencja ta miała przestać obowiązywać z dniem 10/VII b. r. Stosownie do dodatkowego porozumienia z dn. 9/VII b. r. termin działania dawnej konwencji został przesunięty do dn. 19/VII b. r. włącznie. Począwszy od dn. 20/VII b. r., nowy układ zastępuje konwencję handlową z 1924 r.

Prowizoryczny układ handlowy z dn. 18/VII 1936 r. zawiera omówienie swej tymczasowości — do czasu zawarcia ogólnej konwencji handlowej, ponieważ włączone klauzule osiedleńcza i morska noszą charakter tylko czasowy. Co się tyczy spraw celnych — to znalazły one właściwe rozwiązanie w zasadniczych punktach, interesujących oba kraje.

Stosownie do nowego układu Polska uzyskała dla swych towarów, eksportowanych do Francji, pełną taryfę minimalną, która była nam cofnięta w październiku 1933 r. — z chwilą wprowadzenia w życie nowej polskiej taryfy celnej. Uczynione zostały jednakże wyjątki w uzyskanej klauzuli, które mają charakter czysto formalny, gdyż dotyczą towarów, w których eksporcie Polska nie jest zainteresowana. Są to następujące towary: mulice i muły, jaja jedwabników, fiszbin, skóry psów morskich i fok, korał surowy, gąbki, kość słoniowa, muszle, kasztany, winogrona, żmych winogronowy, banany, migdały, cytryny, pomarańcze, mandarynki, figi, owoce, kawa, kakao, pieprz, cynamon, gałka muszkatułowa, goździki, wanilia, herbata, kora korkowa surowa, drzewo egzotyczne, trufle, moszcz winogronowy, wino, kryształ górski surowy, grafit, złoto i platyna, aluminium, ruda żelazna, cyna, nikiel, rtęć, ruda kobaltowa, radium.

Na podstawie wzajemności niektóre towary francuskie przy przywozie do Polski zostały również wyłączone spod działania klauzuli największego uprzywilejowania. Są to następujące towary — według pozycji polskiej taryfy celnej: poz. 2 — żyto, poz. 7 — kukurydza i koński ząb, poz. 36 — ziemniaki świeże, z poz. 62 — koryntki, poz. 106 — muły i osły, poz. 125 — jaja ptactwa, poz. 140 — strój bobrowy, poz. 142 — gąbki morskie i rzeczne, z poz. 180 — węgiel brunatny, poz. 223 — smoła stearynowa, poz. 265 — słodycze wschodnie, poz. 273 — miód do picia, z poz. 408 — węgiel drzewny, poz. 514 — mączka skórzana, poz. 558 — saboty drewniane, poz. 623 — len i konopie, poz. 754 — wełna drzewna, poz. 788 — wyroby z torfu, poz. 862 — cegły

budowlane, poz. 865 — dachówki, z poz. 1149 — sanie, poz. 1151 — taczki, wózki ciężarowe.

Również uzyskaliśmy klauzulę największego uprzywilejowania i taryfę minimalną przy przywozie do kolonii francuskich zarówno asymilowanych, jak i nieasymilowanych, t. j. mających odrębny ustrój celny, oraz w Tunisie.

Polska udzieliła Francji zniżek celnych konwencyjnych w ogólnej ilości 600 na szereg pozycji taryfy celnej.

W porównaniu z dotychczasowym stanem rzeczy ilość zniżek konwencyjnych francuskich jest mniejsza, ale zato obejmuje towary, stanowiące w większej swej części przedmiot eksportu francuskiego.

Za podstawę do obecnych rokowań celnych przyjęte były materiały, przygotowane przez delegacje w 1933 r., kiedy po wprowadzeniu w życie nowej polskiej taryfy były prowadzone rokowania z Francją, które doprowadziły do sfinalizowania żądań celnych w formie protokołów z grudnia 1933 r.

Proponowane wówczas zniżki celne były przygotowane w porozumieniu z zainteresowanymi sferami gospodarczymi kraju. Przy obecnych jednak rokowaniach do list celnych zostały wprowadzone pewne zmiany — w związku z koniecznością ochrony nowopowstałych gałęzi przemysłu oraz wobec wysuniętych nowych żądań co do udzielenia zniżek lub pogłębienia proponowanych.

Cechą charakterystyczną układu z Francją jest to, że udzielone zniżki zostały wyrażone nie w liczbach absolutnych, lecz jako procentowe zniżki do każdorazowo obowiązujących stawek celnych, podobnie jak to miało miejsce w dawnej konwencji handlowej.

W dziale towarów kolonialnych obecnie obowiązujące francuskie zniżki obejmują takie artykuły, jak: szafran, wanilię, pieprz czarny, pieprz biały, ziele angielskie, cynamon, goździki oraz rum, pochodzący z kolonii. Dalej idące zniżki zostały przyznane na oliwę, klej rybi płynny i suchy, przymiary, szkła do okularów i t. p.

Jednocześnie odpadło wiele zniżek, które obowiązywały dotychczas, między innymi odpadły zniżki na celuloid, na fenacetynę, na salipirynę, na samochody.

Anulowanie konwencji handlowej z 1924 r., opartej na dawnej taryfie celnej, pozwoli na usunięcie wszelkich zniekształceń nowej taryfy celnej, wywołanych przystosowaniem zniżek starej taryfy do brzmienia nowej taryfy. Wprowadzenie do taryfy celnej nowego układu stanowi jednocześnie zakończenie etapu polityki gospodarczej kraju, związanej z wprowadzeniem nowej taryfy celnej.

F. S.

ZWROT CŁA PRZY WYWOZIE MAKI p. str. 930.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

PRZEWOZY KOLEJOWE ARTYKUŁÓW ELEKTROTECHNICZNYCH. — W związku ze zbliżającym się terminem otwarcia „Wystawy Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego” — przedstawiamy poniżej kształtowanie się przewozów maszyn, aparatów i sprzętu elektrotechnicznego.

Z zestawienia tego jest widoczny stopniowy wzrost przewozów kolejowych tych towarów. Ponieważ artykuły elektrotechniczne są materiałem instalacyjnym — podane liczby przewozów kolejowych potwierdzają fakt stałego wzrostu ruchu inwestycyjnego w Polsce.

Przewozy wewnętrzne artykułów elektrotechnicznych

	Maszyny, aparaty i przyrządy elektr.		Sprzęt elektrotechniczny	Razem
	t	o		
1931				21 692
1932	5 013		6 592	11 605
1933	5 652		6 258	11 910
1934	6 603		9 259	15 862
1935	8 264		9 616	17 880

t o n n o - k i l o m e t r ó w

1932	1 377	1 731
1933	1 616	1 809
1934	1 947	2 527
1935	2 274	2 361

przebieg i t (przeciętnie) — km

1932	275	262
1933	286	289
1934	295	273
1935	275	246

Przeciętny przebieg i t w obrocie wewnętrznym zmniejszył się w 1935 r., lecz tylko w odniesieniu do sprzętu elektrotechnicznego. Jest to skutkiem dającej się zauważyć ostatnio dekoncentracji zakładów elektrotechnicznych.

Statystyka kolejowa wymiany towarów z zagranicą wykazuje w ostatnich latach — jak to wynika z poniższego zestawienia — wzrost obrotów (w tonnach):

Przesyłki drobnicowe o wadze:

km	do 1000 kg				ponad 1000 kg			
	K	l	a	IIIb	K	l	a	IIIb
10	93		72		89		71	
100	345		215		313		196	
200	590		359		526		321	
300	835		491		739		436	
400	1 080		606		952		536	
500	1 309		703		1 151		620	
600	1 498		773		1 315		681	
700	1 642		840		1 440		739	
800	1 751		895		1 535		787	
900	1 818		940		1 593		826	
1 000	1 851		965		1 622		848	

PRZEWOZY NA P.K.P. W CZERWCU 1936 R. — Przeciętny dzienny naładunek na P.K.P. w czerwcu 1936 r. w porównaniu z czerwcem 1935 r. kształtował się następująco (w wagonach 15-tonnowych):

	Czerwiec	
	1936	1935
Zboże	181	181
Mąka, kasze i t. p.	157	128
Ziemniaki	34	41
Sól	74	62
Cukier	63	53
Inne artykuły aprowizacyjne	128	120
Buraki cukrowe	—	—
Zwierzęta i ptactwo	135	95
Mięso i bębony	14	16
Drzewo ¹⁾	1 052	901
Węgiel ²⁾	3 631	3 714

¹⁾ W tem dr wywozu przez granice lądowe i porty polskiego obszaru celnego w czerwcu 1936 r. 282 wagony 15-tonnowe. a w czerwcu 1935 r. — 267 wagonów 15-tonnowych.

²⁾ W tem do wywozu przez granice lądowe i porty polskiego obszaru celnego w czerwcu 1936 r. 1 367 wagonów 15-tonnowych, a w czerwcu 1935 r. — 1 639 wagonów 15-tonnowych.

I m p o r t

	I m p o r t			E k s p o r t		
	drogą lądową	przez porty	razem	drogą lądową	przez porty	razem
1931	3 877	1 175	5 052	1 214	442	1 656
1932	1 843	805	2 648	227	303	530
1933	1 643	798	2 441	129	380	509
1935	2 812	1 021	3 833	96	778	874

Poniżej — obok podanych pozycji klasyfikacji towarów (Część IB taryfy towarowej) — wymienione są klasy taryfowe, które są podstawą taryfowania przesyłek drobnicowych (wagi 1 ÷ 5 000 kg), wagonowych (wagi powyżej 5 t) i pośpiesznych wagonowych: Poz. klas.

1381	Izolatory fajansowe, porcelanowe oraz porcelana montażowa i instalacyjna	I 1 P1
1382	Wyroby ceramiczne do celów elektrotechnicznych b.z dodatków z innych materiałów	I 1 P1
1383	Wyroby prasowane z masy węglowej i grafitowej do celów elektrotechnicznych (elektrody): a) bez dodatku metali b) z dodatkiem metali c) odpadki z elektrod	I 4 P1 I 1 P1 II 9 P3
1384	Szczotki do dynamomaszyn wszelkie	I 1 P1
1385	Rurki izolacyjne i ich części, oprócz oddzielnie wymienionych	I 1 P1
1386	Przewodniki, sznury i linki elektryczne, izolowane i nieizolowane oraz drut izolowany wszelki	I 1 P1
1387	Kable elektryczne	I 1 P1

Maszyny, aparaty i przyrządy elektryczne, objęte pozycjami 1 356 ÷ 1 374, taryfowane są wszystkie według I klasy wagonowej i drobnicowej.

Stawki taryfowe, stosowane przy przewozie tych artykułów są następujące (w gr od 100 kg):

Przesyłki wagonowe zwyczajne o wadze:

km	do 1000 kg				ponad 1000 kg			
	K	l	a	IIIb	K	l	a	IIIb
10	64	54	44	61	51	40		
100	278	233	183	244	205	148		
200	479	405	318	412	348	248		
300	681	572	431	580	487	332		
400	882	737	530	748	625	405		
500	1 084	870	615	916	735	468		
600	1 249	971	686	1 050	819	521		
700	1 370	1 051	743	1 151	886	563		
800	1 464	1 112	785	1 229	937	594		
900	1 518	1 152	813	1 274	971	615		
1 000	1 544	1 174	828	1 296	988	626		

L. G.

Ropa i produkty naftowe	162	160
Nawozy sztuczne	102	60
Materiały budowlane	820	816
Rudy oraz surowce dla przemysłu fabrycznego	282	218
Produkty przemysłowe	886	637
Narzędzia i maszyny rolnicze	1	3
Pozostałe	495	512
Drobnica i ładunki pośpieszne	1 528	1 349
Razem naładunek przesyłek handlowych	9 745	9 066

Przewozy:

gospodarcze	756	726
wojskowe	166	167
Razem naładunek w kraju	10 667	9 959

w tem:

do przewozu w kraju	8 656	7 768
do wywozu przez granice lądowe i porty polskiego obszaru celnego	2 021	2 191
Naładunek w W. M. Gdańsku	237	160
Przyjęcie od kolei zagranicznych	163	151
Tranzyt	531	1 131
Ogółem	11 598	11 401

Przeciętny dzienny ładunek przesyłek handlowych w czerwcu b. r. w porównaniu z czerwcem ub. r. wzrósł o 679 wagonów (7·5%), a łączny ładunek w kraju zwiększył się o 708 wagonów (7·1%). W W. M. Gdańsku przeciętny dzienny ładunek wzrósł o 77 wagonów (48·1%). W przyjęciu od kolei zagranicznych nastąpił wzrost o 12 wagonów (7·9%). Tranzyt, wykazujący w dalszym ciągu tendencję zniżkową spowodował restrykcji, wprowadzonych w ruchu wschodnio-pruskim — spadł przeciętnie dziennie o 600 wagonów (53·1%).

Wzrost przeciętnego dziennego ładunku wynosił przy: mące i kaszy 29 wagonów (22·7%), soli 12 wagonów (19·9%), cukrze 10 wagonów (18·9%), innych artykułach aprowizacyjnych 8 wagonów (6·7%), zwierzętach i ptactwie 40 wagonów (42·1%), drzewie 151 wagonów (16·8%), ropie i produktach naftowych 2 wagony (1·3%), nawozach sztucznych 42 wagony (70%), materiałach budowlanych 4 wagony (0·5%), rudach i surowcach dla przemysłu fabrycznego 64 wagony (29·4%), produktach przemysłowych 249 wagonów (39·1%) oraz drobnicy i ładunkach pośpiesznych 179 wagonów (13·3%).

Na uwagę zasługuje bardzo poważny wzrost przewozów nawozów sztucznych. Przewozy zwierząt i ptactwa wykazują silną tendencję rozwojową w związku z polityką popierania produkcji hodowlanej. Przewozy rudy oraz surowców dla przemysłu fabrycznego zwiększyły

się dzięki wzrostowi wytwórczości hutniczej we wszystkich działach w stosunku do czerwca 1935 r. Ogólne ostatnio zaobserwowane ożywienie w wymianie dóbr gospodarczych znalazło swój wyraz w dość dużym wzroście przewozów produktów przemysłowych. Konjunktura przewozowa dla drzewa była w czerwcu korzystna. Przewozy zbóż utrzymały się na wysokości okresu zesłorocznego.

Spadek przeciętnego dziennego ładunku objął poniżej wymienione grupy towarów i wynosił przy: ziemniakach 7 wagonów (17·1%), mięsie i bekonach 2 wagony (12·5%), węgla 83 wagony (2·2%), narzędziach i maszynach rolniczych 2 wagony (66·7%) i pozostałych towarach 17 wagonów (3·3%).

Spadek przewozów narzędzi i maszyn rolniczych, wynoszący aż 66·7%, ma charakter sezonowy. Zmniejszenie się przewozów ziemniaków, wynoszące jeszcze w maju b. r. w stosunku do maja ub. r. 49·5% — zostało w miesiącu sprawozdawczym dość poważnie zahamowane. Również charakter sezonowy nosi obniżenie nadanego tonnażu mięsa. Zmniejszenie się eksportu węgla kamiennego w czerwcu w porównaniu z analogicznym miesiącem 1935 r. o ok. 18% spowodowało nieznaczny spadek przewozów kolejowych, zasilanych zato więcej przez ładunki wewnętrzne węgla kamiennego — dzięki wzrostowi zbytu krajowego w stosunku do czerwca 1935 r. o 13·9%.

M. S.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

RYNEK BRACHTOWY. — Na czołowych rynkach frachtowych w tygodniu sprawozdawczym notowano wyraźną poprawę.

Na rynku La Platy panowało silne ożywienie przy prenjach, płaconych ponad ostatnio ustalone stawki minimalne. Tonnaż czerwcowy z łatwością osiągał sh 20/- z portów górniego biegu rzeki do Anglii, Amsterdamu, Antwerpii lub Rotterdamu, na wrzesień zaś płacono sh 19/- + 19/3. Zapotrzebowanie tonnażu pod ładunki do portów, nieobjętych umową o stawki minimalnych, było duże, wobec czego stawki zwykły i wynosiły do portów północnego Pacyfiku sh 21/-, a do portów atlantyckich i St. Lawrence sh 20/- na sierpień.

Rynek północno-amerykański był słabo reprezentowany, gdyż cały ruch ograniczył się do zafrachtowania z statków pod złom do Japonii, natomiast rynek kanadyjski był bardzo ożywiony po stawce sh 2/- za qr do portów Anglii i kontynentu. Niewielu zafrachtowań dokonano w wywozie cukru z Kuby po stawce sh 13/9 do Anglii, Antwerpii lub Rotterdamu, a po sh 14/3 do Marsylii.

Rynki wschodnie i Dalekiego Wschodu wykazywały mocniejszą

tendencję, pomimo iż znaczniejszy ruch panował jedynie w wywozie soi z portu Dalny, ryżu z Sajgonu i pszenicy z Australji. Wznowienie frachtowań soi miało bardzo dodatni wpływ na ogólną sytuację rynków, chociaż większość frachtów odnosiła się do ładunków na listopad i grudzień; stawka wynosiła sh 25/6 z portu Dalny do Rotterdamu lub Hamburga, 1/3 więcej do Hull lub portów Skandynawji.

Rynki czarnomorski i morza Śródziemnego wykazywały ruch bardzo ograniczony. W portach czarnomorskich Z. S. R. R. notowano możliwości na sierpień w wywozie rudy z Poti do kontynentu, rejon Boulogne/Rotterdam — po sh 10/-, a węgla z Marjupola do Włoch i Francji, na wrzesień zaś w wywozie rudy do Stanów Zjedn. po sh 12/- i węgla do portów skandynawskich po sh 10/7½. Na rynku dunajskim panowało duże zapotrzebowanie tonnażu na sierpień i pozycje późniejsze po sh 16/3 do Anglii, a 15/6 i 15/7½ do Antwerpii lub Rotterdamu. Czynnione są próby zainteresowania rynku w wywozie do Chin po stawce sh 21/- i do Japonji po sh 20/-. Stawki na tonnaż z portów Konstantynopola/Varna/Burgas wynosiły na sierpień sh 12/-.

POCZTA I TELEGRAF

RUCH POCZTOWY, TELEGRAFICZNY I TELEFONICZNY W CZERWCU 1936 R. w ważniejszych miastach przedstawiał się w sposób następujący (w tys. jednostek wzgl. zł):

Nazwa miejscowości	Listy zwykłe i polecane	Listy wartościowe	Paczki	Przesyłki za pobraniem	Zlecenia	Przekazy poczt. i telegr. (wplac. wzgl. wypłac. na kwotę)	Wpłaty (wypłaty) P. K. O. (na kwotę)	Czasopisma	Telegramy	Rozmowy telefoniczne międzym. i międzynarod.
N a d a n o w u r z ę d a c h										
Warszawa . . .	20 478'1	8'8	184'2	62'7	13'2	14 866'5	34 470'5	5 611'2	56'3	212'5
Łódź	1 742'0	1'1	38'5	15'1	62'8	3 474'5	22 903'5	316'1	13'3	61'8
Lwów	6 683'2	3'3	52'7	16'4	5'4	3 653'9	10 745'6	1 321'3	16'4	43'8
Poznań	10 474'1	2'0	43'2	14'6	2'2	2 805'6	9 254'3	1 679'3	11'8	29'3
Kraków	4 909'5	4'1	8'9	11'1	4'8	3 662'3	9 706'2	1 481'6	11'5	76'7
Wilno	1 042'9	1'2	11'9	5'3	3'8	1 854'0	3 410'6	451'7	7'2	110'0
Katowice	1 720'9	1'7	17'7	6'8	3'3	3 567'4	6 758'1	386'4	10'4	113'3
Lublin	462'2	1'2	6'9	1'5	1'0	1 363'9	3 738'8	34'7	4'0	13'4
Bydgoszcz	986'5	0'5	13'3	4'1	1'1	1 463'3	3 766'9	209'8	4'1	15'2
Sosnowiec	593'1	0'3	0'5	1'0	0'7	1 378'1	2 883'3	23'2	2'4	32'2
Białystok	612'8	0'2	3'8	0'8	1'8	810'7	1 409'0	18'8	2'9	9'7
Chorzów	420'6	0'2	4'4	1'3	0'6	975'1	3 225'1	110'6	1'3	14'4
Gdynia	980'7	0'2	13'2	2'4	0'5	1 409'1	6 061'6	12'4	9'2	38'9
N a d e s z ł o d o u r z ę d ó w										
Warszawa	8 827'1	13'9	75'1	10'0	10'3	11 484'0	4 216'7	100'4	86'0	257'8
Łódź	2 474'0	2'2	23'2	5'1	12'8	7 464'9	1 454'7	354'4	14'5	46'5
Lwów	2 836'7	4'1	39'1	2'7	1'1	4 423'8	1 306'3	243'3	15'3	51'3
Poznań	3 179'5	4'9	28'8	4'7	2'7	2 666'9	1 157'3	107'9	9'6	37'7
Kraków	3 696'3	3'1	32'5	3'5	3'4	3 438'5	1 283'6	341'8	18'2	80'1
Wilno	1 501'3	4'4	11'5	3'1	1'9	2 229'8	824'7	108'3	7'4	10'7
Katowice	1 303'7	2'4	19'0	5'0	3'5	1 298'9	615'1	147'2	7'3	100'7
Lublin	728'4	0'3	7'8	0'9	1'6	1 571'4	622'2	142'1	3'1	26'0
Bydgoszcz	1 218'4	0'4	12'6	3'0	2'5	1 262'4	791'3	230'9	3'6	18'9
Sosnowiec	498'6	0'6	3'2	2'2	2'0	540'4	566'5	85'2	2'9	45'4
Białystok	330'9	1'4	4'8	1'9	1'0	898'1	408'8	107'6	2'6	9'7
Chorzów	622'0	0'3	5'3	1'5	1'3	292'0	314'6	66'2	1'2	—
Gdynia	825'1	0'2	12'8	3'9	2'0	1 366'9	812'0	98'8	8'7	34'2

Wekslu w czerwcu b. r. nadesłano do urzędów i agencji pocztowych do inkasa 201'7 tys. sztuk na kwotę zł 21 072 tys., z tego zainkasowano 155'6 tys. sztuk na kwotę zł 17 113 tys., zaprotestowano 23'2 tys. sztuk na kwotę zł 2 339 tys., zwrócono bez protestu 17'9 tys. sztuk na kwotę zł 1 052 tys.

Rozmów telefonicznych miejscowych przeprowadzono na sieciach Ministerstwa Poczty i Telegrafów oraz Polskiej Akcyjnej Spółki Telefonicznej w czerwcu b. r.: w Warszawie 15 400 834, w Łodzi 3 029 609, w Krakowie 2 308 798, we Lwowie 1 779 313, w Wilnie 1 672 533, w Katowicach 1 285 057, w Poznaniu 1 091 329, w Bielsku 834 760, w Sosnowcu 722 010, w Gdyni 599 170, w Białymstoku 491 673, w Chorzowie 344 434, w Bydgoszczy 328 426, w Lublinie 214 887, w Częstochowie 199 870 i w Toruniu 163 140.

DOCHODY I ROZCHODY PRZEDSIĘBIORSTWA POLSKA POCZTA, TELEGRAF I TELEFON¹⁾ w roku budżetowym 1935/1936 przedstawiają się, jak następuje (w zł):

Dochody		Ogółem:
Pocztowe		103 437 495
w tem:		
w gotówce	37 091 590	
za czasopisma	2 512 350	
ze sprzedaży znaczków pocztowych	63 833 502	
za przewóz bagażu	53	
Telefoniczne	45 307 665	
w tem:		
abonamentowe	17 838 954	
za rozmowy	26 114 393	
za koncesje na prywatne linje telefoniczne	1 354 318	

Telegraficzne	6 454 270
w tem:	
za telegramy	6 385 972
za nadzór i utrzymanie linii	68 298
Radjotelegraficzne	1 649 317
Radjofoniczne	3 176 459
Inne dochody	15 489 933
w tem:	
zwroty rozchodów	1 843 781
różne wpływy	2 930 108
opłaty P. K. O. za świadczenia instytucyj poczt.-tel. udział Zarządu Poczтового w dochodach innych przedsiębiorstw	6 649 974
z nieruchomości	2 681 383
nadzwyczajne świadczenia na budowę linii telefon.	356 574
	1 028 113

Rozchody

Rozchody		Ogółem
Zwyczajne (na utrzymanie ruchu)		140 102 295
w tem:		
osobowe	87 860 459	
różne świadczenia osobowe	5 168 911	
przewóz poczty	13 121 463	
koszty utrzymania ruchu i inwestycje specjalne	8 281 009	
inne wydatki rzeczowe	25 670 453	
Nadzwyczajne (na inwestycje): budowa domów i linii	18 891 671	

Nadwyżka dochodów nad rozchodami z Państwowego Przedsiębiorstwa Polska Poczta, Telegraf i Telefon w roku budżetowym 1935/36 wynosiła zł 16 521 173.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW:

Warunki i sposób koncesjonowania domów składowych — rozporz. z dn. 25/VII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 59/1936, poz. 434).

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA:

Zmiana statutu Banku Gospodarstwa Krajowego — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 21/VII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 59/1936, poz. 436).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

24 sierpnia:

— T-wo Ubezp. „Europa”, S. A. — o g. 18 w lok. T-wa w W-wie, Marszałkowska 136.

— „Warsz.-Gdańskie T-wo Handl.-Zast.”, S. A. — o g. 17 w lok. T-wa w W-wie, Szopna 18 m. 9.

25 sierpnia:

— „Pol. Zakł. Philips”, S. A. — o g. 17 w lok. S-k w W-wie, Karolkowa 36/44.

— „Żar” Zakł. Przem. w Nowym Tomysłu, S. A. — o g. 14 w sali Dworca Gl. w Zbąszyniu.

26 sierpnia:

— „Ziemski Bank Kred.”, S. A. — o g. 11 w lok. B-ku we Lwowie, 3 Maja 5.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

ULGI PODATKOWE DLA NABYWCÓW POJAZDÓW MECHANICZNYCH

Jednym z ogniw w łańcuchu posunięć Rządu, zmierzających do nadania motoryzacji kraju szybszego tempa — był dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 7/V 1936 r. o ulgach podatkowych dla nabywców pojazdów mechanicznych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 39/1936, poz. 294). Dekret ten był pierwszym zarządzeniem, mającym na celu uprzystępnienie samochodu szerszym masom przez obniżenie kosztów jego nabycia w drodze ulg podatkowych, stanowiących rodzaj premii dla nabywców, wypłacanej ze Skarbu Państwa. Premja nie jest, oczywiście, jednolita — gdyż wysokość jej zależy nie tylko od ceny nabytego wozu, ale i od wysokości osiąganego dochodu. Ze względu na silniejsze opodatkowanie dochodów

1) Obejmuje: Centralny Zarząd Min. Poczty i Telegrafów, okręgi dystrykcji poczt i telegrafów, Państwowy Instytut Telekomunikacyjny, główne składnice materiałów pocztowych i teletechnicznych, Izbę Kontroli Rachunkowej Poczty i Telekomunikacji.

z płac — przewidziane ulgi przy tego rodzaju dochodach są bardziej wydatne aniżeli przy t. zw. dochodach fundowanych; największe stosunkowo ulgi przysługują nabywcom, opłacającym jednocześnie podatek dochodowy i podatek specjalny.

W oparciu o art. 7 omawianego dekretu, poruczający Ministrowi Skarbu jego wykonanie — zostało w dn. 18/VII 1936 r. wydane rozporządzenie Ministra Skarbu („Dz. Ust. R. P.” Nr. 58/1936, poz. 430), ustalające technikę uzyskiwania ulg podatkowych przez nabywców samochodów.

W § 1 rozporządzenia definiuje przedewszystkiem pojęcie samowydatkowanych na nabycie, pod którym należy rozumieć cenę, uiszczoną za pojazd w stanie gotowym do użytku według przeznaczenia, a więc cenę podwozia łącznic z karoserją, przyczem przez całkowite uiszczenie ceny nabycia pojazdu mechanicznego należy również rozumieć uiszczenie przez wierzca nie wkładu. Tutaj również należy podkreślić, że zastrzeżenie prawa własności pojazdu przez sprzedającego aż do opłacenia całej ceny kupna jest dla sprawy przyznania ulgi bez znaczenia.

Ulgą podatkową, przewidzianą we wspomnianym na wstępie dekreście Prezydenta Rzplitej, przysługuje każdemu podatnikowi raz jeden w okresie obowiązywania dekretu, a ponowne przyznanie ulgi tej samej

osobie może nastąpić wyłącznie w wypadku nabycia drugiego pojazdu mechanicznego w okresie do dn. 1/1 1938 r. po udowodnieniu, że pierwszy pojazd uległ zniszczeniu w ponad 80% ceny nabycia.

Jeśli chodzi o ulgi przy dochodach fundowanych, a więc dochodach z gruntów, nieruchomości, z wykonywania wolnego zawodu i t. d. — to podatek pobierany będzie od razu w takiej kwocie, jaka przypadnie do pobrania po odtrąceniu z uzyskanego dochodu sum, wydatkowanych na nabycie samochodu, przyczem do opodatkowanej kwoty będzie stosowana stopa procentowa, jaka wyniknie z obliczenia stosunku procentowego wymierzonego podatku do kwoty opodatkowanego dochodu. Np. płatnik, ubiegający się o ulgę, nabył pojazd mechaniczny w 1936 r. za sumę zł 8 tys., uiszczoną całkowicie przy kupnie; dochód płatnika, opodatkowany w 1937 r., wynosi zł 20 tys. Od dochodu w tej wysokości przypada — w/g 38 stopnia skali art. 23 ustawy o podatku dochodowym — podatek w wysokości zł 2 156; stosunek procentowy podatku do dochodu wynosi zatem 10,78%. Tę skalę opodatkowania stosuje się właśnie od różnicy, pozostałej po potrąceniu z uzyskanego dochodu ceny kupna pojazdu mechanicznego, a więc od kwoty zł 12 tys. (zł 20 tys. — zł 8 tys.), co stanowi opodatkowanie dochodu w kwocie zł 1 293,60.

Gdyby jednak naskutek np. spóźnionego wniesienia podania o ulgę podatek w pełnej wysokości był już w chwili wnoszenia podania zapłacony — wówczas różnica na korzyść nabywcy samochodu będzie bądź zaliczona na poczet jego zaległości podatkowych, istniejących w danym okresie, bądź też — w wypadku braku takich zaległości — zwrócona płatnikowi natychmiast w gotówce.

Ułga w podatku dochodowym z działu II ustawy o państwowym podatku dochodowym oraz w specjalnym podatku od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszy publicznych, przyznawana jest przez potrącenie kwoty, wydatkowanej na nabycie pojazdu mechanicznego, z ogólnej sumy wynagrodzeń opodatkowanych, a otrzymanych w roku nabycia pojazdu mechanicznego. Wysokość podatku, przypadającego do zwrotu, oblicza się przez zastosowanie do kwoty, wydatkowanej na nabycie pojazdu mechanicznego, tej stopy procentowej, jaka wyniknie z obliczenia stosunku procentowego potrąconego w okresie roku podatku do rocznej sumy wynagrodzeń. Np. płatnik nabył w 1936 r. pojazd mechaniczny za cenę zł 10 tys. Wynagrodzenie płatnika, podlegające podatkowi dochodowemu i specjalnemu podatkowi od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszy publicznych, wynosiło: w pierwszych 6 miesiącach 1936 r. po zł 1 tys., w pozostałych — po zł 1,5 tys., ogółem więc w 1936 r. — zł 15 tys. Od tych wynagrodzeń potrącono: a) podatku dochodowego zł 1 866, czyli 12,44%, oraz b) podatku specjalnego (art. 5 ust. 1 pkt. 2 dekretu z dn. 14/XI 1935 r. — „Dz. Ust. R. P.” Nr. 82/1935, poz. 503) — zł 1 500, czyli 10%. Wysokość ulgi uzyskuje się przez zastosowanie tych obu skal procentowych do kwoty nabycia samochodu, czyli: a) 12,44% od zł 10 tys. — zł 1 244, b) 10% od zł 10 tys. — zł 1 tys., razem zł 2 244; sumę tę zwraca się płatnikowi w gotówce.

Rozporządzenie przewiduje nadto, że zwrot nadpłaconego podatku dochodowego z działu II ustawy o państwowym podatku dochodowym oraz specjalnego podatku od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszy publicznych, nastąpić może — na życzenie osoby, ubiegającej się o ulgę — nawet przed upływem roku, w którym samochód nabyto, a mianowicie z chwilą, gdy pobrane w danym roku wynagrodzenia osiągną wysokość, równą cenie nabycia wozu, a potrącony podatek — sumie, podlegającej zwrotowi. Dla określenia wysokości zwrotu podatku z działu II należy wówczas obliczyć kwotę wynagrodzenia w stosunku rocznym i po dodaniu do tej kwoty wypłaconych wynagrodzeń jednorazowych — ustalić dla łącznej sumy właściwą stopę procentową podatku w/g skali art. 43 ustawy o państwowym podatku dochodowym. Podatek, przypadający do zwrotu, oblicza się przez zastosowanie tej stopy procentowej do kwoty nabycia pojazdu mechanicznego. Np. płatnik, ubiegający się o ulgę, nabył pojazd mechaniczny w kwietniu 1936 r. za cenę zł 8 tys. W czerwcu złożył podanie o ulgę, dołączając zestawienie dochodów, z którego wynika, że w pierwszych 5 miesiącach otrzymywał wynagrodzenie perjuryczne w wysokości zł 1 500 miesięcznie (razem zł 7 500), a ponadto otrzymał w maju wynagrodzenie jednorazowe w wysokości zł 1 tys. Potrącony podatek wynosi: od wynagrodzenia perjurycznego (stopień 43 skali art. 43 ustawy o państwowym podatku dochodowym) — zł 1 065, od wynagrodzenia jednorazowego — zł 148, razem — zł 1 213. Podatek od rocznego wynagrodzenia zł 19 tys. (zł 1 500 × 12 + zł 1 000 wynagrodzenia jednorazowego) — w/g 44 stopnia skali art. 43 ustawy o państwowym podatku dochodowym — wynosi 14,8%; stąd suma podatku, podlegająca zwrotowi (14,8% od ceny nabycia samochodu, t. j. zł 8 tys.), wynosi zł 1 184.

Przypadający do zwrotu podatek specjalny ustala się podobnie, jak w przykładzie poprzedzającym, potrącając jednak kwotę, wydatkowaną na nabycie pojazdu mechanicznego, z łącznej sumy wynagrodzenia perjurycznego, obliczonego w stosunku rocznym, i wypłaconych wynagrodzeń jednorazowych.

W podobny sposób oblicza się dodatek komunalny, pobierany na podstawie art. 24 ustawy o państwowym podatku dochodowym.

Rozporządzenie weszło w życie z dniem ogłoszenia, t. zn. z dniem 31/VII 1936 r.

ŚWIADECTWA PRZEMYSŁOWE DLA PRZEDSIĘBIORSTW HANDLOWYCH A LICZBA SUBJEKTÓW. — Podział przedsiębiorstw przemysłowych oraz handlowych na kategorie świadectw przemysłowych, uwidocznił w taryfie, stanowiącej załącznik do art. 23 ustawy o państwowym podatku przemysłowym — oparty jest na zupełnie innych zasadach co do każdej z grup wymienionych przedsiębiorstw, co wynika z różnicy, zachodzącej między temi grupami przedsiębiorstw. Dla przeważającej bowiem ilość przedsiębiorstw przemysłowych kategoria świadectwa przemysłowego uzależniona jest od liczby zatrudnionych robotników; natomiast dla przedsiębiorstw handlowych kategoria świadectwa przemysłowego uzależniona jest przedewszystkiem od: a) rodzaju przedsiębiorstwa (np. przedsiębiorstwo handlu towarowego, skupu zawodowego, gastronomiczne, ubezpieczeniowe i t. p.), oraz b) innych cech zewnętrznych wielce różnorodnych, a charakterystycznych dla danego rodzaju handlu (np. wysokość skupu w przedsiębiorstwach skupu zawodowego, ilość pokoi w hotelach i pensjonatach, ilość miejsc na widowni w przedsiębiorstwach kinematograficznych i t. p.). Dla najważniejszej grupy przedsiębiorstw handlowych, a mianowicie dla przedsiębiorstw handlu towarowego, zaliczenie przedsiębiorstw do poszczególnych kategorii uzależnione jest od: 1) rodzaju prowadzonego handlu (hurtowy, detaliczny, drobny), 2) rodzaju sprzedawanych towarów (towary, posiadające cechy produkcji wytworniejszej, handel specjalny wymienionymi w taryfie towarami), 3) od ilości pomieszczeń, w których handel się odbywa, 4) od wyglądu pomieszczenia, z którego handel się odbywa, 5) od ilości oddzielnych składów, 6) od liczby zatrudnionych subjektów handlowych, a nawet 7) od tego, przez kogo zakład handlowy jest prowadzony (spółdzielnie), i wreszcie 8) od sposobu prowadzenia handlu (handel rozwojny, obnośny). Należy nadmienić, że liczba zatrudnionych subjektów handlowych odgrywa rolę jedynie przy świadectwach przemysłowych kat. III i IV, przedsiębiorstwa bowiem, prowadzone na podstawie świadectw przemysłowych kat. I i II handlowej, mogą zatrudniać nieograniczoną liczbę subjektów handlowych.

Nie ulega wątpliwości, że przytoczony wyżej — jedynie w zarysie — podział przedsiębiorstw na kategorie jest przestarzały i nie odpowiada istotnym warunkom naszego życia gospodarczego. Toteż coraz częściej i silniej podnoszą się głosy, wykazujące potrzebę zreformowania obowiązującej taryfy świadectw przemysłowych, a nawet wogóle zniesienia świadectw przemysłowych.

Ministerstwo Skarbu, dążąc do złagodzenia niekorzystnych z punktu widzenia gospodarczego postanowień taryfy świadectw przemysłowych, już od kilku lat wydaje zarządzenia, zezwalając na prowadzenie poszczególnych przedsiębiorstw na podstawie niższych kategorii świadectw przemysłowych od ustawowo wymaganych.

Zasady udzielania ulg są jednak odmienne w stosunku do przedsiębiorstw przemysłowych oraz w stosunku do przedsiębiorstw handlowych.

Ponieważ dla znacznej większości przedsiębiorstw przemysłowych jedynym kryterjum, uzasadniającym wykupienie świadectwa przemysłowego odpowiedniej kategorii, jest liczba zatrudnionych robotników — przeto Ministerstwo Skarbu zezwalało na zatrudnianie większej liczby robotników, w każdorazowo oznaczonych granicach, od ustawą przewidzianej bez obowiązku wykupywania świadectwa przemysłowego wyższej kategorii. Ostatnio okólnikami z dn. 25/VI 1936 r. L. D. V 40074/4/36 oraz z dn. 7/VII 1936 r. L. D. V 41316/4/36 zostały nietylko zwolnione od obowiązku dopłaty do ceny wyższej kategorii świadectwa przemysłowego te przedsiębiorstwa przemysłowe, które w okresie 1/VII ÷ 31/XII 1936 r. powiększą liczbę zatrudnionych robotników — ale nawet udzielono takim przedsiębiorcom pod pewnymi warunkami bonifikaty ceny już wykupionego świadectwa przemysłowego.

Ulg dla przedsiębiorstw handlowych musiały być oparte na odmiennych zasadach, a to z uwagi na zupełnie inne i bardzo różnorodne kryteria, od których uzależnione są kategorie świadectw przemysłowych dla przedsiębiorstw handlowych.

Niewątpliwie, że zadaniem zawartych w ustawie kryterjów, od których uzależniona została kategoria świadectwa przemysłowego — było uchwycić te cechy, które miały świadczyć o przedsiębiorstwach mniejszych względnie większych, a więc silniejszych ekonomicznie w ramach tego samego rodzaju przedsiębiorstw. W obecnie istniejących warunkach gospodarczych kryteria te nie spełniły swego zadania, kicując się bowiem jedynie ustawowymi kryterjami bardzo często pod miano większych przedsiębiorstw — ekonomicznie silniejszych w rozumieniu obowiązku wykupienia świadectwa przemysłowego wyższej kategorii — podpadały takie przedsiębiorstwa, które nie mogły sprostać obowiązkowi uiszczenia tak znacznej opłaty. Wyloniła się przeto potrzeba złagodzenia skutków działania nieopartych na istotnej strukturze naszego handlu ustawowych kryterjów, różniących przedsiębiorstwa większe od mniejszych. Niezrywając z samą strukturą taryfy świadectw przemysłowych jako zagadnieniem zbyt skomplikowanym i nienadającym się do szybkiego załatwienia — należało stworzyć bardziej doskonałe ogólne kryterjum, które przynajmniej w stosunku do ogółu mniejszych przedsiębiorstw byłoby właściwszym wskaźnikiem ich stanu ekonomicznego od kryterjów ustawowych. W tem ujęciu jakiegokolwiek częściowe zarządzenie, jak np. uniczylniejsze kategorie świadectwa przemysłowego

od liczby zatrudnionych subjektów handlowych z utrzymaniem w mocy innych kryteriów — nie rozwiązywało zagadnienia. Toteż za kryterjum, odpowiadające wyżej przytoczonym przesłankom, przyjęto wysokość osiąganego przez dane przedsiębiorstwo obrotu. Cprawda i obrót nie jest doskonałym wskaźnikiem, ale niewątpliwie o wiele bardziej zbliżonym do rzeczywistości. Opierając się na obrocie, wydawane są już od kilku lat co rok zarządzenia, zezwalające na prowadzenie m. in. i przedsiębiorstw handlu towarowego na podstawie świadectw przemysłowych niższych kategorii od ustawowo należnych, o ile ustalony obrót nie przekracza pewnych norm. Ostatnio okólnikiem z dn. 21/XII 1935 r. L. D. V 30155/3/35 zezwolono na prowadzenie z urzędu (bez obowiązku składania indywidualnych pedań) przedsiębiorstw handlu towarowego w 1936 r. na podstawie świadectwa przemysłowego kat. III zamiast II — o ile ustalony obrót za 1934 r. nie przekracza $\text{zł } 50 \text{ tys.}$ w stosunku rocznym oraz na podstawie kat. IV zamiast III — o ile ustalony obrót za 1934 r. nie przekracza $\text{zł } 15 \text{ tys.}$ w stosunku rocznym. A zatem takie przedsiębiorstwa bez względu na to, z jakich powodów (czy to spowodu prowadzenia handlu detalicznego, czy spowodu prowadzenia handlu specjalnego i t. p.) miałyby ustawowy obowiązek wykupienia świadectwa przemysłowego wyższej kategorii — mogą być prowadzone na podstawie ulgowego świadectwa, o ile ustalony obrót nie przekracza podanych wyżej sum. Z tego wynika, że omawiane przedsiębiorstwa mogą zatrudniać również i nieograniczoną liczbę subjektów handlowych bez obowiązku uiszczania dopłaty do ceny świadectwa przemysłowego wyższej kategorii. W ten sposób został zrealizowany, w stosunku do tych przedsiębiorstw wysuwany przez sfery gospodarcze postulat uniezależnienia kategorii świadectwa przemysłowego od liczby zatrudnionych subjektów.

Dopiero w stosunku do przedsiębiorstw handlu towarowego, których obrót przekracza podane wyżej normy, działają ustawowe kryteria, uzasadniające obowiązek wykupienia świadectw przemysłowych właściwych kategorii. Co rok udzielane, a oparte na powyższych zasadach ulgi, objęły bardzo wiele przedsiębiorstw, jak to wynika z porównania ilości świadectw przemysłowych dla przedsiębiorstw handlowych kat. II, III i IV, wykupionych w okresie sprzed udzielania ulg i za ostatni rok, za który mamy dane statystyczne, t. j. za 1935 r. Według danych statystycznych, w 1928 r. było wykupionych świadectw przemysłowych kat. II — 36 465, III — 221 789 i IV — 199 991; natomiast odpowiednie liczby za 1935 r. wynosiły: 19 614, 102 355 i 290 056. Jest tu więc wyraźnie widoczne dalekoidące przeklasowanie przedsiębiorstw z wyższych do niższych kategorii, co jest najlepszym dowodem znacznego zakresu działania udzielanych ulg.

Mimo to wysuwany jest ostatnio przez sfery gospodarcze postulat, aby również i przedsiębiorstwa handlu towarowego, osiągające ponad $\text{zł } 50 \text{ tys.}$ obrotu, mogły zatrudniać nieograniczoną względnie większą od ustawą przewidzianej liczbę subjektów handlowych bez obowiązku wykupienia świadectwa przemysłowego wyższej kategorii. Na uzasadnienie powyższego postulat wyssuwany jest argument, że wydanie takiego zarządzenia przyczyniłoby się do zwiększenia stanu zatrudnienia w handlu. Napozór jest to argument słuszny, a szczególnie frapujący w obecnej dobie wyęzonych wysiłków walki z bezrobociem. Po głębszym jednak zanalizowaniu wysuniętego postulat należy dojść do wniosku, że jego zrealizowanie nie byłoby uzasadnione, o ile ma być nadal utrzymana taryfa świadectw przemysłowych w jej obecnej redakcji. Jak to już wyżej zaznaczono, kategoria świadectwa przemysłowego zależy od szeregu czynników, a nie tylko od liczby zatrudnionych subjektów handlowych. Usunięcie zatem tylko jednego z nich z jednocześnie pozostawieniem w mocy innych — stworzyłoby nierównomierne traktowanie poszczególnych przedsiębiorstw handlu towarowego i przyczyniłoby się do uprzywilejowania jednych kosztem drugich. Wytworzyłby się stan taki, że przedsiębiorstwa np. sprzedające bielizny choćby z nieznaczną ilością „bielizny jedwabnej i wełnianej oraz strojne z cienkich materiałów”, a osiągające np. $\text{zł } 55 \text{ tys.}$ obrotu, miałyby obowiązek wykupienia świadectwa przemysłowego kat. II, podczas gdy podobne przedsiębiorstwo sprzedające bielizny tylko już bez tej nieznacznej choćby ilości „bielizny jedwabnej i wełnianej oraz strojne z cienkich materiałów”, ale zato zatrudniające $3 \div 4$ subjektów handlowych i osiągające przez to np. ok. $\text{zł } 150 \div 200 \text{ tys.}$ obrotu, wykupywałoby świadectwo przemysłowe kat. III (przy zatrudnianiu $3 \div 4$ subjektów obrót podany możliwy jest do osiągnięcia). Takich i im podobnych przykładów można przytoczyć szereg, z których niewątpliwie zawsze wynikać będzie, że utrzymanie innych kryteriów ustawowych, a usunięcie tylko jednego z nich, t. j. zatrudnienia ograniczonej liczby subjektów handlowych, — byłoby pokrzywdzeniem tych przedsiębiorstw, dla których obowiązek wykupienia świadectwa przemysłowego wyższej kategorii uzależniony jest od tych innych czynników i przyczyniałoby się do pogłębiania i tak już wynikającej z ustawy nierówności opodatkowania.

Zresztą należy mieć na względzie, bo przecież w niniejszej sprawie jest to okoliczność najistotniejsza, że świadectwo przemysłowe jest niczem innym jak tylko swego rodzaju formą poboru podatku przemysłowego. Skoro zatem, opierając się na opinii zainteresowanych sfer gospodarczych, które nawet wysuwały projekt stworzenia niższej grani-

cy obrotu, Ministerstwo Skarbu uznało, że przedsiębiorstwo, osiągające ponad $\text{zł } 50 \text{ tys.}$ obrotu (bez ograniczenia górnej granicy obrotu) w naszych warunkach gospodarczych jest stosunkowo duże, dla którego uiszczenie opłaty za świadectwo przemysłowe kat. II handlowej nie stanowi już zbytniego obciążenia, to wydaje się być niecelowe stwarzanie w zaprowadzonym systemie udzielania ulg odchyłań, które raczej nosiłoby charakter uprzywilejowania pewnej grupy przedsiębiorstw handlu towarowego, a nie byłyby wywołane istotnymi przesłankami, jakimi jest m. in. względ na siłę ekonomiczną takich przedsiębiorstw, co przecież było myślą przewodnią wprowadzania ulg przy nabywaniu świadectw przemysłowych dla przedsiębiorstw handlowych.

Przytoczone względy natury podatkowej, a więc moment sprawiedliwości i równomierności opodatkowania, nie przemawiają za odstąpieniem w obecnej chwili od kryterjum ustawowego liczby zatrudnionych subjektów handlowych w stosunku do przedsiębiorstw, osiągających ponad $\text{zł } 50 \text{ tys.}$ obrotu. Również nie wydaje się być trafny wysuwany argument walki z bezrobociem.

W przedsiębiorstwach handlowych sprawa zatrudniania liczby subjektów handlowych nie może być porównywana z zatrudnianiem robotników w zakładach przemysłowych, w stosunku do których, po dojdzie do przekonania, że przepisy natury podatkowej tamują wzrost zatrudnienia — zostało wydane zarządzenie, radykalnie usuwające tę przeszkodę.

Należy mieć na uwadze tę okoliczność, że przedsiębiorstwa handlowe nie wykazują tendencji do powiększania liczby zatrudnionych subjektów handlowych z pobudek ogólnogospodarczych, a przeciwnie — liczba zatrudnionych w nich subjektów handlowych jest wynikiem jedynie i wyłącznie istotnych możliwości i potrzeb danego przedsiębiorstwa. Wypływa to zarówno z natury tych przedsiębiorstw (np. konieczność dłuższego szkolenia subjektów, subiektywne zdolności subjektów zjednywania klientów i t. p.), jak i z uwagi na dążność do zmniejszania swych kosztów handlowych do minimum (w przedsiębiorstwach przemysłowych zwiększenie liczby zatrudnionych robotników nie zawsze pociąga za sobą zwiększenie wydatków na robociznę).

Potwierdzeniem powyższych uwag jest okoliczność, że przedsiębiorstwa handlu towarowego, dla których kategoria świadectwa przemysłowego jest uzależniona od liczby zatrudnionych subjektów handlowych, a więc m. in. i te, których obrót nie przekracza $\text{zł } 50 \text{ tys.}$, oraz przedsiębiorstwa kat. I i II świadectw przemysłowych absolutnie nie zwiększają stanu zatrudnienia ponad potrzeby, wywołane względami konieczności obsłużenia klienteli. Skoro zatem w przedsiębiorstwach handlowych o liczbie zatrudnionych subjektów decydują wyłącznie możliwości gospodarcze i ich potrzeby, to niema racji stosować w stosunku do nich specjalnych ulg, boć przecież jedynie względem na to, że dane przedsiębiorstwo, mogąc być wystarczająco obsłużone przez 1 subiekta, przyjmuje 2 — uzasadniałoby stosowanie w stosunku do takich przedsiębiorstw dalszych ulg i przyczyniałoby się istotnie do powiększenia stanu zatrudnienia.

Na zakończenie należy podkreślić, że w przedsiębiorstwach handlowych nie zalicza się do subjektów handlowych uczniów i praktykantów handlowych.

Reasumując powyższe, należy stwierdzić, że bez gruntownej reformy obowiązującej taryfy świadectw przemysłowych dla przedsiębiorstw handlowych nie jest możliwe robienie w niej dalszych wyłomów i uchylania niektórych kryteriów z jednoczesnym utrzymaniem w mocy pozostałych.

S. K.

KALENDARZYK PODATKOWY NA SIERPIEŃ 1936 R. —

W sierpniu płatne są następujące podatki:

1) do 5 sierpnia — podatek od energii elektrycznej, pobrany przez sprzedawcę energii elektrycznej w okresie 16+31/VII; do 20 sierpnia — tenże podatek, pobrany przez sprzedawcę energii elektrycznej w okresie pierwszych 15 dni sierpnia;

2) do 7 sierpnia — podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, wypłaconych przez służbodawcę w lipcu;

3) do 15 sierpnia — zaliczka kwartalna (za drugi kwartał) na podatek przemysłowy od obrotu za 1936 r.;

4) do 25 sierpnia — zaliczka miesięczna na podatek przemysłowy od obrotu za 1936 r. w wysokości podatku, przypadającego od obrotu, osiągniętego w lipcu przez wszystkie przedsiębiorstwa, obowiązane do publicznego ogłaszania sprawozdań o swych operacjach lub do składania sprawozdań do zatwierdzenia, a z innych przedsiębiorstw — przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kat. oraz przemysłowe I+V kat., prowadzące prawidłowe księgi handlowe.

Ponadto płatne są w sierpniu zaległości, odroczone lub rozłożone na raty z terminem płatności w tym miesiącu, oraz podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze z terminem płatności również w tym miesiącu.

AKCYZY I MONOPOLE

OBNIŻKA PODATKU OD BENZYNY

W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 58/1936, poz. 427 został ogłoszony dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 29/VII 1936 r., nowelizujący rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 7/III 1928 r. o podatku od olejów mineralnych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 252). Zmiana nastąpiła w tym sensie, że art. 2 tego ostatniego rozporządzenia został uzupełniony nowym ustępem (drugim) o następującej treści: „Minister Skarbu upoważniony jest do obniżania w drodze rozporządzeń stawki podatku od oleju mineralnego, wymienionego w ust. 1 lit. a”, t. j. od oleju o gęstości do 790° ar. przy + 15°C. Chodzi w danym wypadku o benzynę, mającą tak szerokie zastosowanie na rynku wewnętrznym.

Brzmienie tej noweli wskazuje na to, że ustawodawca liczy się z możliwością dalszego regulowania stawki podatkowej od benzyny, skoro nie sam ustalił, lecz w drodze delegacji upoważnił Ministra do ustalania tej stawki. Forma bowiem delegacji legislacyjnej ma na celu w możliwie szybkim czasie dostosowanie stawki podatkowej do warunków gospodarczych.

Omnawiany dekret Prezydenta Rzplitej pozostaje w związku z już publikowanymi w tygodniku uchwałami Komitetu Ekonomicznego Ministrów, zdążającymi m. in. do realizacji hasła motoryzacji kraju.

W wykonaniu tego dekretu Prezydenta Rzplitej — Minister Skarbu wydał rozporządzenie z dn. 31/VII 1936 r. o obniżeniu stawki podatku od olejów mineralnych, które zostało ogłoszone w tym samym „Dz. Ust. R. P.” pod poz. 432. W rozporządzeniu tem stawka podatku od benzyny została ustalona w wysokości zł 9 od 100 kg — gdy do tej pory obowiązywała stawka w wysokości zł 14 od 100 kg. Ta nowa stawka obowiązuje od dn. 1/VIII 1936 r. Skoro w obecnej sytuacji budżetowej Minister Skarbu zrezygnował z dochodu w wys. 30%, gdyż w tym stosunku nastąpiło obniżenie podatku, musiały istnieć ku temu ważne przyczyny. Obniżka podatku staje się bowiem dalszym ważnym etapem, zmierzającym do rozszerzenia akcji motoryzacyjnej. Akcja ta więc idzie nie tylko w kierunku udostępnienia zakupu pojazdów mechanicznych przez ulgi w podatku dochodowym, lecz również inną drogą — w kierunku obniżenia kosztów eksploatacji — przez obniżenie ceny benzyny. Czynniki miarodajne wpłynęły także na przemysł naftowy, który zgodził się na poniesienie również ciężaru akcji — przez obniże-

nie ze swej strony ceny sprzedażnej, skutkiem czego cena 1 litra benzyny została obniżona z gr 68 do gr 58 — już przy uwzględnieniu obowiązującej od dn. 1/VIII b. r. stawki podatkowej.

Należy się liczyć poważnie z faktem, że przez zmniejszenie ceny wzmoże się konsumpcja benzyny, i w tym wypadku dochody nietytułu Skarbu Państwa, lecz i przemysłu naftowego powinny raczej wzrosnąć, a nie skurczyć się. Mamy już zresztą tego rodzaju przykłady na innych artykułach, gdzie po obniżeniu ceny konsumpcja poważnie wzrosła.

W. L.

ZMIANA PRZEPISÓW O OPODATKOWANIU NAPOJÓW WINNYCH.

— W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 58/1936, poz. 431 ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 28/VII 1936 r. w sprawie stawek podatku spożywczego od napojów winnych. Rozporządzenie to dotyczy niektórych gatunków win, wyrabianych w kraju przy użyciu surowców pochodzenia krajowego. I tak, podatek od wina owocowego został obniżony z zł 0.50 do zł 0.20, od moszczu owocowego z zł 0.25 do zł 0.10, od wina gazowanego owocowego z zł 0.90 do zł 0.50 — wszystko od 1 l; natomiast od wina musującego owocowego podatek został obniżony z zł 1.80 do zł 1.00 od całej butelki i z zł 0.90 do zł 0.50 od półbutelki. Obniżka podatku obowiązuje od dn. 1/VIII 1936 r.

Dotąd obowiązujące stawki podatkowe zamieszczone były w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dn. 23/XI 1931 r. w sprawie stawek podatku spożywczego od wina i miodu syconego („Dz. Ust. R. P.” Nr. 103, poz. 798) oraz w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dn. 30/IX 1932 r. w sprawie obniżenia stawek podatku spożywczego od win musujących („Dz. Ust. R. P.” Nr. 82, poz. 720).

Powodem obniżenia stawek podatkowych od wina było położenie krajowego przemysłu winnego, który znalazł się w niezmiernie trudnej sytuacji od listopada 1931 r., t. j. od momentu podwyższenia stawek podatkowych bądź o 100%, bądź o 150%; ta gałąź krajowego przemysłu znajdowała się wówczas u progu rozkwitu i miała wszelkie widoki dalszego rozwoju, a taniością swojego produktu dążyła do przyzwyczajenia społeczeństwa polskiego do spożywania krajowych win, niejednokrotnie nie gorszych od win zagranicznych. Świadczą o tem liczby poniższego zestawienia ilości spożytych napojów winnych (w litrach — w okresach budżetowych, t. j. od dn. 1/IV do dn. 31/III następnego roku):

	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36
Wino owocowe	2 616 192	3 868 185	3 914 095	3 144 335	1 866 558	693 995	803 943	644 480	794 751
Moszcz owocowy	97 530	102 796	160 774	118 890	108 995	87 332	114 098	92 451	149 795
Wino musujące owocowe	6 316	11 426	14 446	4 018	418	155	—	—	—
Wino gazowane owocowe	—	—	—	—	3 104	10 737	9 023	5 729	5 598

Zestawienie powyższe ilustruje również spadek spożywanych krajowych napojów winnych i świadczy, jak dalece zaciążyło na tym przemysłe nadmierne opodatkowanie. Dopiero jednak z chwilą wygaśnięcia traktatu handlowego polsko-francuskiego — Minister Skarbu mógł przystąpić do wydatnego obniżenia stawek podatkowych od win krajowych. Obniżka podatku przypada w okresie najkorzystniejszym dla tego przemysłu, bo w głównym sezonie produkcji win owocowych, a to w związku z zakupem krajowych owoców, których zbiór w bieżącym roku dopisał.

Przed przemysłem krajowym stoi obecnie trudne zadanie do pokonania, a mianowicie — odzyskanie rynków zbytu, jakimi już w swoim czasie dysponował. W tej chwili są dość sprzyjające ku temu warunki, co niewątpliwie odbije się na wzroście konsumpcji.

PIENIĄDZ I KREDYT

ZARZĄDZENIA KOMISJI DEWIZOWEJ

W związku z wydanem ostatnio rozporządzeniem z dn. 24/VII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 57, poz. 419) Komisja Dewizowa zarządziła, co następuje:

I. Wysyłka zagranicę krajowych środków płatniczych, trat, papierów procentowych i dywidendowych, kuponów od takich papierów oraz książeczek oszczędnościowych. — Komisja Dewizowa upoważnia Bank Polski i banki dewizowe do wysyłania pocztą zagranicę:

a) krajowych środków płatniczych, otrzymanych od klientów w celu zapłaty za sprowadzone z zagranicy towary, na koszty utrzymania zagranicą i na zapłatę innych zobowiązań do wysokości kwot, ustalonych w generalnych upoważnieniach, udzielonych bankom przez Komisję Dewizową, w przedmiocie rozpatrywania i załatwiania we własnym zakresie wniosków w tych sprawach; upoważnienie to nie obje-

muje wysyłania pieniędzy do krajów, z którymi obrót pieniężny może się odbywać tylko na zasadzie szczególnych przepisów (rozrachunkowych); wysyłanie weksli i czeków, płatnych w kraju, do krajów, co do których obowiązują szczególne przepisy rozrachunkowe, oraz do W. M. Gdańska, banki mają prawo uskutecznić w ramach kompetencji, przyznanej im dla wykonywania przekazów do tych krajów, i pod warunkiem badania zasadności przesłania pokrycia w sposób, określony jednoznacznie przez przepisy;

b) trat, wystawionych przez osobę zamieszkałą w kraju na cudzoziemca, przesyłanych celem zaakceptowania przez tego ostatniego — pod warunkiem, iż zwrot trat z zagranicy lub ich równowartości nastąpi na ręce banku;

c) płatnych zagranicą już zapadłych kuponów od zagranicznych papierów procentowych i dywidendowych, zagranicznych papierów procentowych i dywidendowych bez ograniczenia sumy, ponadto zagranicznych książeczek oszczędnościowych do równowartości sumy zł 10 000, przesyłanych zagranicę celem realizacji lub sprzedaży na giełdach zagranicznych — pod warunkiem, iż należność w walucie zagranicznej będzie zainkasowana przez bank dewizowy, a zleceniodawcy wypłacona w kraju równowartość w złotych;

d) krajowych środków płatniczych, papierów procentowych i dywidendowych, kuponów od takich papierów oraz książeczek oszczędnościowych, na których wysłanie zagranicę uzyskał wnioskodawca za pośrednictwem banku specjalne zezwolenie Komisji Dewizowej.

Urzędy pocztowe przyjmować będą do wysyłki krajowe i zagraniczne środki płatnicze, papiery procentowe i dywidendowe, kupony od takich papierów oraz książeczki oszczędnościowe w sposób, określony w § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 24/VII 1936 r., na podstawie zaświadczeń Banku Polskiego, stwierdzających udzielenie na tę wysyłkę zezwolenia przez Komisję Dewizową.

Komisja Dewizowa unieważnia jednocześnie swoje poprzednie wyjaśnienie, według którego wysyłka trat, wystawionych przez polskiego eksporterera na zagranicznego importerera, jest bez zezwolenia zabroniona, o ile jej nie uskutecznia Bank Polski lub bank dewizowy.

II. Adnotacje na wekslach i czekach. — Weksle i czeki, wysyłane lub wywożone zagranicę na zasadzie generalnych lub specjalnych zezwoleń Komisji Dewizowej, muszą być przed wysłaniem lub wydaniem klientowi celem wysłania zaopatrzone przez banki dewizowe lub oddziały Banku Polskiego jedną z następujących adnotacji:

a) „zezwolono na wysłanie zagranicę i przekazanie równowartości zagranicę w terminie Nr. rej. . .”

b) „zezwolono na wysłanie zagranicę i zapisanie równowartości po wpływie na rachunek zagraniczny wolny. Nr. rej. . .”

— w wypadkach, gdy w myśl konkretnej decyzji Komisji Dewizowej lub banku dewizowego, powziętej w ramach jego uprawnień, zobowiązanie z weksłu lub czeku, na którego wysłanie zezwolono, ma być pokryte przez przekaz pieniędzy zagranicę lub wpłatę na rachunek zagraniczny wolny; przy umieszczaniu adnotacji, wymienionej w p. a, należy w wykropkowanym miejscu wpisać termin, w którym przekaz może być wykonany, a więc bądź to termin „płatności”, bądź też termin, oznaczony w decyzji Komisji Dewizowej, np. „październik”;

c) „zezwolono na wysłanie zagranicę i przekazanie po wpływie w drodze rozrachunku Nr. rej. . .”

— w wypadkach, gdy zapłata następuje do krajów, z którymi obrót pieniężny uregulowany jest specjalnymi przepisami, a nie uzyskano specjalnego zezwolenia Komisji Dewizowej na zapłatę weksli przez przekaz lub wpłatę na rachunek zagraniczny wolny; w miejscu wykropkowanym należy podać konkretną umowę rozrachunkową, np. „polsko-austriackiego”;

(weksle i czeki zamienne (prolongacyjne), zaopatrzone jedną z powyższych adnotacji, mogą być wysyłane zagranicę tylko przez Bank Polski lub banki dewizowe pod warunkiem zwrotu na ich ręce starych odcinków i skasowania adnotacji na nich przed wydaniem klientowi);

d) „zezwolono na wysłanie zagranicę i zapisanie po wpływie na rachunek gdański. Nr. rej. . .”

— w wypadkach, gdy zapłata następuje do W. M. Gdańska, a nie użytkano w konkretnym wypadku specjalnego zezwolenia Komisji Dewizowej na zapłatę weksłu przez przekaz lub wpłatę na rachunek zagraniczny wolny;

e) „zezwolono na wysłanie zagranicę. Nr. rej. . .”

— we wszystkich innych wypadkach, w których przekaz, wpłata na rachunek zagraniczny wolny lub pokrycie w drodze rozrachunku będzie wymagało dodatkowego zezwolenia; w braku takiego zezwolenia równowartość zapisana będzie na rachunek zablokowany.

Przepisy powyższe o adnotacjach nie dotyczą:

1) czeków, płatnych zagranicą,

2) weksli, akceptowanych przez cudzoziemców i płatnych zagranicą,

3) trat, ciągniętych przez osobę zamieszkałą w Polsce na cudzoziemca i przez tego jeszcze nie akceptowanych.

W razie, jeżeli weksle lub czeki mają być wysłane zagranicę z adnotacją podaną w p. p. a i b, wnioski winny być składane na formularzach E i rozpatrywane oraz załatwiane w ten sam sposób, jak wnioski na sprzedaż zagranicznych środków płatniczych. Wyłączność Komisji Dewizowej dla udzielania promes dewizowych, ustanowiona w okólniku z dn. 23/V 1936 r., upada — o ile chodzi o powyższe weksle i czeki, zaopatrywane przez banki dewizowe w adnotacje a lub b w ramach ich kompetencji, wobec czego banki dewizowe mogą załatwiać tego rodzaju wnioski w granicach kwot, do jakich skutecznie mogą przekazy.

Ustęp II, zdanie i okólnika z dn. 23/V b. r. zmienia się w ten sposób, że wnioski, w tym ustępie wymienione, mogą być składane również w bankach dewizowych.

III. Kredytowanie rachunków zagranicznych wolnych w złotych z tytułu inkasa weksli i czeków. — Kredytowanie rachunków zagranicznych wolnych w złotych z tytułu inkasa nadesłanych z zagranicy weksli i czeków może mieć miejsce tylko w następujących wypadkach, z uwzględnieniem specjalnych przepisów, regulujących obrót pieniężny z niektórymi krajami:

a) za weksle, otrzymane przez banki z zagranicy najpóźniej w dn. 27/VII 1936 r., o ile bank stwierdził, iż wysłanie ich z Polski nastąpiło nie później niż dn. 26/IV 1936 r.;

b) za weksle i czeki, zaopatrzone przez Bank Polski w adnotację, zezwalającą na wysłanie zagranicę, noszącą datę nie późniejszą niż dn. 31/VII 1936 r.;

c) za weksle i czeki, zaopatrzone adnotacją Banku Polskiego lub banku dewizowego według wyżej podanego p. b;

d) za czeki, otrzymane od cudzoziemców, za które zapłata następuje z innego rachunku zagranicznego wolnego w tym samym lub innym banku dewizowym.

IV. 1. — Osoby, wyjeżdżające na obszar W. M. Gdańska, legitymujące się zwyczajnym dowodem osobistym, mają prawo wywieźć każdorazowo, bez zezwolenia, krajowe środki płatnicze do wysokości kwoty zł 500 lub równowartość tej sumy w gdańskich środkach płatniczych, łącznie jednak w ciągu miesiąca kalendarzowego nie więcej niż zł 500 lub ich równowartość.

2. — Osoby, legitymujące się paszportami zagranicznymi, ważnymi jedynie na wyjazd do Bułgarii, Jugosławii lub Węgier, mają prawo wywieźć akredytywy lub czeki turystyczne, płatne w kraju, wymienionym w paszporcie, w wysokości, uwidocznionej w paszporcie w adnotacji Banku Polska Kasa Opieki w Warszawie, a to dla każdej wyjeżdżającej osoby i za każde 4 tygodnie ważności paszportu: przy wyjeździe do Jugosławii do równowartości zł 950 w dinarach, do Bułgarii do równowartości zł 500 w lewach i do Węgier do równowartości zł 600 w pengö. Ponadto osoby te mają prawo wywieźć bez osobnego zezwolenia i bez względu na wysokość akredytywy krajowej lub zagranicznej środki płatnicze równowartości zł 50 na każdą osobę. Wywóz wyższych sum niż wyżej oznaczone oraz na paszporty zbiorowe jest dopuszczalny za specjalnym zezwoleniem Komisji Dewizowej, stwierdzonym w paszporcie adnotacją w myśl poniższego p. 3, umieszczoną przez Bank Polska Kasa Opieki — jeśli chodzi o akredytywy lub czeki turystyczne, natomiast przez Bank Polski lub dowolny bank dewizowy — jeśli chodzi o inne środki płatnicze.

3. — Osoby, które uzyskały zezwolenie Komisji Dewizowej na wywóz zagranicę oprócz kwot, oznaczonych w § 12 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 24/VII 1936 r. lub w powyższych punktach 1 i 2, dalszych jeszcze środków płatniczych, mogą je wywieźć w wysokości i walucie, oznaczonej w adnotacji Banku Polskiego lub banku dewizowego, umieszczonej w paszporcie zagranicznym lub przy wyjeździe do W. M. Gdańska w dowodzie osobistym, stwierdzającej udzielenie takiego zezwolenia przez Komisję Dewizową.

4. — Wywóz papierów procentowych i dywidendowych, kuponów od takich papierów oraz książeczek oszczędnościowych dozwolony jest tylko na podstawie zaświadczenia Banku Polskiego, stwierdzającego udzielenie na ten wywóz zezwolenia przez Komisję Dewizową.

Sprzedaż środków płatniczych przez bank dewizowy w granicach, ustalonych § 12 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 24/VII 1936 r. i powyższymi punktami 1 i 2, winna być zanotowana na dokumentach, na podstawie których sprzedaży dokonano; przy sprzedaży środków płatniczych na zasadzie dowodów osobistych, kart cyrkulacyjnych lub legitymacji związków turystycznych należy w razie braku miejsca na tych dowodach adnotację umieszczać na kartce, dołączonej do tychże w sposób trwały i widoczny. Adnotacja powinna zawierać wyszczególnienie walut i równowartość w złotych.

Natomiast w wypadkach, gdy osoba wyjeżdżająca uzyskała specjalne zezwolenie Komisji Dewizowej na wywóz oprócz kwoty, ustalonej generalnymi przepisami, jeszcze dalszych środków płatniczych, bank dewizowy, za pośrednictwem którego zezwolenia udzielono, powinien umieścić w odnośnym dokumencie osobistym adnotację, stwierdzającą wydanie takiego zezwolenia, a zawierającą Nr. i datę decyzji Komisji Dewizowej oraz sumę i rodzaj środków płatniczych, dozwolonych do wywozu.

Wszelkie adnotacje powinny być czytelne, datowane i podpisane firmowo pod pieczęcią banku.

UMOWA PŁATNICZA POLSKO-FRANCUSKA

W związku z wejściem w życie prowizorycznego układu handlowego polsko-francuskiego z dn. 18/VII 1936 r. Komisja Dewizowa zarządziła, co następuje:

I. Unieważnia się wszelkie generalne i specjalne upoważnienia, udzielone bankom dewizowym, organizacjom, posiadającym autonomię dewizową, lub innym osobom fizycznym i prawnym, w zakresie załatwiania we własnej kompetencji wniosków o zapłatę bez względu na formę, w jakiej ma być skuteczniejsza (przekaz, wpłata na rachunek zagraniczny wolny, wysyłka weksli, promesa), w następujących wypadkach:

a) z tytułu należności za towary, sprowadzone z Francji, Algieru, kolonij, mandatów lub protektoratów francuskich,

b) z tytułu należności za towary, sprowadzone z innych krajów, jeśli zapłata następuje do Francji, Algieru, kolonij, mandatów lub protektoratów francuskich,

c) z wszelkich innych tytułów, jeśli zapłata następuje do Francji, Algieru, kolonij, mandatów lub protektoratów francuskich.

II. 1. — Wnioski o zezwolenie na uregulowanie należności za towary, sprowadzone z Francji, Algieru, kolonij, mandatów lub protektoratów francuskich na podstawie pozwoleń przywozu, wydanych od dn. 20/VII 1936 r., oraz ulg celnych, przyznanych od tegoż dnia, powinny być składane bezpośrednio do Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego (Zahanu) w Warszawie lub jego delegata przy właściwych izbach przemysłowo-handlowych z załączeniem wszystkich wymaganych dokumentów.

2. — Zahan lub jego delegat, po zbadaniu dokumentów i ostemplowaniu ich na dowód przeprowadzenia kontroli, przesyła wniosek wraz z dokumentami do banku dewizowego, wskazanego we wniosku, dołączając zaświadczenie, stwierdzające dopuszczalność regulacji należności.

3. — Banki dewizowe na zasadzie zaświadczenia Zahanu lub jego delegata, stosownie do treści zaświadczenia, uprawnione są wniosek załatwić, poczem przesyłają do Zahanu w Warszawie kopję zaświadczenia z adnotacją o wykonaniu zlecenia wnioskodawcy, z dokumentami zaś postępują w myśl ogólnych przepisów. Opłatę manipulacyjną w wysokości $\frac{1}{2}\%$ od wniosków przekazują banki dewizowe bezpośrednio na rachunek Zahanu w P. K. O. Nr. 27151.

III. 1. — Wnioski o zezwolenie na uregulowanie należności za towary, sprowadzone z Francji, Algieru, kolonij, mandatów i protektoratów francuskich na podstawie pozwoleń przywozu oraz ulg celnych, wydanych przed dniem 20/VII 1936 r., dalej za towary, sprowadzone z innych krajów, za które zapłata następuje do Francji, Algieru, kolonij, mandatów lub protektoratów francuskich, jak również na wypłaty z wszelkich innych tytułów — jeśli zapłata następuje do Francji, Algieru, kolonij, mandatów lub protektoratów francuskich — winny być, bez względu na wysokość sumy, przedstawione Komisji Dewizowej za pośrednictwem banku dewizowego.

2. — Banki dewizowe obowiązane są co miesiąc przysyłać Komisji Dewizowej sprawozdania (w/g specjalnego schematu) z wpływów dewiz i wypłat z rachunków zagranicznych wolnych, otrzymanych z polecenia osób fizycznych lub prawnych, mających siedzibę we Francji, Algierze, kolonjach, mandatach lub protektoratach francuskich, na rachunek osób fizycznych lub prawnych, mających siedzibę w Polsce — jeśli wpływy te pochodzą z innych tytułów niż zapłata za towary, eksportowane z Polski, oraz z wpływów z tytułu spłaty kredytów, udzielonych przez banki osobom fizycznym lub prawnym, mającym siedzibę we Francji, Algierze, kolonjach, mandatach lub protektoratach francuskich, W sprawozdaniach należy osobno podawać wpływy dewiz z tytułu pożyczek, udzielonych na okres czasu do 9 miesięcy, jeśli na spłatę pożyczki udzielona została promesa dewizowa. Wpływy, co do których pochodzenia lub tytułu zachodzą wątpliwości, należy w sprawozdaniu podać odrębnie, a sprostowanie umieścić w następnym sprawozdaniu. Sumy, objęte powyższymi sprawozdaniami, muszą być również uwzględnione w zestawieniach miesięcznych.

3. — Zahan obowiązany jest przysyłać Komisji Dewizowej w okresach kwartalnych sprawozdania co do sum nadwyżki wywozu polskiego do kolonij, mandatów i protektoratów francuskich nad przywozem z tych krajów oraz sum nadwyżki wywozu polskiego do Francji i Algieru nad przywozem z tych krajów.

AKREDYTYWY NA CZECHOSŁOWACJĘ

I. Komisja Dewizowa zezwoliła generalnie aż do odwołania bankom dewizowym na rozpatrywanie i załatwianie we własnym zakresie wniosków klientów, udających się do Czechosłowacji w celach turystycznych i kuracyjnych, o zezwolenie na wywiezienie kwot do równowartości zł 1 000 na osobę, legitymującą się osobnym paszportem zagranicznym, lub na jeden paszport zagraniczny, ponad normę, przewidzianą w § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 24/VII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 57, poz. 419).

Powyższe zezwolenie generalne odnosi się tylko do tych wypadków, gdy pobyt w Czechosłowacji ma trwać co najmniej 4 tygodnie; w wypadku, gdy pobyt jest przewidziany na krótszy okres czasu, może być przyznana kwota odpowiednio niższa — w stosunku zł 250 ponad normę, przewidzianą w § 12 rozporządzenia, na jednodniowy pobyt.

Wywóz środków płatniczych na zasadzie tego zezwolenia może być skuteczniany wyłącznie w formie akredytywy (wyslanej pocztą lub wydanej klientowi) banku dewizowego, wystawionej w koronach czeskich na jeden z niżej wymienionych banków: Böhmische Union-Bank, Prag, Banka Československých Legii, Praha, Anglo-Cechoslovakische und Prager Creditbank, Prag, Böhmische Escompte-Bank und Credit-Anstalt, Prag, Zivnostenska Banka v Praze, lub na oddziały i korespondentów tych banków w Czechosłowacji.

W paszportach zagranicznych bank dewizowy winien umieścić adnotację o udzieleniu zezwolenia na wywóz środków płatniczych ponad normę — z powołaniem się na niniejsze zezwolenie generalne.

W wypadkach udzielenia przez banki dewizowe zezwolenia na wywóz środków płatniczych w ramach, przewidzianych tem zarządzeniem, wywieziona być może zagranicę w pieniądzech krajowych lub zagranicznych tylko równowartość zł 30, pozostała zaś kwota z normy, przewidzianej w § 12 ust. 1 rozporządzenia — tylko w postaci akredytywy na Czechosłowację.

II. Przekazy do Czechosłowacji na utrzymanie mogą być wykonywane przez banki dewizowe tylko za pośrednictwem wymienionych banków w Czechosłowacji w formie akredytyw listownych lub listów kredytowych, i to zarówno przy wnioskach, załatwianych we własnej kompetencji (w ramach ogólnych przepisów), jak i na podstawie specjalnych zezwoleń Komisji Dewizowej.

III. Banki dewizowe, które będą wystawiać akredytywy na Czechosłowację, winny przysyłać Komisji Dewizowej co 10 dni — 2-go, 12-go i 22-go każdego miesiąca — zestawienia zawierające:

1) sumę otwartych akredytyw:

a) na podstawie wniosku, załatwionego przez bank dewizowy we własnej kompetencji na zasadzie omawianego zezwolenia generalnego;

b) na podstawie specjalnego zezwolenia Komisji Dewizowej;

2) ogólną sumę wypłat z akredytyw;

3) ogólną sumę niewypłaconych jeszcze akredytyw.

Sumy, objęte powyższymi zestawieniami, muszą być również uwzględnione w zestawieniach miesięcznych.

IV. Ze względu na to, że korespondent Banku Polskiego — Narodni Banka Československa w Pradze — nie podjął się wypłacania akredytyw, oddziały Banku Polskiego nie będą przyjmowały wniosków o przydział dewiz na cele, o których mowa wyżej w punktach I i II, lecz kierować będą klientów do banków dewizowych.

UCHWAŁY KOMISJI DEWIZOWEJ W SPRAWIE GDAŃSKA

Naskutek zawarcia pomiędzy Rządem Polskim i Senatem W. M. Gdańska porozumienia w przedmiocie uregulowania spraw, związanych z oddziaływaniem na Gdańsk polskiej gospodarki dewizowej, oraz wo-

bec ogłoszenia na obszarze W. M. Gdańska rozporządzenia, ograniczającego nabywanie dewiz za złote polskie — Komisja Dewizowa zesta- wiła odchylenia od ogólnie obowiązujących przepisów dewizowych, ustanowione w stosunku do obrotów z osobami fizycznymi i prawnymi, mającymi swoją siedzibę na obszarze W. M. Gdańska:

1. Rachunki gdańskie („Daki” -konta); rachunki zagraniczne wolne banków gdańskich. — 1. — Banki dewizowe oraz — na podstawie indywidualnych zezwoleń Komisji Dewizowej — również inne instytucje kredytowe mogą prowadzić specjalne rachunki złotowe pod nazwą „rachunków gdańskich” („Daki”-konta) dla osób fizycznych i prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę na obszarze W. M. Gdańska.

2. — Na dobro tych rachunków mogą być przyjmowane — bez ograniczenia sumy — wszelkie wpłaty w złotych bez składania wniosków; wpłacający powinien jedynie złożyć bankowi dewizowemu pisemne oświadczenie, stwierdzające ogólnie tytuł zobowiązania, np. „należność za towary”, „zapłata odsetek”, „opłata licencyjna” lub t. p. ogólne oznaczenie tytułu wpłaty. Nie należy żądać podania konkretnych danych co do towaru, ceny fakturowej i t. p.

3. — Wszelkie należności, przypadające osobom, zamieszkałym na obszarze W. M. Gdańska, od osób, zamieszkałych w Polsce, mogą być regulowane jedynie drogą wpłaty należności na „rachunki gdańskie”. W szczególności podkreślić należy, że nawet wydatki (jak: frachty morskie, ubezpieczenia morskie i t. p.), poniesione przez firmy gdańskie (spedytorów) na rachunek polskich importerów lub eksporterów, a pokryte w Gdańsku dewizami, podlegają zapłacie na „Daki”-konta, zważywszy, że firmy gdańskie otrzymują zwrot potrzebnych im na te wydatki dewiz — tak samo, jak za dostawę towarów — od „Bank von Danzig” w ramach porozumienia polsko-gdańskiego.

Zasada, wyżej wyrażona, obowiązuje również instytucje i zrzeszenia branżowe, które otrzymały autonomię dewizową. Instytucje lub zrzeszenia te regulować mogą wszelkie należności gdańskie nie inaczej, jak przez wpłatę na rachunki „Daki”; przekaz dewiz jest nawet z własnych zapasów niedopuszczalny.

4. — Wszelkie pozostałości na zagranicznych rachunkach zablokowanych osób, mających miejsce zamieszkania na obszarze W. M. Gdańska, powinny być przeniesione na specjalne rachunki gdańskie „Daki”-konta.

5. — Z osób fizycznych i prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę na obszarze W. M. Gdańska, rachunki zagraniczne wolne utrzymywać mogą w Polsce jedynie banki gdańskie. Wszelkie pozostałości na zagranicznych rachunkach wolnych innych osób fizycznych i prawnych, zamieszkałych w Gdańsku, winny być przeniesione — na ich żądanie — bądź to na ich rachunki „Daki”, bądź też na zagraniczny rachunek wolny wskazanego przez te osoby banku gdańskiego w jednym z banków dewizowych.

6. — Równowartość skupionych wypłat na Gdańsk należy zapisać na „rachunki gdańskie”.

7. — W granicach znajdującego się na „rachunkach gdańskich” pokrycia dozwolone są bez ograniczenia wypłaty i przelewy na rzecz osób, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w Polsce, oraz przelewy na inne „rachunki gdańskie”, prowadzone w tej samej lub innej instytucji.

Bez osobnego zezwolenia Komisji Dewizowej nie są dopuszczalne — jako udzielanie cudzoziemcom kredytu — wypłaty na ciężar rachunków „Daki”, dla których niema na tym rachunku pokrycia — nawet, gdyby właściciel konta zaofiarował zabezpieczenie w postaci salda kredytowego na swoim zagranicznym rachunku wolnym.

II. Weksle i czeki. — 1. — Wysyłka weksli i czeków do Gdańska za pośrednictwem poczty lub ich wywóz odbywać się może jedynie w ramach przepisów §§ 10, 11 i 12 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 24/VII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 57, poz. 419) oraz zarządzeń Komisji Dewizowej, podanych równocześnie w nin. zeszycie tygodnika.

2. — Banki dewizowe lub oddziały Banku Polskiego, udzielające zezwolenia na wysyłkę do Gdańska weksli i czeków, płatnych w kraju,

czynią to analogicznie, jak przy przyjmowaniu wpłat na „rachunki gdańskie”, t. j. odbierając od wysyłającego jedynie pisemne oświadczenie co do tytułu, z jakiego weksel lub czek jest wysyłany. Tego rodzaju weksle i czeki otrzymują adnotację, przewidzianą cytowanem w nin. zeszycie zarządzeniem Komisji Dewizowej z dn. 30/VII 1936 r. pod punktem II d, i mogą być po wpływie zapisane jedynie na „rachunki gdańskie”, nawet gdyby je z Gdańska nadesłał do inkasa bank gdański, posiadający w Polsce rachunek zagraniczny wolny.

3. — Nadesłane do inkasa z Gdańska weksle i czeki, płatne w kraju, mogą być zapisane na rachunek zagraniczny wolny jednego z banków gdańskich tylko w następujących wypadkach:

a) jeżeli bank dewizowy stwierdził bądź to na podstawie dat, umieszczonych na samym czeku lub wekslu, bądź to na podstawie innych dokumentów, że wysyłka tych weksli nastąpiła przed dniem 27/IV 1936 r. — pod warunkiem, że weksle te wróciły z Gdańska do Polski najpóźniej dn. 27/VII 1936 r.;

b) jeżeli weksle i czeki zostały wysłane z Polski do Gdańska w czasie 27/IV — 18/VI 1936 r. z adnotacją Banku Polskiego.

4. — W wypadkach, gdy równowartość zainkasowanych weksli i czeków zapisana została na „rachunku gdańskim”, pomimo że weksle i czeki te odpowiadały warunkom, wymienionym w p. 3 a i b, do zapisania ich na rachunek zagraniczny wolny, to na żądanie zainteresowanego, o ile posiada na „rachunku gdańskim” odpowiednie pokrycie, suma inkasowa z tych weksli i czeków może być przeniesiona na rachunek wolny banku gdańskiego, wskazanego przez właściciela konta.

5. — Dyskontowanie firmom gdańskim weksli wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej.

III. Walory. — 1. — Przywóz wszelkiego rodzaju walorów, kuponów i książeczek oszczędnościowych z Gdańska do Polski wymaga zezwolenia w/g ogólnych norm.

2. — Kwoty, zainkasowane za kupony od walorów, jakie znajdowały się w dn. 26/IV 1936 r. w przechowaniu w Polsce dla osób, zamieszkałych w Gdańsku, mogą być wpłacane na rachunek „Daki”. To samo dotyczy kuponów od takich walorów, które po dn. 26/IV 1936 r. zostały przywiezione z Gdańska do Polski legalnie, t. j. za zezwoleniem Komisji Dewizowej — o ile zezwolenie to nie zawierało zastrzeżenia, że wpływ z kuponów zapisany być może jedynie na rachunek zablokowany.

3. — Do znajdujących się w Polsce depozytów osób, zamieszkałych w Gdańsku, odnoszą się pozatem ogólnie obowiązujące ograniczenia co do wykonywania dyspozycji cudzoziemców takimi walorami (§ 9 rozp. Ministra Skarbu z dn. 24/VII 1936 r. — „Dz. Ust. R. P.” Nr. 57, poz. 419).

IV. Zapłata za towary, importowane z za granicy celnej tylko tranzytem przez Gdańsk; inkaso należności dostawców zagranicznych przez firmy gdańskie. — Do wniosków o przydział dewiz na zapłatę towarów, sprowadzonych do Polski spoza polskiego obszaru celnego tranzytem przez Gdańsk, powinny być załączone: oryginalna faktura zagranicznego dostawcy, oryginał kwitu celnego, pozwolenie przywczu oraz list przewozowy lub konosament rzeczny.

Dostarczenie kwitu celnego i listu przewozowego lub konosamentu rzecznoego może nastąpić w przypadkach i na warunkach, przewidzianych w okólniku Komisji Dewizowej z dn. 17/VI 1936 r., w terminie późniejszym, określonym w tym okólniku.

Przydzielone na zapłatę towarów, sprowadzonych spoza polskiego obszaru celnego, dewizy mogą być przesłane również pod adresem osoby, zamieszkałej w Gdańsku, o ile ona jest uprawniona do inkasowania zapłaty na rachunek zagranicznego dostawcy.

V. Obowiązek zaofiarowania należności za eksportowane towary. — Zgodnie z § 19 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 24/VII 1936 r. w wypadkach, gdy towar, eksportowany z Polski do Gdańska, wywożony jest z Polski za zaświadczeniem walutowym, eksporter spełni obowiązek zaofiarowania do skupu waluty eksportowej tylko wówczas, jeżeli dostarczy dewizę lub też wykaże się otrzymaniem swej należności z rachunku zagranicznego wolnego. Wykazanie się otrzymaniem zapłaty za eksportowane towary w złotych

innego pochodzenia, jak np. z „rachunku gdańskiego”, lub gotówką w Polsce, jak też drogą przesyłki lub przekazu za pośrednictwem poczty z obszaru W. M. Gdańska nie jest spełnieniem obowiązku, wynikającego z § 19 wyżej wspomnianego rozporządzenia.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIĘŁDA WARSZAWSKA

za okres od 27 lipca do 1 sierpnia 1936 r.

Wzmocnienie tendencji, jakie wystąpiło na rynku dewiz w okresie poprzedzającym sprawozdawczy — utrzymywało się nadal; w wyniku takiego nastroju większość dewiz zwyżkowała, chociaż nieznacznie — wobec ujawnianego ze strony klientów słabego zapotrzebowania. Salda dodatnie (w zł na 100 jednostkach walutowych) odnotowały: franki szwajcarskie 0·10, belgi 0·15, floreny holenderskie 0·35, korony szwedzkie 0·10, korony duńskie 0·15 i korony norweskie 0·20; pozatem zwyżkowały jeszcze: dolary Stanów Zjedn. telegraficzne o zł 0·00½ na \$ 1 oraz funty szterlingi o zł 0·02 na £ 1.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	5'29 ^{3/4}	5'29 ^{1/2}	5'29 ^{3/4}
" " „ telegr.	\$ 1	5'30 ^{3/8}	5'29 ^{3/8}	5'29 ^{3/8}
Funty szterlingi	£ 1	26'62	26'58	26'60
Franki francuskie	100 fr.	35'01	35'01	35'01
Franki szwajcarskie	100 fr.	173'25	173'20	173'25
Belgi	100 blg.	89'55	89'35	89'55
Marki niemieckie	100 RM	—	—	—
Korony czeskosłow.	100 kor.	21'94	21'94	21'94
Liry włoskie	100 lir.	—	—	—
Floreny holenderskie	100 fl.	360'45	360'10	360'45
Guldeny gdańskie	100 guld.	—	—	—
Korony szwedzkie	100 kor.	137'25	137'00	137'10
Korony duńskie	100 kor.	118'80	118'65	118'80
Korony norweskie	100 kor.	133'65	133'50	133'65

W poniższym zestawieniu podane jest kształtowanie się obrotów dewizami na giełdzie pieniężnej w Warszawie w maju i czerwcu b. r.:

	Maj		Czerwiec	
	ilość transakcyj (tys. zł)	na kwotę (tys. zł)	ilość transakcyj (tys. zł)	na kwotę (tys. zł)
Ogółem	780	26 972	647	26 090
w tem:				
dolary Stanów Zjedn.	120	6 984	117	7 793
funty szterlingi	136	10 612	128	9 658
franki francuskie	82	4 630	65	4 372
franki szwajcarskie	96	1 619	72	1 235
belgi	59	644	57	528
marki niemieckie	12	46	18	85
korony czeskosłowackie	121	955	90	849
liry włoskie	—	—	—	—
floreny holenderskie	70	777	44	661
guldeny gdańskie	—	—	—	—
korony szwedzkie	23	222	33	696
korony duńskie	16	43	9	37
korony norweskie	23	319	10	167
inne dewizy	22	121	4	9

Jak widać z tego zestawienia, obroty dewizami na giełdzie warszawskiej w czerwcu w stosunku do maja spadły zaledwie minimalnie, gdyż tylko o ok. 3%, gdy jednocześnie spadek liczby transakcyj był kilkakrotnie silniejszy, wynosząc ok. 17%. W związku z tą rozbieżnością w kształtowaniu się liczby i kwot transakcyj — przeciętna wartość transakcyj wzrosła. W uszeregowaniu obrotów poszczególne dewizami nie nastąpiły żadne przesunięcia, t. zn. że pierwsze miejsce przypadło funtom szterlingom, którym obroty stanowiły 37·0% obrotów ogólnych (gdy w maju — 39·3%). drugie — dolarom amerykańskim (29·9% — wobec 25·9%), trzecie — frankom francuskim (16·8% — wobec 17·2%), czwarte — frankiem szwajcarskim (4·7% — wobec 6·0%), piąte — koronom czeskosłowackim (3·3% — wobec 3·5%) i t. d.

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych wystąpiła, prawdopodobnie w związku z ultimó miesiąca, duża przewaga podaży nad popytem i w konsekwencji — spadek kursów. Jeśli chodzi o 3% Pożyczkę Premjową Inwestycyjną — to serje obu emisji nie były

notowane, gdyż nie mogły być wogóle umieszczone na rynku; sztuki I emisji, tracąc zł 2·00, zrównały się ze sztukami II emisji, które zniżkowały o zł 1·00. Druga z pożyczek premjowych — 4%-owa Dolarowa — zniżkowała nieznacznie (o zł 0·25). W grupie pozostałych pożyczek — 5% Poż. Konwersyjna po silniejszym początku potem osłabła, tracąc 0·50% nom., 6% Poż. Dolarowa, którą zawierano transakcje tylko w pierwszych dniach okresu, zniżkowała o 0·75% nom., wreszcie 7% Poż. Stabilizacyjna ponownie silnie osłabła, tracąc 3·00% nom., a więc tyleż, ile zyskała w okresie, poprzedzającym sprawozdawczy.

Natomiast na rynku papierów lokacyjnych prywatnych i ch. nastrój nie uległ zmianie, t. zn. pozostał niejednorodny. Transakcje obracały się w skromnych rozmiarach, co jest zresztą charakterystyczne dla szeregu ostatnich okresów. Salda tygodniowe (w % -ach nominalu; ze znakiem plus — zwyżka kursów, ze znakiem minus — spadek) odnotowały poszczególne papiery w następującej wysokości: 8% L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego + 0·50, 4½% L. Z. Pozn. Ziem. Kred. — 1·00, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1933 r. — 0·50, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Częstochowy z 1933 r. — 0·25, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi — 0·50, — z 1933 r. + 1·00 oraz 5% L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r. — 0·50.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Papiery państwowe				
3% Pożyczka Premjowa Inwestycyjna				w zł
I emisja sztuki	zł w zł. 100	63'50	61'00	62'00
serje	" " " "	—	—	—
II emisja sztuki	" " " "	62'50	60'00	62'00
serje	" " " "	—	—	—
4% Pożyczka Dolarowa	\$ 1)	48'25	47'50	47'50
		w % % nominalu		
5% Pożyczka Konwersyjna	zł	46'00	45'00	45'50
5% „ Konwers. Kol.	zł	—	—	—
6% „ Dolarowa	\$	—	—	61'00
7% „ Stabilizacyjna ²⁾	\$ ³⁾	47'50	45'00	45'00
Listy zastawne i obligacje banków				
7% L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% „ „ „ „	zł w zł. 1927	94'00	94'00	94'00
7% „ Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% „ „ „ „	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
7% Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% „ „ „ „	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
5% Obl. Bud. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	—	—	—
5½% L. Z. Banku „ „	zł w zł. 1924	81'00	81'00	81'00
5½% „ „ „ „	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'00
5½% Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1924	81'00	81'00	81'00
5½% „ „ „ „	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'00

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych

8% L. Z. T-wa Kred. Przemysłu Polskiego ⁴⁾	£	80'50	80'00	80'50
4½% L. Z. T-wa Kred. Ziemskiego	zł	45'25	44'25	45'00
				-44'50
				-44'63
4½% L. Z. Pozn. Ziem. Kredyt.	zł			39'00
5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy	zł			52'00
5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1933 r.	zł	53'00	51'50	52'50
				-52'00
5% L. Z. Tow. Kred. m. Częstochowy z 1933 r.	zł			43'75
5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi	zł			48'00
5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	zł	47'50	47'00	47'50
5% L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa	zł	43'50	43'25	43'25
5% L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r.	zł	43'00	42'50	42'50
5% L. Z. Tow. Kred. m. Radomia z 1933 r.	zł	37'75	37'50	37'75

Poniżej zestawione są obroty na giełdzie warszawskiej w zakresie papierów procentowych państwowych i prywatnych w maju i czerwcu b. r.:

1) \$ 5 = zł 44 57.

2) Z wylaczeniem transzy francuskiej.

3) \$ 1 = 5'18 fr. szwajc. = Hfl. 2 4884.

4) Gwarantowane przez Skarb Państwa.

	Maj		Czerwiec	
	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)
Papiery państwowe	1979	7 625	1 402	5 867
w tem:				
pożyczki państwowe	1 724	6 975	1 213	5 383
listy zastawne i obligacje banków państwowych	255	650	189	484
Papiery prywatne	1 132	3 073	750	2 078
w tem:				
listy zastawne Tow. Kred. Przem. Polskiego	110	517	34	204
listy zastawne tow. kred. ziemskich	467	1 073	355	949
listy zastawne tow. kred. miejskich	480	1 313	311	823
obligacje miast	75	170	50	102
różne	—	—	—	—
Ogółem: 3 111	10 698	2 152	7 945	

Jak widać z powyższego zestawienia, w czerwcu w stosunku do maja w zakresie obrotów papierami procentowemi państwowemi i prywatnemi nastąpił spadek o ok. 27%; ponieważ jednocześnie liczba transakcyj spadła silniej, gdyż o ok. 35% — przeto przeciętna wartość transakcji wzrosła. Jeżeli chodzi o udział obrotów papierami państwowemi w ogólnych, obrotach to wzrósł on z 71% w maju do 73% w czerwcu, podczas gdy liczba transakcyj wzrosła równoległe z 64% do 65%.

POŻYCZKI POLSKIE NA GIELDACH ZAGRANICZNYCH¹⁾

(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach—obroty)

	13÷18/VII	20÷25/VII	27/VII÷1/VIII
New - York			
6% dolarowa			
1920	53—48—48 (33 000)	52—50 ¹ / ₂ —50 ¹ / ₂ (12 000)	50 ¹ / ₂ —49 ³ / ₈ —50 (15 000)
8% Dillon			
1925	48—42 ⁵ / ₈ —43 (110 000)	46 ¹ / ₂ —43 ¹ / ₈ —46 (42 000)	47 ¹ / ₂ —45 ³ / ₈ —46 (36 000)
7% stabilizac.			
1927	63 ¹ / ₂ —60—61 (184 000)	62 ¹ / ₂ —59 ¹ / ₂ —61 (104 000)	61 ¹ / ₂ —61 ¹ / ₄ — 61 ¹ / ₈ (73 000)
7% Warszawy			
1928	39 ¹ / ₂ —36—36 (46 000)	39—35 ¹ / ₈ —39 (31 000)	37 ¹ / ₂ —35—35 ³ / ₄ (32 000)
7% Śląska			
1928	41 ³ / ₄ —39—39 (34 000)	40—38 ¹ / ₂ —40 (16 000)	40—35 ¹ / ₈ —35 ¹ / ₈ (14 000)
Londyn			
7% stabilizac.			
1927	—	—	—
Zurych			
7% stabilizac.			
1927	41—40—41	—	—
Paryż			
7% stabilizac.			
1927	42'03—37'45	36'30—34'49	40'24—36'13
Medjolan			
7% włoska			
1924	90'49—78'04 —90'19 (2 000)	89'36—82'76 —82'76 (900)	86'22—82'67 —85'22 (225)

Z BANKU POLSKIEGO

BANK POLSKI W CZERWCU 1936 R. — Obroty walutowe zwyczajne Banku Polskiego w czerwcu b. r. zmalały nieco w stosunku do maja, ale to tylko dlatego, że dość znacznie spadła w czerwcu sprzedaż dewiz, natomiast skup walut i dewiz przez Bank nie tylko nie zmniejszył się w czerwcu, ale nawet o blisko $\frac{1}{10}$ wzrósł. Spadek sprzedaży nie dotyczył sprzedaży urzędów (głównie na cele obsługi pożyczek zagranicznych), która była w czerwcu taka sama jak w lipcu. Dzięki korzystniejszemu ukształtowaniu się obrotów walutowych w czerwcu dość znaczny deficyt walutowy, jaki występował jeszcze w maju, w czerwcu znikł zupełnie.

¹⁾ Kursy — w % -ach nominatu, obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (w Medjolanie — w tysiącach).

Rezerwy walutowe Banku — w związku z dobrym bilansem obrotów walutowych — wzrosły w czerwcu o zł 0·7 miljn. Coprawda, uległyby one zmniejszeniu, gdyby nie zostały zasilone w II dekadzie czerwca przez sprzedaż złota za zł 5·4 miljn. W stosunku do stanu przed rokiem rezerwy walutowe na ultimo czerwca b. r. stanowiły niespełna połowę (zł 7·2 miljn, wobec zł 15·7 miljn.).

Dopływ złota do Banku (ze skupu, dokonywanego w kraju przez oddziały Banku), zwiększony już w maju, w czerwcu utrzymywał się w dalszym ciągu na tym stosunkowo podwyższonym poziomie, dając w sumie za cały czerwiec zł 1·4 miljn.

Zapasy złota Banku — mimo tego dopływu złota — w czerwcu nie zwiększył się jednak, a — przeciwnie — nieco nawet obniżył się (z zł 374·5 miljn. do zł 370·5 miljn.), a to dlatego, że — jak już wspomnieliśmy wyżej — w II dekadzie dokonano sprzedaży złota zagranicę za zł 5·4 miljn. Ubytek złota w okresie rocznym — od połowy 1935 r. do połowy 1936 r. — jest bardzo poważny, bo wynosi zł 140·0 miljn.

W stosunku do sumy obiegu biletów bankowych i części natychmiast płatnych zobowiązań, podlegającej pokryciu (przewyższy ich ponad zł 100 miljn., uznane przez statut za pewne niezmiennie minimum tych zobowiązań) — powyższy zapas złota stanowił na ultimo czerwca 33·14%, czyli nieco mniej niż na ultimo II dekady, mniej także niż na ultimo maja, no i znacznie mniej niż przed rokiem. Liczbowo ten spadek pokrycia z lotem obiegu i zobowiązań ilustruje następujące zestawienie:

	%
31/V 1936	34'65
10/VI „	34'20
20/VI „	33'82
30/VI „	33'14
30/VI 1935	48'23

Lekki spadek procentu pokrycia w III dekadzie czerwca tłumaczy się — jak zwykle — zwiększeniem się na ultimo miesiąca sumy obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań Banku (a właściwie ich części, podlegającej pokryciu), mianowicie z zł 168·5 miljn. do zł 191·6 miljn. (względnie z zł 1068·5 miljn. do zł 1091·6 miljn.).

W sumie powyższej zwykował w ostatniej dekadzie czerwca tylko jeden składnik — obieg biletów bankowych (z zł 983·8 miljn. do zł 1018·6 miljn.), natomiast drugi składnik, mianowicie natychmiast płatne zobowiązania — wykazał jednocześnie zniżkę z zł 184·7 miljn. do zł 173·0 miljn.

Spadek zobowiązań na ultimo czerwca dotyczył tylko lokaty żyrowych ch, stanowiących zresztą gros tych zobowiązań. Lokaty te obniżyły się w III dekadzie z zł 159·6 miljn. do zł 143·8 miljn., osiągając poziom o przeszło $\frac{2}{5}$ wyższy niż w końcu maja, choć o $\frac{1}{4}$ niższy niż przed rokiem. Lokaty kas państwowych od dłuższego czasu utrzymują się na minimalnym poziomie, przeto wahania ich nie odgrywają prawie żadnej roli; w czerwcu suma ich podwoiła się, ale była jednocześnie 4-krotnie niższa niż przed rokiem. Lokaty na rachunkach prywatnych, które na ultimo maja zeszyły do bardzo niskiego poziomu zł 100 miljn., przez czerwiec silnie zwykowały i na ultimo czerwca były już tylko o 22% niższe niż przed rokiem. Ruch lokat żyrowych liczbowo przedstawia następujące zestawienie (w miljn. zł):

	Lokaty żyrowe:	
	kas państwowych	pozostałe
31/V 1936	0'7	99'9
20/VI „	1'1	158'6
30/VI „	1'4	142'4
30/VI 1935	5'5	182'2

Obieg biletów bankowych wzrósł na ultimo czerwca o zł 34·8 miljn., czyli mniej niż na ultimo poprzednich miesięcy w I półroczu b. r. — z wyjątkiem stycznia; mianowicie, na ultimo stycznia obieg wzrósł tylko o zł 26·1 miljn., ale na ultimo lutego o zł 59·6 miljn., marca o zł 44·0 miljn., kwietnia o zł 67·9 miljn. i maja o zł 60·4 miljn. Dzięki tej słabszej tendencji (mimo ultimo półrocza) obieg banknotów wykazał spadek w ciągu czerwca, a w stosunku do stanu przed rokiem — wzrost o niespełna 8%. Zmiany w stanie obiegu liczbowo ilustruje poniższe zestawienie (w miljn. zł):

31/V 1936	1 061'1
20/VI „	983'8
30/VI „	1 018'6
30/VI 1935	947'8

Zwyższe obiegu na ultimo czerwca odpowiadał w pewnym stopniu odpływ lokat żyrowych Banku, w większej jednak części zwyżka ta została spowodowana wzrostem działalności kredytowej Banku.

Jeśli chodzi o 3 główne formy kredytów Banku, to zwraca uwagę przede wszystkim nienotowany na ultimo miesiąca (a zwłaszcza na ultimo półrocza) spadek portfela wekslowego, który np. na ultimo marca wzrósł o zł 16·1 miljn., a na ultimo kwietnia aż o zł 54·3 miljn. Co-

prawda, już w maju wzrost portfelu na ultimo był niewielki — zł 2·7 milj., ale w czerwcu portfel nawet skurczył się na ultimo o zł 2·5 milj. Zato gwałtownie zwiększyła się, mianowicie o zł 28·6 milj., suma pożyczek, zabezpieczonych zastawami, która coprawda przez pierwsze 2 dekady czerwca spadła o zł 20·2 milj. Zwykował także portfel skupionych przez Bank biletów skarbowych, mianowicie o zł 8·9 milj.

W ciągu całego czerwca (mimo półrocznego ultima) skurczył się zarówno portfel wekslowy, jak portfel biletów skarbowych, a zwykowały tylko (o niespełna 3%) pożyczki zastawowe. Liczbowo zmiany w stanie kredytów w czerwcu przedstawia poniższe zestawienie (w milj. zł):

	Wzrost (+) lub spadek (—)
Kredyty dyskontowe	— 19'5
Pożyczki zastawowe	+ 8'3
Bilety skarbowe	— 1'6

W okresie rocznym, t. j. przez II półrocze 1935 r. i I półrocze 1936 r., portfel wekslowy nieznacznie skurczył się, portfel biletów skarbowych lekko wzrósł, a tylko pożyczki zastawowe więcej, niż podwoiły się, jak to widzimy z następującego zestawienia (w milj. zł):

	Wzrost (+) lub spadek (—)
Kredyty dyskontowe	— 5'6
Pożyczki zastawowe	+ 79'8
Bilety skarbowe	+ 2'5

Co się tyczy innych operacji czynnych Banku, to poważne zmiany w ciągu czerwca wykazały: zapas skupionych przez Bank monet srebrnych i bilonu, podnosząc się o zł 10·4 milj., oraz portfel skupionych przez Bank papierów kredytu długoterminowego, zwiększając

o zł 17·4 milj.; dług Skarbu Państwa (kredyt bezprocentowy) pozostawał w dalszym ciągu niezmienny (zł 90 milj.).

Całe bankowe pokrycie obiegu przedstawiało się w miesiącu sprawozdawczym następująco (w tys. zł):

	31/V	20/VI	30/VI
Waluty i dewizy	6 533	11 240	7 183
Weksle krajowe	659 399	642 412	639 934
Bilety skarbowe	57 308	46 790	55 729
Polskie monety srebrne i bilon	12 374	44 008	22 729
Pożyczki zabezpieczone zastawami	134 413	114 171	142 731
Papiery proc. własne	91 394	108 724	108 831
Dług Skarbu Państwa	90 000	90 000	90 000
Razem:	1 051 421	1 057 345	1 067 137

Obieg monet srebrnych i bilonu, emitowanych przez Skarb Państwa, wzrósł na ultimo czerwca o zł 21·3 milj., t. j. o blisko 6%, gdy jednocześnie obieg biletów, emitowanych przez Bank Polski, uległ nieznacznej zniżce. W ciągu czerwca obieg bilonowy spadł o zł 10·3 milj., t. j. o ok. 2½%. Zmiany w stanie i strukturze obiegu bilonowego w czerwcu ilustruje następujące zestawienie (w milj. zł):

	31/V	20/VI	30/VI
Monety srebrne (10-, 5-, 2-złotowe)	332'5	304'5	322'9
w tem:			
10-złotówki	146'6	138'0	143'3
5-złotówki	119'1	108'1	115'2
Bilon srebrny i niklowy	81'1	77'5	80'4
Razem:	413'6	382'0	403'3

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

POŁOŻENIE GOSPODARKI FRANCUSKIEJ

Rząd Premjera Bluma stanął wobec nadzwyczaj trudnych problemów i zadań finansowych. Zasoby Skarbu są na wyczerpaniu, bieżący deficyt budżetowy wzrasta, a równocześnie szereg nowych ustaw zwiększa wydatki Skarbu lub też pomniejsza jego wpływy.

Nadwyżka wydatków zwyczajnych i nadzwyczajnych, wobec której do końca roku znajduje się Skarb francuski, zbliża się do 20 milj. fr. Pokrycie tej kwoty uzyskane ma być częściowo dzięki umowie, zawartej przez Państwo z Bankiem Francji, w myśl której poza „konsolidacją” w Banku Francji dotychczas wyemitowanych bonów instytucja emisyjna udzieli Państwu kredytu do wysokości 10 milj. fr. na podkład bonów skarbowych bezprocentowych z terminem 3-miesięcznym. Ponadto zrealizowana ma być w najbliższym czasie zapowiedź masowej emisji bonów skarbowych. Bony te mają być emitowane w odcinkach 500 ÷ 100 000 fr. Korzystać one będą z tych samych przywilejów podatkowych, co inne bony skarbowe i bony Obrony Narodowej i będą opiewać na termin całego lub ½ roku. Intencją Rządu jest jaknajszersze rozprowadzenie bonów wśród szerokich mas publiczności. Subskrypcje bonów będą przyjmowane nie tylko przez instytucje bankowe, ale także przez różne inne placówki finansowe i t. p.

Pewnym ułatwieniem w kierunku przeprowadzenia powyższych planów jest zwrot, jaki dokonał się ostatnio częściowo w nastrojach publiczności francuskiej wobec zamierzonych przez Rząd posunięć finansowo-walutowych. Wysoce charakterystyczne jest, że poczynając od dn. 19/VI b. r. przełamany został odpływ złota z Banku Francji, a zapasy złoty instytucji emisyjnej w pewnym stopniu wzrastają. Podczas gdy w dn. 19/VI zapas złota Banku Francji wynosił 53 952 milj. fr., to w dn. 24/VII osiągnął 54 832 milj. fr.

Trudno w chwili obecnej mówić jeszcze o przełamaniu paniki walutowej i zahamowaniu odpływu kapitałów z Francji. Nastroje paniczne drzemią chwilowo pod powierzchnią. Obecne uspokojenie tłumaczy sobie zapewne można tem, że katagoryczne zastrzeżenia przeciwko in-

tencjom dewaluacyjnym wpłynęły uspokajająco na szerokie masy drobnych francuskich ciułaczy, którzy w przeważającej mierze lokowali i lokują swe oszczędności w papierach państwowych, a w ostatnich miesiącach pod wpływem zaniepokojenia rozpoczęli tezauryzować złoto i dewizy, a także uciekać od pieniądza papierowego do wartości realnych, oraz że sfery gospodarczo aktywne stosunkowo przychylnie odnosiły się i odnoszą do polityki „nakręcania konjunktury” i inflacji, realizowanej przez nowy gabinet, oczekując od niej wzmocnienia tempa produkcji i obrotów.

Wiele innych jednak momentów przyczynia się do dalszego podtrzymywania nastrojów nieufności. Prawdziwą rewolucję, obserwowaną z wielkim niepokojem przez sfery gospodarcze, stanowić ma reforma Banku Francji. Inflacja czyni szybkie postępy. Nowe „reformy socjalne” nałożyły na producentów nowe znaczne ciężary. Odpływ złota i dewiz powstrzymywany jest w dużej mierze sztucznie — dzięki okólnikowi do banków francuskich, nakładającemu w praktyce szereg ograniczeń przy sprzedaży dewiz, oraz dzięki kontroli administracyjnej wywozu złota i dewiz. Poważny niepokój budzi w dalszym ciągu kształtowanie się sytuacji politycznej — zewnętrznej jak i w kraju.

W tych warunkach przeprowadzone w ciągu krótkiego czasu trzykrotne obniżenie stopy dyskontowej Banku Francji posiada raczej charakter propagandowy. W ciągu zaledwie kilkunastu dni od dn. 23/VI do dn. 9/VII Bank Francji obniżył w 3 etapach stopę dyskontową z 6% do 3%, stopę pożyczek pod zastaw papierów wartościowych z 8% do 4%, a stopę pożyczek 30-dniowych pod zastaw papierów państwowych, o terminie płatności, nieprzekraczającym 2 lat — z 6% do 3%. Rządowi chodziło jednak przy posunięciach tych również o określone cele finansowe i gospodarcze. Z jednej strony przygotowywał on w ten sposób teren pod mającą w najbliższym czasie nastąpić emisję bonów skarbowych, z drugiej pragnął dostarczyć gospodarstwu taniego pieniądza dla realizacji planu nakręcania konjunktury, a zwłaszcza dla

przyjścia w chwili obecnej z ulgą przedsiębiorstwom, załamującym się pod ciężarem nowych obciążeń socjalnych.

Zasadnicze znaczenie dla ukształtowania się przyszłej francuskiej polityki finansowej posiada reforma Banku Francji, przeprowadzona w dniu 16/VII b. r. Polega ona na zasadniczych zmianach w składzie władz Banku, oraz w ich atrybucjach i wzajemnym stosunku, przy pozostawieniu bez zmiany formalnej struktury Banku. Doniosłe znaczenie posiada rozszerzenie zakresu działania i wpływu Gubernatora i 2 Wicegubernatorów, mianowanych przez Rząd. Dla usamodzielnienia ich od wpływu kół finansowych podwyższono znacznie pobory tych urzędników, zrównując je z poborami wysokich urzędników państwowych. Ponadto zniesiono obowiązki posiadania przez 3 przedstawicieli naczelnych władz Banku jego akcji. Dotychczas Gubernator winien był posiadać 100 akcji Banku, a Wicegubernator — 50 akcji, co wobec wartości giełdowej akcji, wynoszącej 6 000 fr. za akcję, zgóry predestynowało na te stanowiska członków plutokracji.

Reforma Banku Francji przeprowadzona została również pod znakiem jego demokratyzacji. Dotychczas bankiem rządziła Rada Regencyjna, złożona z 15 regentów, również przedstawicieli kierowniczych kół gospodarczych. Obecnie została ona zastąpiona przez Radę Generalną, złożoną z 20 członków i utworzoną na zupełnie nowych podstawach. W skład Rady Generalnej wchodzić będzie 8 wysokich urzędników państwowych oraz państwowych instytucji finansowych, 1 członek Rady pochodzić będzie z tajnego wyboru urzędników Banku, a pozostałych 8 mianować będą odnośni ministrowie na podstawie propozycji organizacji, reprezentujących przemysł, rolnictwo, bankowość, związki zawodowe, kupców detalicznych i konsumentów.

Demokratyzacja Banku Francji polega dalej na reformie uprawnień Walnego Zgromadzenia akcjonariuszy. Dotychczas tylko 200 największych posiadaczy akcji miało dostęp do Walnego Zgromadzenia. Obecnie reforma idzie w kierunku nadania prawa głosowania każdemu akcjonariuszowi, niezależnie od ilości posiadanych przez niego akcji. Walne Zgromadzenie będzie miało prawo wyboru 3 cenzorów, którzy czuwać będą nad wykonywaniem przez Radę Generalną obowiązków, wynikających ze statutu Banku. Większość w Radzie Generalnej będą posiadali urzędnicy państwowi, a wpływ Rządu na działalność Banku i kontrola nad nim będzie znacznie zwiększona.

Rząd francuski zapewnił sobie zresztą dalsze możliwości zwiększenia wpływów w Banku, przewidując w ustawie, dotyczącej reformy statutu Banku, że Rada Ministrów będzie mogła na wniosek Rady Generalnej zmienić w drodze dekretu przepisy statutu, dotyczące dyskonta i składu portfela Banku.

Reforma Banku Francji została przeprowadzona pod kątem uelastyczenia państwowej polityki finansowej, co w praktyce prowadzi do stworzenia możliwości masowego dyskonta papierów państwowych w instytucji emisyjnej. W warunkach francuskich jest to droga, prowadząca do otwartej inflacji? Złagodzenie ujemnych następstw inflacji na odcinku walutowym mogłoby nastąpić jedynie w razie wciągnięcia do obrotów stezauryzowanych kapitałów oraz w razie znaczniejszego ożywienia życia gospodarczego.

Tymczasem prognozyki gospodarcze nie przedstawiają się pomyślnie. Dane, dotyczące dochodów skarbowych, nie dają podstaw do optymistycznych wniosków co do wzrostu nasilenia procesu gospodarczego. Wysoce znamienne jest np., iż wpływy z podatków pośrednich obniżyły się w ciągu pierwszych 5 miesięcy b. r. o 315 miljn. fr. do 961 miljn. fr. Opłaty bezpośrednie z tytułu rejestracji, stempli, podatków giełdowych i t. p. przyniosły 3 489 miljn. fr., t. j. więcej o 16 miljn. fr. aniżeli w ub. r. Podatek dochodowy przyniósł więcej o 51 miljn. fr., t. j. 5 111 miljn. fr., podatek obrotowy wzrósł o 94 miljn. fr. do 2 556 miljn. fr. Przy ocenie powyższych liczb należy wziąć pod uwagę, iż odnośny okres był w ub. r. okresem dalszego zaostrzenia się depresji gospodarczej.

Zastanawiające jest również, iż ostatnie dane konjunkturalne z lata b. r., a więc z okresu sezonowej poprawy, są niezadowolające. Dotyczy to m. in. sytuacji na rynku pracy. Począwszy od dn. 13/VI liczba bezrobotnych wykazuje stały wzrost, osiągając na początku lipca 422 tys.

Z końcem czerwca wystąpił również spadek załadowania wagonów (o 7,5% w stosunku do stanu przed rokiem) oraz zmniejszyły się wpływy kolejowe (o 16%).

Zarysowując się ostatnio niepomyślną ewolucją na odcinku wytwórczości i obrotów, co do której trwałości przedwczesne byłoby już obecnie wypowiedzanie się — należy przypuszczalnie tłumaczyć materjalnymi i psychicznymi skutkami niedawno wydanych ustaw socjalnych, podwyżki płac i wynikającej z nich zasadniczej zmiany warunków pracy. Warunki pracy we Francji zostały nagle, niemal w rewolucyjny sposób zasadniczo zmienione przez wprowadzenie 3 ustaw, a mianowicie: ustawy, dotyczącej ustanowienia obowiązkowych, płatnych za 12 dni roboczych, corocznych 15-dniowych urlopów, ustawy, wprowadzającej w przemyśle i handlu przymusowe umowy zbiorowe (dzięki którym przedstawiciele robotników będą mieli prawo przedstawiania dyrekcji każdego przedsiębiorstwa reklamacyj indywidualnych, które nie uzyskały zadośćuczynienia, ustalając m. in. minimalną płacę), dalej ustawy, ograniczającej tydzień pracy do 40 godzin w zakładach przemysłowych i handlowych, a czas przebywania robotników górniczych pod ziemią do 38 godzin 40 minut — z tem, że ograniczenie czasu pracy nie może wpłynąć na obniżenie poziomu życia robotników.

W wyniku strajków okupacyjnych i zawartych następnie z początkiem czerwca pomiędzy pracodawcami i pracownikami porozumień — płace w przemyśle, handlu i wolnych zawodach wzrosły o 7-15%, przy czem przeciętna wzrostu wynosi 11%. I powyższe liczby nie ilustrują jednak dokładnie wzrostu kosztów robocizny. Ustawa o skróconym czasie pracy postanawia bowiem, że ogólne warunki egzystencji robotników nie mogą ulec pogorszeniu, mimo krótszego czasu pracy. Ogólna wysokość zarobków robotniczych ma przeto pozostać bez zmiany, a równoległe do wzrostu płac podniesione zostały świadczenia socjalne pracodawców.

Wszelkie bliżej sprecyzowane obliczenia co do wysokości wzrostu kosztów robocizny we Francji — w wyniku przeprowadzonych reform socjalnych — są zawodne. Przeciętnie szacuje się na 35%. Poszczególne gałęzie francuskiej wytwórczości w swych obliczeniach wykazują, że wzrost robocizny spowoduje znaczną drożyznę w przemyśle metalurgicznym, węglowym i włókienniczym, mniejszą — w przemysłach: metalowym przetwórczym i samochodowym. O ile przedsiębiorstwa, pracujące wyłącznie lub w przeważającej mierze na potrzeby rynku wewnętrznego, potrafią przypuszczalnie zwalczyć narastające trudności i dostosować się do zmienionych warunków, o tyle bardziej krytycznie przedstawia się położenie tych gałęzi przemysłu i handlu, które pracują głównie na eksport (np. dla typowo eksportowej wytwórczości jedwabniczej).

Specjalnie duże trudności czekają przedsiębiorstwa francuskie w okresie najbliższych kilku miesięcy, kiedy zajdzie konieczność dostosowania się do zmienionych warunków pracy. Zdając sobie sprawę z tych trudności, Rząd francuski wywarł odpowiedni nacisk na Bank Francji, który skolei zwrócił się do banków francuskich z prośbą, by w najbliższym czasie stosowały wobec dłużników gospodarczych politykę ulg i moratorjów, względnie odnawiania kontraktów kredytowych, zapewniając ze swej strony, że Bank Francji udzieli bankom prywatnym — w drodze dyskonta — pomocy kredytowej. Tem niemniej nie ulega wątpliwości, że szereg przedsiębiorstw, których marża rentowności była poprzednio niska, obecnie po podniesieniu kosztów produkcji zmuszonych będzie w ogólności do zamknięcia warsztatów.

Przedłożony ostatnio Parlamentowi francuskiemu projekt wielkich robót publicznych stanowić będzie pewne wyrównanie ujemnych reperkusyj, jakie ostatnie reformy socjalne wywrą niewątpliwie na rynku pracy. Program ten opracowany jest z wielkim rozmachem i na daleką metę. Przewiduje on na roboty publiczne roczny wydatek w wysokości 7 miljard. fr. Jeszcze w ciągu b. r. uruchomiona ma być na powyższy cel suma 4 miljard. fr. Przed końcem roku Rząd przedstawi program wydatków do uskutecznienia w okresie 3 lat w sumie 20 miliard. fr., przeznaczonych na pierwszą transzę wielkich robót. W najbliższym czasie poczyni Rząd wydatki z zasobów skarbowych na sumę 500 miljn. fr., a jednocześnie zamierza emitować pożyczki średnio- i długotermi-

nowe w maksymalnej wysokości 4 milj. fr. Główną część robót publicznych stanowić ma ulepszenie sieci dróg samochodowych we Francji, co jest zadaniem niełatwą, biorąc pod uwagę, że sieć ta przedstawia długość 80 tys. km. Znaczne sumy mają być również przeznaczone na regulację Rodanu, który ma być wyzyskany dla celów irygacyjnych, jako droga spławna i źródło energii elektrycznej. Poważne kredyty mają być przeznaczone ponadto na rozbudowę portów morskich, oraz — wysoce znamienne — na forsowanie produkcji surowców syntetycznych, a w szczególności syntetycznej benzyny

Pierwsze ujemne skutki nowych reform socjalnych na odcinku cen dają się już zaobserwować. Szereg produktów pochodzenia francuskiego — zarówno rolniczych, jak i przemysłowych — wykazuje ostatnio wyżkę cen. Ewolucja ta jest tem bardziej niepokojąca, że ceny detaliczne wykazują już od szeregu miesięcy trwałą tendencję zwyżkową, a wskaźnik tych cen podniósł się z 443 w kwietniu b. r. do 456 w maju i 458 w czerwcu. Ceny hurtowe nie wykazały w ostatnich miesiącach większych zmian, gdyż odnośny wskaźnik wynosił z początkiem lipca 377 — wobec 379 w marcu b. r. W istocie jednak w cenach hurtowych zaszły dość znaczne przesunięcia, gdyż wskaźnik cen krajowych podniósł się od marca do lipca z 417 do 422, a wskaźnik cen artykułów przywożonych spadł z 310 do 297 — tak, że rozpiętość pomiędzy cenami krajowymi i zagranicznymi zwiększyła się w ciągu 3½ miesięcy z 107 do 125 punktów. Główną przyczyną zwyżki cen hurtowych we Francji był wzrost cen artykułów żywnościowych, których wskaźnik podniósł się od marca do lipca z 303 do 405, podczas gdy wskaźnik cen przemysłowych obniżył się nieco w tym samym czasie — z 359 do 354. Obawiać się należy, iż obecnie również i wskaźnik cen przemysłowych wykaże tendencję zwyżkową.

Działalność reglamentacyjna nowego Rządu przejawia się na odcinku rolniczym w uchwalonej przez Parlament ustawie o utworzeniu t. zw. Narodowego Urzędu Zbożowego. Za pośrednictwem tego urzędu o charakterze instytucji publicznej, stanowiącej odrębną osobę prawną, wyposażoną w autonomię finansową, Rząd wprowadza faktyczny monopol zbożowy, obejmujący ścisłą kontrolą zarówno wewnętrzny obrót zbożem, jak i jego przywóz i wywóz. Na czele Urzędu Zbożowego stoi Rada Centralna, złożona z 39 członków, których 20 będzie mianowanych spośród reprezentantów producentów rolniczych, 8 spośród konsumentów, 7 spośród młynarstwa, piekarzy i kupców ziarna, pozostałych zaś 4 będą członkami administracji. Rada Centralna winna corocznie przygotować w II połowie czerwca przewidywania co do przypuszczalnych zbiorów i ustalić kontyngenty zbożowe, jakie każdy producent będzie upoważniony dostarczyć na sprzedaż. W II połowie sierpnia Rada ustala definitywnie cenę zboża, która jest następnie podnoszona, począwszy od dn. 1/X każdego roku, w stosunku do kosztów magazynowania i administracji. Producenci są zobowiązani zadeklarować w czasie 15/IV ÷ 1/V obszar zasiewów zbożem. W I połowie listopada Rada na podstawie rezultatu zbiorów decyduje o ilości zboża, jaką trzeba będzie importować wzgl. eksportować, przyczem przy eksporcie ustala cenę wywożonego zboża. Urząd czerpać będzie swe fundusze z sum, uzyskanych z opłat celnych za import zboża, oraz ze specjalnych opłat, nałożonych na producentów. Te ostatnie wzrastają w miarę wzrostu ilości, podlegającej sprzedaży, o 1 fr. z kwintala powyżej 100 q. Pobierana będzie również opłata od młynów za dostarczoną mąkę dla celów konsumpcyjnych — według podobnego klucza.

Niepokój sfery rolniczych, jaki się ujawnił w związku z wprowadzaniem reglamentacji produkcji i obrotów zbożowych, wiąże się z obecną sytuacją, panującą na francuskich rynkach zbożowych. Położenie tych rynków kształtuje się bowiem samoczynnie pomyślnie, a ceny osiągnęły wysoki poziom. Jak się okazuje, nie tylko zapasy pszenicy, znajdującej się na rynku, zostały w dużej mierze zlikwidowane, ale również zbliżające się zbiory będą wyraźnie deficytowe. Zbiory tegoroczne mają wynieść około 65 milj. q, t. j. być znacznie niższe od zeszłorocznych, które wynosiły 78 milj. q, oraz niższe od zapotrzebowania wewnętrznego, które wynosi ok. 75 milj. q.

Zasadniczą cechą ewolucji obrotów towarowych Francji z zagranicą w pierwszych miesiącach b. r. był pewien wzrost liczb absolutnych przy równoczesnym powiększaniu się salda ujemnego. Spowodowane to było

ożywieniem konjunkturalnym, które przejawiało się przede wszystkim we wzroście importu surowców i półfabrykatów. W czerwcu b. r. obserwowujemy na tym odcinku pewien zwrot, który nasuwa przypuszczenie, iż konjunkturalny wzrost obrotów został zahamowany.

Analiza obrotów handlowych Francji z zagranicą w I półroczu b. r. w zestawieniu z analogicznym okresem ub. r. wykazuje, że pod względem wagi przywóz artykułów żywnościowych i surowców podniósł się dość znacznie, bo pierwszy z 2 766 do 3 128 tys. t, a drugi z 18 384 do 19 341 tys. t. Przywóz wyrobów gotowych pozostał naogół bez zmiany, wynosząc w b. r. 905 tys. t — wobec 907 tys. t w ub. r. Ogółem przywóz pod względem wagowym wzrósł z 22 058 do 23 376 tys. t. Wywóz wykazał natomiast niewielką zniżkę — z 14 648 do 14 625 tys. t. Przypisać to należy spadkowi wywozu artykułów żywnościowych z 1 138 do 688 tys. t oraz wyrobów gotowych z 1 390 do 1 129 tys. t. Wywóz surowców wzrósł natomiast poważnie, bo z 12 118 do 12 807 tys. t. Powyższe dane wskazują, iż w strukturze wywozu francuskiego zachodzą niekorzystne zmiany, gdyż przestawia się on coraz wyraźniej w kierunku wywozu surowcowego, a więc mniej wartościowego. Pod względem wartości przywóz francuski wykazał w I półroczu b. r. poważny wzrost, gdyż wynosił 11 952 milj. fr. — wobec 10 597 milj. fr. w I półroczu ub. r. Wzrósł import artykułów żywnościowych (z 3 108 do 3 623 milj. fr.), a jeszcze silniej surowców (z 5 652 do 6 537 milj. fr.). Wartość importu wyrobów gotowych spadła natomiast do 1 792 milj. fr. (wobec 1 837 milj. fr.). Zgodnie z tendencją, występującą od szeregu lat, również i w I półroczu b. r. zmniejszył się wywóz francuski pod względem wartości. Spadek objął wszystkie 3 kategorie towarów: artykuły żywnościowe (z 1 272 do 1 083 milj. fr.), surowce (z 2 155 do 2 004 milj. fr.) i wyroby gotowe (z 4 476 do 4 085 milj. fr.), ogółem zaś z 7 903 do 7 172 milj. fr. W rezultacie wzrostu przywozu i spadku wywozu saldo ujemne bilansu handlowego podniosło się z 2 694 milj. fr. w I połowie ub. r. do 4 780 milj. fr. w I połowie b. r.

Pomyślnym zjawiskiem w ogólnie niekorzystnej ewolucji zagranicznych obrotów handlowych jest wzrastający stale w ostatnich latach udział kolonij francuskich w handlu metropolji.

Ostatnio na tym odcinku daje się zauważyć nawet wzrost liczb bezwzględnych, gdyż przywóz francuski z kolonij podniósł się znacznie w ciągu pierwszych 4 miesięcy b. r. w porównaniu z analogicznym okresem ub. r., a mianowicie z 1 708 milj. fr. do 2 196 milj. fr. Jeszcze bardziej znamienne jest ewolucja na odcinku wywozu, który w stosunkach z kolonjami podniósł się z 1 602 milj. fr. do 1 620 milj. fr. W rezultacie tej ewolucji obroty handlowe Francji z kolonjami wzrosły w ciągu pierwszych 4 miesięcy z 3 310 milj. fr. w ub. r. do 3 816 milj. fr. w b. r. W 1927 r. udział kolonij w obrotach zagranicznych Francji wynosił 13,2% (w przywozie 11,9%, w wywozie 14,9%), w 1929 r. wzrósł do 15,2% (w przywozie 11,9%, w wywozie 19,1%), w 1934 r. osiągnął 28,3% (w przywozie 25%, w wywozie 31,3%), z początkiem b. r. wzrasta do 29,2% (w przywozie 26,9%, w wywozie 33,2%); tak więc 1/3 całego francuskiego wywozu kieruje się obecnie do kolonij francuskich.

Oceniając rozwój sytuacji gospodarczej Francji w okresie ostatnich kilku miesięcy, należy stwierdzić, iż pod względem konjunkturalnym nie nastąpiły na tyle poważne zmiany dodatnie, by można było uważać, iż organizm gospodarczy Francji włączony został do zarysowującej się w większości światowych centrów gospodarczych poprawy. Na ogólnej sytuacji gospodarczej w ostatnich miesiącach ciążyła niepewność co do dalszej linii francuskiej polityki finansowej i gospodarczej. Objęcie władzy przez Rząd Bluma i sprecyzowanie wytycznych tej polityki spowodowało pewne odprężenie psychiczne.

Wytyczne polityki finansowej i gospodarczej nowego gabinetu dadzą się na odcinku finansowo-walutowym sprowadzić do tezy unikania dewaluacji, równocześnie jednak inflacyjnego pokrywania niedoborów budżetowych, zarówno w ramach wydatków zwyczajnych, jak i nadzwyczajnych, ku czemu otwiera drogę przeprowadzona ostatnio reforma statutu Banku Francji. Rząd zamierza również prowadzić bardziej niż dotychczas liberalną politykę kredytową, przygotowując sobie teren dla nowych emisji pożyczek publicznych, oraz pragnąc zastrzyknąć nowe

środku kapitałowe życiu gospodarczemu i przyczynić się w ten sposób do „nakręcenia konjunktury”.

Polityka taka miałaby szcześnie widoki powodzenia, gdyby Rządowi francuskiemu udało się ustabilizować w pewnych rozmiarach ramach rozmiary wydatków państwowych oraz spowodować tak znaczny wzrost wytwórczości i obrotów, iż ożywienie gospodarcze wyciągnęłoby z ukrycia stezuryzowane kapitały i spowodowało powrót kapitałów, które

szukały schronienia zagranicą. Poważniejsze ożywienie konjunkturalne nie wydaje się jednak być we francuskich warunkach gospodarczych możliwym bez rozbudowy wymiany handlowej, a także i stosunków finansowych z zagranicą. Tymczasem właśnie ta droga zdaje się być dla gospodarki francuskiej utrudniona, a ostatnie reformy socjalne zdają się skazywać gospodarkę francuską na coraz większy izolacjonizm.

Dr. Roman Battaglia

KRONIKA ZAGRANICZNA

OGÓLNE

RUCH STATKÓW W WAŻNIEJSZYCH PORTACH ŚWIATA. — Ruch statków w

ważniejszych portach świata na podstawie materiałów, zaczerpniętych z „Rotterdam Statistiek van Handel, Nijverheid en Verkeer”, w 2 ostatnich latach przedstawia się następująco:

	I 9 3 4				I 9 3 5				Przeciętny tonnaż statku
	Liczba statków				Liczba statków				
	tys. nrt				tys. nrt				nrt
Aleksandrja	2 195	5 382	2 527	6 035	2 388				
Algier	4 114	8 338	3 952	8 216	2 074				
Amsterdam	3 222	4 638	2 893	4 178	1 444				
Antwerpja	10 305	16 840	11 125	18 069	1 624				
Bordeaux	2 936	4 216	2 837	4 124	1 438				
Boston	1 223	3 883	1 303	3 905	2 997				
Bremen	6 845	7 939	7 118	8 300	1 166				
Buenos Aires	2 322	8 908	2 093	8 134	3 886				
Kalkuta	648	2 430	629	2 348	3 732				
Cardiff	2 652	3 156	2 744	3 226	1 176				
Cherbourg	907	6 731	952	6 478	6 805				
Dunkierka	2 760	4 467	3 018	4 645	1 539				
Durban	1 731	5 038	1 674	5 976	3 570				
Gdańsk	4 880	3 175	4 455	2 844	638				
Gdynia	4 592	4 142	4 778	4 559	964				
Genua	5 606	11 189	brak danych	brak danych	brak danych				
Glasgow	1 845	4 148	1 869	4 202	2 248				
Göteborg	3 047	3 933	3 310	4 422	1 336				
Hamburg	16 706	18 432	15 705	18 215	1 159				
Le Havre	2 940	9 605	3 054	10 466	1 427				
Helsingfors	1 690	1 458	1 764	1 580	896				
Houston	2 489	9 009	2 522	9 259	3 671				
Hull	3 643	4 846	3 816	5 267	1 389				
Kiel	5 147	1 092	5 072	1 070	211				
Kobe	4 172	15 808	4 422	16 764	3 791				
Königsberg	2 523	1 054	2 863	1 106	386				
Kopenhaga	9 621	4 884	9 508	5 107	537				
Leningrad	1 843	2 284	brak danych	brak danych	brak danych				
Lizbona	3 007	12 475	3 116	12 160	3 902				
Liverpool	6 426	14 078	7 036	13 981	1 987				
Londyn	14 614	21 717	14 039	21 829	1 555				
Lubeka	4 211	789	4 254	1 004	236				
Los Angeles	1 718	5 981	2 603	9 877	3 668				
Malmö	5 721	2 700	5 769	2 569	445				
Marsylja	9 886	16 637	9 135	16 612	1 819				
Memel	1 030	623	brak danych	brak danych	brak danych				
Montevideo	3 614	9 337	1 631	8 087	4 958				
Montreal	1 036	3 741	1 059	3 973	3 752				
Neapol	9 929	12 077	brak danych	brak danych	brak danych				
Newcastle o/Tyne	4 104	4 942	3 629	4 386	1 209				
New Orleans	2 276	6 469	2 505	10 959	4 375				
New York	5 099	25 290	5 264	25 352	4 816				
Oran	3 364	6 289	3 168	6 242	1 979				
Osaka	2 814	9 190	3 159	10 410	3 295				
Oslo	2 857	3 166	2 919	3 067	1 051				
Filadelfja	1 647	5 059	1 746	5 415	3 101				
Pireus	6 962	7 150	7 726	7 563	979				
Ryga	1 221	887	1 076	834	775				
Rio de Janeiro	1 599	8 307	brak danych	brak danych	brak danych				
Rotterdam	13 276	20 962	12 813	20 933	1 034				
San Francisco	3 759	7 349	1 732	7 996	4 617				
Szanghaj	1 993	8 570	1 911	8 532	4 465				
Signapoore	5 989	14 610	5 930	14 800	2 496				
Southampton	2 648	10 349	2 643	10 756	4 059				
Sztokholm	2 176	2 465	2 870	2 794	974				
Sydney	1 306	6 251	1 433	6 613	4 615				
Tallin	1 285	809	1 427	835	585				
Vancouver	2 718	6 830	2 744	6 242	2 275				
Wenecja	4 726	5 337	brak danych	brak danych	brak danych				

Na szczególną uwagę zasługuje ostatnia kolumna liczb, ilustrujących wielkość statków, zawijających do różnych portów.

Jeżeli chodzi o Gdynię — to pod względem liczby statków na wejściu zajmuje ona wśród wymienionych portów dwudzieste trzecie miejsce, wśród portów bałtyckich — trzecie (po Kopenhadze i Malmö), pod względem zaś tonnażu statków na wejściu Gdynia zajmuje trzydzieste czwarte miejsce wśród wymienionych portów i drugie miejsce wśród portów na Bałtyku (po Kopenhadze).

B. P.

Z. S. R. R.

BUDŻET NA ROK 1936. — Przyjęty na rok 1936 budżet zawiera nietylko budżet rządu federalnego, lecz także 7 sfederowanych republik (rosyjskiej, ukraińskiej, białoruskiej, zakaukaskiej, turkieszańskiej, uzbekistańskiej i tadżyckiej); te ostatnie nie posiadają własnych źródeł dochodowych, lecz jedynie udział w podatkach państwowych. Poza tem istnieją budżety lokalne, zamykające się kwotą ok. 16 732 miljn. rub., których wpływy również pochodzą przeważnie z udziałów w podatkach państwowych (ok. 12 456 miljn. rub.), reszta zaś z własnych podatków specjalnych.

Główne pozycje budżetu na 1936 r. w porównaniu z 2 poprzednimi latami przedstawiają się następująco (w miljn. rubli):

	Budżet na 1936 r.	Wykonanie za 1935 r.	Wykonanie za 1934 r.
Dochody			
Podatek obrotowy	62 690	52 026	37 615
Udziały w zyskach przedsiębiorstw zrzeszonych	3 188	1 726	2 284
Podatek od przedsiębiorstw zsojalizowanych oraz inne podobne wpływy	2 091	1 580	1 878
Wpływy z urzędu ubezpiec. socjaln.	3 150	1 758	1 321
Wpływy z pożyczek wewnętrznych	3 950	3 550	3 320
Podatek od gospodarstw rolnych i in. pod. celowe	2 130	2 183	2 602
Inne wpływy	1 516	778	742
Razem	78 715	63 601	49 762
Wydatki			
Gospodarstwo społeczne	37 584	34 893	27 952
Oświata i ubez. społeczne	6 509	5 081	3 215
Obrona	14 815	8 200	5 000
Policja i administracja	3 082	2 505	1 736
Przelewy na budżety lokalne i inne instytucje finansowe	12 456	8 454	4 883
Obsługa długu publicznego	2 702	1 991	1 793
Inne	1 567	2 848	2 369
Razem	78 715	63 972	46 948

Z zestawienia powyższego uderza niezwykle szybki wzrost budżetu, wynoszący w porównaniu z 1935 r. 23·7%, w porównaniu zaś z 1934 r. aż 67%.

Jako powód tego zjawiska należy wymienić przede wszystkim ogólną deprecjację rubla. Mimo częstego ustalania jego kursu oficjalnego (ostatnio — na podstawie ustawy z dn. 14/XI ub. r. — kurs wymiany rubla na pieniądze zagraniczne wynosi 3 frs. fr.), siła jego kupna jest znacznie niższa i stale się obniża. Musi się to, oczywiście, odbijać i na budżecie.

Drugą przyczyną jest silny wzrost wydatków wojskowych.

Więcej niż połowa wszystkich środków przeznaczona jest na gospodarstwo społeczne; wydatki na ten cel wynosiły w 1934 r. 59·5%, w 1935 r. — 54·5%, a w 1936 r. — 47·8%; w okresie zaledwie 3 lat przekroczyły one zawrotną kwotę 100 429 miljn. rub. Lwią część tych wydatków pochłania przemysł, w szczególności przemysł ciężki, następnie inne przemysły, rolnictwo, handel (wewnętrzny i zagraniczny), transport i komunikacja.

Wydatki socjalno-kulturalne wzrosły o 28%. Wydatki na te cele stanowią również główne pozycje w budżetach lokalnych, przelewy zaś na te budżety wzrosły o 47·3%.

Obsługa długu publicznego wzrosła o blisko 100% i stanowi poważne obciążenie budżetu państwa. Dług publiczny stanowią przeważnie na pół przymusowe pożyczki loteryjne, których obsługa kosztuje Skarb około 9%.

Na pokrycie tych wydatków przewiduje się wpływy w 83·4% z podatków, w czem podatek obrotowy stanowi 95·9%, dopiero resztę stanowią wpływy z przychodów z właściwej działalności gospodarczej Państwa.

Wpływy z podatku od przedsiębiorstw zso-cjalizowanych preliminuje się na rok bieżący w wysokości 798 miljn. rub. (w 1935 r. 699 miljn. rub.); podatek od gospodarstw wiejskich oraz podatek dochodowy od ludności miejskiej ma dać 2 130 miljn. rub., wykazując przytem od kilku lat stały spadek.

Gros wpływów stanowi jednak podatek obrotowy, którym obciążenie w preliminarzu na rok bieżący wynosi ok. 380 rub. na głowę ludności. Podatek ten został wprowadzony w 1930 r. na miejsce kilkudziesięciu drobnych podatków przeważnie akcyzowych. W zasadzie obciąża on towar tylko raz przy sprzedaży, przyczem sprzedający obowiązany jest podatek wkalkulować w cenę sprzedażną towaru. Stawki podatkowe są różne w zależności od branży, jakości towaru i okręgu. Niektóre dobra wogóle zwolnione są od podatku, jak: rudy, metale, bawełna, len, maszyny rolnicze, nasiona i t. p., których zwolnienie ma na celu podniesienie ich produkcji. Ustawodawstwo tego podatku jest niezwykle skomplikowane i stale się zmienia. Inspektorzy podatkowi otrzymują specjalne wysokie premje za wykrywanie wszelkiego rodzaju niedokładności oraz za szybki pobór zaległości.

Jest to więc obejmujący wszystko podatek od spożycia. Niewątpliwie, osiągnięcie tak wielkich wpływów w formie podatków bezpośrednich nie dałoby się przeprowadzić, jest to jedynie możliwe pod postacią podatku spożywczego.

Omówiony pokrótce budżet sowiecki charakteryzuje niezwykle tempo wzrostu wydatków na armję i na przemysł, w szczególności ciężki — kosztem niebywale wysokiego obciążenia podatkowego najszerzych mas.

Ustalenie faktycznej sytuacji finansowo-budżetowej Państwa natrafia jednak na coraz większe trudności w związku z coraz ściślej-szym łączeniem budżetu państwowego z gospodarką różnych instytucji finansowych — łączeniem, mającym niewątpliwie na celu zwiększenie środków Państwa kosztem tych instytucji.

Ogłoszony w ostatnim czasie nowy statut Ludowego Komisarjatu Finansów jest pod tym względem bardzo znamieny. Zmierza on w kierunku podporządkowania wszelkiego rodzaju instytucji finansowych, sowieckiego Banku Emisyjnego (Gosbanku), instytucji kredytowych, organów budżetowych poszczególnych

republik i sowiektów lokalnych — jaknajściślej kontroli i decydującemu wpływowi Ludowego Komisarjatu Finansów.

M. M.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 20/VII ÷ 1/VIII b.r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires i Liverpoolu — w \$, w Hamburgu — w Hfl. — za 100 kg):

	20 ÷ 25/VII	27/VII ÷ 1/VIII	Wzrost %
P s z e n i c a			
Berlin	22'00	22'00	—
Praga	186'22	186'22	—
Chicago	4'43	4'58	3'3
Buenos Aires	3'62 1/2	3'87	6'9
Liverpool	3'72	3'84	3'2
Wiedeń	32'62 1/2	32'62 1/2	—
Hamburg	6'04	6'43	—
Ż y t o			
Berlin	18'30	18'30	—
Praga	147'67	147'67	—
Chicago	2'84	3'06	7'7
Wiedeń	26'43 1/2	26'50	0'2
Hamburg	3'30	3'45	4'5
O w i e s			
Berlin	—	—	—
Praga	131'00	131'00	—
Chicago	2'66	2'91	9'3
Buenos Aires	—	—	—
Liverpool	3'36 1/2	3'55	5'6
Wiedeń	26'12 1/2	—	—
Hamburg	3'50	3'58	2'2
Jęczmień browarowy			
Berlin	—	—	—
Praga	144'50	144'50	—
Chicago	3'95	3'98	0'7
Wiedeń	—	—	—
Hamburg	—	—	—

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KBAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki zł 600; II i III str. okł. — zł 500; str. zwyczaj.: 1 str. — zł 400, 1/2 str. — 250, 1/4 str. — zł 150, 1/8 str. — zł 90. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓLEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, 1/2 str. — zł 110, 1/3 str. — zł 80, 1/4 str. — zł 70, 1/8 str. — zł 55, 1/16 str. — zł 40, 1/32 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: CZESŁAW PECHE

Redaktor: WACŁAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL“

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

I OGŁOSZENIE

Zarząd Cukrowni „Wozuczyn“, Spółki Akcyjnej

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 31 sierpnia 1936 r. o godz. 11 odbędzie się w sali Banku Cukrownictwa, Oddział w Warszawie, ul. Karowa 20

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1935/36; 3) Zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1935/36 i udzielenie Zarządowi absolutorjum; 4) Powzięcie uchwały o rozdziale zysku; 5) Udzielenie Zarządowi upoważnienia do korzystania z kredytu w instytucjach i bankach z prawem udzielania zabezpieczeń hipotecznych i innych; 6) Wybór Komisji Rewizyjnej; 7) Ustalenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 8) Zatwierdzenie budżetu na 1936/37 r.; 9) Wnioski PP. Akcjonariuszów, zgłoszone ustawowo; 10) Wnioski Zarządu.

Posiadacze akcji winni złożyć przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w Biurze Zarządu w Warszawie, ul. Karowa 20, swe akcje lub kwity depozytowe.

1842

I OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Polskich Zakładów Philips, Spółka Akcyjna

odbędzie się w dn. 25 sierpnia r. b. o godz. 5 po poł. w siedzibie Zarządu Spółki, przy ul. Karolkowej Nr. 36/44 w Warszawie.

Porządek obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za okres operacyjny od 1/V 1935 — 30/IV 1936;
- 4) Udzielenie absolutorjum Zarządowi z wykonania przez niego obowiązków;
- 5) Powzięcie uchwały o podziale zysków;
- 6) Wybór nowego członka Rady Nadzorczej;
- 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie brać udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje w siedzibie Spółki lub też dowody na złożenie akcji w Rotterdamsche Bankvereinigung N. V. w Rotterdamie, najpóźniej na tydzień przed Walnym Zgromadzeniem.

1832-32-33

III OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna Spółki Akcyjnej Cukrowni i Rafinerii „MILEJÓW“

podaje do wiadomości, że na mocy uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dnia 12 czerwca 1936 r. nastąpiło

OTWARCIE LIKWIDACJI SPÓŁKI

Na zasadzie art. 449 Kodeksu Handlowego
WZYWA SIĘ WIERZYCIELI

wymienionej Spółki do zgłaszania swych pretensyj na piśmie w ciągu sześciu miesięcy od daty ostatniego trzeciego ogłoszenia pod adresem siedziby Komisji Likwidacyjnej Spółki w Warszawie, ul. Koszykowa Nr. 8.

1843

I OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna

Banku Przemysłowców Polskich, Spółka Akcyjna w likwidacji

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 sierpnia 1936 r. o godz. 17 w lokalu przy ul. Zgoda Nr. 7 odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej z działalności za czas od 1 stycznia 1936 r. do dn. 1 sierpnia 1936 r.; 3) Wniosek akcjonariusza: sprawa wynagrodzenia Komisji Likwidacyjnej.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni — w myśl art. 42 statutu — złożyć w kasie Banku conajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia swoje akcje, względnie świadectwa depozytowe.

1834-32-33

I OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna

Banku dla Handlu i Przemysłu w Warszawie, Spółki Akcyjnej

w likwidacji

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 2 września 1936 r. o godz. 11 w lokalu Stowarzyszenia Techników, Czackiego 3/5 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej, rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1935 r. oraz udzielenie absolutorjum Komisji Likwidacyjnej; 3) Budżet wydatków na 1936 r.; 4) Wolne wnioski.

Akcje lub zaświadczenia banków krajowych o zdeponowaniu takowych winny być składane w banku na 7 dni przed terminem Zgromadzenia. W Gdańsku akcje mogą być deponowane w Danziger Bank für Handel und Gewerbe. Akcjonariusze, posiadający zaświadczenia subskrypcyjne, winni okazać takowe przy wejściu na salę wraz z dowodami osobistymi.

Wolne wnioski należy zgłaszać najpóźniej na 14 dni przed terminem Zgromadzenia.

1841-32-34

R. H. B. II. 206.

POSTANOWIENIE

Dn. 12 czerwca 1936 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Handlowy w sprawie firmy:

„Esge“, Spółka Akcyjna w Krakowie

o wpisanie do rejestru handlowego zmiany w składzie Zarządu na podstawie zgłoszenia z dn. 15 maja 1936 r. postanawia: wpisać do rejestru handlowego

Nr. kolejny wpisu: 97/6.

Członek Zarządu Zofja z Krawczyńskich Kowalska ustąpiła. W jej miejsce został wybrany członkiem Zarządu Inż. Marjan Lenk.

Data wpisu: 12 czerwca 1936 r.

1830

I OGŁOSZENIE

Na zasadzie upoważnienia, wydanego przez Sąd rejestrowy w Gdyni z dn. 20 lipca 1936 r., zwołujemy my, niżej podpisani akcjonariusze, na dz. 3 września 1936 r. godz. 11

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej pod firmą

„Morze Północne“ Polskie Towarzystwo dla Połowu Śledzi

Spółki Akcyjnej w Gdyni—Port

Zgromadzenie odbędzie się w Gdyni, przy ul. Świętojańskiej 1 w lokalu notariusza Edwarda Heidricha w Gdyni.

Na przewodniczącego Zgromadzenia wyznaczony został — stosownie do wyżej podanego postanowienia Sądu — P. Johannes Van Toor z Vlaardingen.

Porządek dzienny jest następujący:

1) Zagajenie; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej z działalności za lata gospodarcze 1934/35 i 1935/36; 3) Zatwierdzenie bilansu zysku i strat za lata 1934/35 i 1935/36; 4) Udzielenie absolutorjum Komisji Rewizyjnej i Zarządowi za lata 1934/35 i 1935/36; 5) Sprawa dalszej egzystencji Spółki; 6) Odwołanie dotychczasowego Zarządu; 7) Wybór nowego Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 8) Ponowne rozpatrzenie spraw, uchwalonych na Walnym Zgromadzeniu z dn. 15/V 1935 r.; 9) Wolne wnioski.

Właściciele akcji imiennych korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, o ile akcje ich zostały wniesione do księgi akcyjnej przynajmniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia.

(—) Johannes Van Toor

1835-32-34

(—) Hendrick Van Toor

Société Anonyme Belge des Etablissements Industriels Boryszew

Belgijska Spółka Akcyjna Zakłady Przemysłowe Boryszew

Zarząd w Brukseli, 368, Avenue Louise

Rada Zarządzająca zaprasza posiadaczy udziałów (dawnych akcji i świadectw założycielskich) na

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w dn. 28 sierpnia r. b. o godz. 14 minut 30 w Zarządzie Spółki, Bruksela, 368, Avenue Louise, z następującym porządkiem dziennym:

Zmiana art 28 i 29 statutu, celem dokładnego określenia przedstawicielstwa Spółki w Polsce.

Udziałowcy, którzy chcą brać udział w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni zastosować się do art. 35, 36 i 37 statutu. Udziały (dawne akcje i świadectwa założycielskie) można składać: 1) w Banque Finance et Industrie, 23. Boulevard du Régent, Bruksela; 2) w biurze Spółki, Warszawa, ul. Mińska Nr. 25.

1836

Zarząd Spółki Akcyjnej Cukrowni „Strzyżów“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 28 sierpnia 1936 r. o godz. 5 po poł. w Warszawie w Zarządzie Sp. Akc. Cukrowni Strzyżów, Krakowskie Przedmieście 17 z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku zysków i strat oraz podziału zysku na rok operacyjny 1935/36. Udzielenie Zarządowi absolutorjum;

2) Zatwierdzenie budżetu na rok operacyjny 1936/37 oraz ustalenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;

3) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;

4) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów.

Właściciele akcji korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyli akcje lub kwity depozytowe na te akcje w Zarządzie Spółki, Warszawa, Krakowskie Przedmieście 17.

1849

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Fabryki Sukna A. G. Borst w Zgierzu

podaje do wiadomości, że w dn. 29 sierpnia 1936 r. o godz. 17 w lokalu Zarządu Spółki w Zgierzu przy ul. Marsz. Focha pod Nr. 6, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zwyczajnego Zgromadzenia; 2) Wybór przewodniczącego Zgromadzenia; 3) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej, przyjęcie i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysku i strat za 1935/36 rok sprawozdawczy; 4) Uzupełniające wybory członka Zarządu na miejsce ustępującego — zgodnie z § 17 statutu Spółki; 5) Wybory członków Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski, zgłoszone przez akcjonariuszów w myśl przepisów ustawy.

Akcionariusze, zamierzający zgłosić dodatkowe wnioski na porządek dzienny, mogą to uczynić najpóźniej na 14 dni przed Walnym Zgromadzeniem — stosownie do art. 54 prawa o spółkach akcyjnych.

1852-32-33

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą:

Krakowskie Towarzystwo Ubezpieczeń „Florjanka“

Spółka Akcyjna w Krakowie

zaprasza PP. Akcjonariuszy na

IV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w dn. 20 sierpnia 1936 r. o godz. 12 w biurze Zarządu Towarzystwa w Krakowie, przy ul. Basztowej L. 6 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;

2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1935 r. i powzięcie uchwał w sprawie wyników bilansowych;

3) Udzielenie absolutorjum władzom Spółki;

4) Uzupełnienie składu Zarządu (§§ 28, 29 statutu) i Rady Nadzorczej (§§ 37, 38 statutu);

5) Określenie wynagrodzenia Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki na 1936 r.;

6) Zezwolenie członkom władz Krakowskiego Towarzystwa Ubezpieczeń „Florjanka“ S. A. w Krakowie na uczestniczenie we władzach innych towarzystw ubezpieczeń.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe Zarządowi Spółki przynajmniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia z zachowaniem przepisów art. 399 Kodeksu Handlowego.

1846

R. H. B. I. 192.

POSTANOWIENIE

dn. 15 lipca 1936 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Handlowy w sprawie firmy

„Żegluga Polska“, Spółka Akcyjna

w Krakowie

postanawia wpisać do rejestru handlowego:

Zmiany statutu: Zmieniono § 1 statutu w ten sposób, że skreślono „lub odpowiednio upoważnionym pełnomocnikiem“.

Data wpisu: 15 lipca 1936 r.

1847

ŁÓDZKI BANK DEPOZYTOWY

Spółka Akcyjna w Łodzi

Bilans surowy na dz. 1 lipca 1936 r.

STAN CZYNNY	zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji, Waluty zagraniczne (banknoty i monety)		1 049 911 78
Papiery wartościowe własne:		219 711 83
a) pożyczki państwowe	216 785 87	
b) listy zastawne	234 460 25	
c) akcje	74 253 50	524 499 62
Udziały i akcje w przedś. kon- sorcjalnych		102 000 00
Papiery wartościowe ustaw. ka- pitału zapasowego		630 317 77
Banki krajowe		884 943 87
Banki zagraniczne		788 430 73
Weksle zdyskontowane		13 766 004 57
Rachunki bieżące (saldo debet.):		
a) zabezpieczone	1 951 910 11	
b) niezabezpieczone	2 713 685 94	4 665 596 05
Ruchomości		49 281 40
Nieruchomości		221 007 52
Koszty handlowe		682 489 20
Różne rachunki		296 099 97
Oddziały		1 121 531 71
Należności z tyt. transakcyj de- wizowych na termin		2 783 040 00
		<u>27 785 866 10</u>

STAN BIERNY	zł	zł
Kapitały własne:		
a) zakładowy	2 520 000 00	
b) zapasowy	1 260 000 00	
c) amortyzacyjny	50 993 40	3 830 993 40
Wkłady:		
a) terminowe	2 014 186 92	
b) à vista	6 826 376 04	8 840 562 96
Rachunki bieżące (saldo kredyt.)		5 134 294 52
Zobowiązania inkasowe		132 201 64
Redyskonto weksli (w kraju)		2 795 460 66
Banki krajowe		626 804 92
Banki zagraniczne		185 250 42
Procenty, prowizje i różne zyski		1 214 724 87
Oddziały		1 230 801 51
Różne rachunki		533 922 77
Zyski z lat ubiegłych		514 588 43
Zobowiązania z tyt. transakcyj dewizowych na termin		2 746 260 00
		<u>27 785 866 10</u>

Gwarancje zł 2 861 047 15
Inkaso zł 2 142 210 41

1826

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przemysł Wełniany B. Barciński i S-ka w Łodzi

zawiadamia, że w ciągnięciu, odbytem w dn. 30 czerwca 1936 r.,
wylosowane zostały następujące numery obligacji Spółki:

10, 43, 81, 127, 129, 260, 279, 317, 318, 319, 320, 321, 362,
388, 401, 420, 476, 477, 487, 509, 565, 568, 591, 732, 814, 905,
943, 970, 992, 1036, 1060, 1086, 1178, 1241, 1296, 1349, 1423,
1550, 1686, 1687, 1728, 1754, 1766, 1794, 1805, 1829, 1839, 1891,
1935, 1951, 1973, 2082, 2094, 2228, 2241, 2247, 2258, 2270, 2289,
2369, 2402, 2435, 2461, 2482, 2506, 2534, 2608, 2670, 2699, 2749,
2767, 2855, 2895, 2929, 2979, 2988, 3100, 3199, 3235, 3240, 3282,
3286, 3323, 3386, 3387, 3389, 3403, 3476, 3483, 3535, 3548, 3563,
3578, 3641, 3695, 3888, 3906, 3928, 3935, 3974.

1837

Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe „Fibra“

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans zamknięcia na dz. 31/XII 1935 r.

AKTYWA. — Kasa, P.K.O. i banki zł 15 663.24; Papiery %
zł 1 343.20; Zaliczenia zł 21 867.75; Weksle w portfelu i inkasie
zł 52 446.10; Towary zł 358 442.18; Odbiorcy zł 83 300.50; Do-
stawcy zł 6 481.73; Protesty zł 1 785.79; Sumy przechodnie
zł 20 009.97; Ruchomości zł 12 675.29; Razem zł 574 015.75.

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 250 000.00; Fundusz amorty-
zacyjny zł 1 267.53; Akcepty zł 80 890.33; Dostawcy i ekspedy-
torzy zł 100 149.78; Odbiorcy zł 15 131.32; Sumy przechodnie
zł 20 839.16; Zysk 1934/5 zł 105 737.63; Razem zł 574 015.75.

Zobowiązania zagraniczne wynoszą zł 166 471.01.

Rachunek strat i zysków

Zaliczenia zł 270.00; Towary zł 648.21; Niedobór kasy
zł 206.58; Odbiorcy zł 8 883.47; Koszty handlowe zł 176 326.60;
Procenty i prowizje zł 24 550 18; Bonifikacje zł 1 160.00; Koszty
organizacyjne zł 6 799.90; Amortyzacja ruchomości zł 1 267.53;
Zysk netto zł 105 737.63; Razem zł 325 850.10.

Różnica kursu zł 2 426.57; Zysk na towarach zł 323 423.53;
Razem zł 325 850.10.

1827

Akcyjny Bank Hipoteczny

Spółka Akcyjna we Lwowie

Bilans surowy na dz. 30 czerwca 1936 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji zł 343 115.82;
Waluty zagraniczne zł 61 106.96; Papiery wartościowe własne:
bilety skarbowe zł 95 818.05, papiery państwowe zł 101 913.57,
listy zastawne zł 2 969 737.80, obligacje zł 8 612.77, akcje
zł 147 008.82, razem zł 3 323 091.01; Udziały i akcje w przed-
siębiorstwach konsorcjalnych zł 517 027.87; Papiery wartościowe
ustawowego kapitału zapasowego zł 380 726.28; Banki
krajowe zł 20 091.85; Banki zagraniczne zł 99 145.28; Weksle
zdyskontowane zł 3 861 473.45; Akcepty Banku Akceptacyjnego
zł 5 232 390.00; Rachunki bieżące (saldo debetowe): a) zabez-
pieczone zł 4 395 957.12, b) niezabezpieczone zł 1 917 632.38,
razem zł 6 313 589.50; Pożyczki terminowe zł 1 660 721.57; Na-
leżności z układów konwersyjnych zł 6 148 979.19; Ruchomości
zł 7.00; Nieruchomości zł 4 554 377.12; Koszty handlowe i ad-
ministracja nieruchomości zł 632 139.14; Rachunki oddziałów
zł 7 168 836.03; Długoterminowe pożyczki hipoteczne
zł 19 604 465.27; Dłużnicy z tytułu kredytów akceptac. i rem-
boursowych zł 9 858.71; Aktywa oddziału kredytu długotermin.
i różne aktywa zł 8 282 103.29; Suma bilansowa zł 62 980 855.34.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: zakładowy zł 5 000 000.00,
zapasowy zł 2 014 924.77, inne rezerwy zł 622 388.30, fundusz
amortyzacyjny zł 700 392.07, razem zł 8 337 705.14; Wkłady:
terminowe zł 1 369 190.82, a vista zł 1 200 521.40, na książeczki
wkładowe zł 4 579 637.07, razem zł 7 149 349.29; Rachunki bie-
żące (saldo kredytowe) zł 837 784.31; Zobowiązania inkasowe
zł 5 989.69; Redyskonto weksli zł 1 698 694.86; Dyskonto ak-
ceptów Banku Akceptacyjnego zł 4 813 514.00; Banki krajowe
zł 998 368.28; Banki zagraniczne zł 5 515 825.51; Bank Akcep-
tacyjny zł 5 232 390.00; Procenty, prowizje i różne zyski
zł 708 202.15; Rachunki oddziałów zł 7 160 633.10; Zyski z lat
ubiegłych zł 96 429.16; Listy zastawne (obligacje) zł 19 374 905.75;
Zobowiązania z tytułu kredytów akcept. i remboursowych
zł 9 858.71; Pasywa oddziału kredytu długoterminowego i różne
pasywa zł 6 273 595.39; Suma bilansowa zł 62 980 855.34.

Gwarancje zł 29 828.29; Inkaso zł 264 699.67.

Stan z dn. 30 czerwca 1936 r.

Wkładowki oszczędności zł 4 579 637.07; 4½% listy hipoteczne
konwersyjne zł 5 795 650.00; 4% listy hipoteczne konwersyjne
zł 3 847 500 00; 5% listy zastawne zł 9 442 845.00; 4½% listy
hipoteczne konwers. Banku Małopolskiego zł 288 910.75.

1829

Pétroles de Boryslaw, Soc. Anonyme, Antwerpja

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — Prawa naftowe, udziały w przedsiębiorstwach przemysłowych i górniczych, wiercenia fr. b. 8 233 388.57; Nieruchomości, materiały i ruchomości fr. b. 2 958 351.98; Różni dłużnicy fr. b. 1 798 212.81; Zapasy ropy fr. b. 103 000 88; Kasy i banki fr. b. 405 472 58; Strata w 1935 r. fr. b. 1 697 222.84; **Razem fr. b. 15 195 649.66.**

STAN BIERNY. — Kapitał: 2 100 udziałów bez nominalnej wartości fr. b. 500 000.00; Obligacje w obiegu emisji 1920 r. fr. b. 4 458 500.00; Odsetki, dłużne właścicielom obligacji fr. b. 26 844.04; Zapadłe kupony od akcji i obligacji fr. b. 5 316.35; Różni wierzyciele fr. b. 9 976 281.11; Rezerwa na odsetki, należne właścicielom obligacji i wierzycielom za 1935 r. fr. b. 137 205.84; Rezerwy podatkowe i różne fr. b. 91 502.32; **Razem fr. b. 15 195 649.66.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1935 r.

STRATY. — Strata z lat poprzednich fr. b. 12 477 182.55; Koszty eksploatacji i wiercenia kopalń fr. b. 1 521 224.52; Koszty ogólne, podatki i różne fr. b. 674 845.98; Amortyzacja praw naftowych, udziałów w przedsiębiorstwach przemysłowych i górniczych i wierceń fr. b. 433 336.04; Amortyzacja nieruchomości, materiałów i ruchomości fr. b. 155 333.84; **Razem fr. b. 15 261 922.93.**

ZYSKI. — Przychód z kopalń: Produkcja ropy i gazu fr. b. 3 000 020.34; Obniżenie kapitału z włączeniem rezerwy statutowej fr. b. 10 564 679.75; Saldo fr. b. 1 697 222.84; **Razem fr. b. 15 261 922.93.**

Przedstawicielstwo Belgijskiej Spółki Akcyjnej „Nafta Boryslawska w Polsce”, Krosno

Bilans z dn. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Prawa naftowe zł 66 942.77; Budynki fabryczne zł 2 876.81; Budynki gospodarcze zł 15 676.07; Budynki mieszkalne zł 199 451.70; Urządzenie techniczne kopalń zł 172 774.06; Inwentarz warsztatowy zł 5 957.39; Inwentarz gospodarczy zł 353.75; Inwentarz biurowy zł 15 845.75; Inwentarz żywy zł 10 00; II. Majątek płynny: Gotówka w kasach, bankach i P. K. O. zł 117 900.85; Waluty zł —.01; Papiery procentowe zł 11 972 50; Weksle w portfelu zł 3 560.00; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 17 010.00; Zapasy materiałów pomocniczych zł 26 460.34; Zapasy ropy zł 18 727.43; Odbiorcy zł 99 035.73; Bruttowcy zł 338.19; Różni dłużnicy zł 121 725.19; Wątpliwe należności na rachunkach otwartych zł 153 759.33; Gwarancje (gwarancje w akceptacji) zł 10 000.00; Sumy przechodnie (wydatki, dotyczące okresu przyszłego) zł 3 446.45; Strata w 1928 r. zł 43 118.18; Strata w 1932 r. zł 432 480.55; Strata w 1933 r. zł 95 693.33; Strata w 1934 r. zł 124 661.29; **Razem stan czynny zł 1 759 777.67.**

STAN BIERNY. — I. Kapitał własny: Kapitał zakładowy zł 624 750.00; II. Rezerwy: Rezerwy na wątpliwe należności zł 153 759.33; III. Zobowiązania: Krajowe: Akcept gwarancyjny zł 10 000.00; Banki zł 45 842.80; Zaległe podatki zł 3 501.25; Dostawcy zł 3 382.53; Odbiorcy zł 16 741.11; Bruttowcy zł 7 154.49; Różni wierzyciele zł 50 989.85; Zagraniczne: Pożyczki, udzielone przez banki zagraniczne zł 17 551.20; Pożyczki, udzielone przez przedsiębiorstwa przemysłowe zagraniczne zł 243 589.60; Sumy przechodnie (wydatki, dotyczące okresu przeszłego) zł 1 651.15; Zysk w 1929 r. zł 246 275.27; Zysk w 1930 r. zł 201 793.65; Zysk w 1931 r. zł 30 502.97; Zysk w 1935 r. zł 102 292.47; **Razem stan bierny zł 1 759 777.67.**

Sumy pozabilansowe. — Odpowiedzialność regresowa zł 5 000.00.

Rachunek zysków i strat

WINIEN. — Koszty eksploatacji i wiercenia kopalń zł 371 699.62; Koszty administracji zł 52 874.22; Koszty kredytów zł 4 116.65; Podatki państwowe i komunalne zł 7 008 48; Straty kursowe zł 21 378.15; Amortyzacja zł 113 570.81; Różne koszty zł 5 749.04; Różne straty zł 4 297.28; Zysk w 1935 r. zł 102 292.47; **Razem zł 682 986.72.**

MA. — Produkcja ropy i gazu zł 576 446.05; Zyski kursowe zł 100 632.72; Różne dochody zł 5 907.95; **Razem zł 682 986.72.**

1833

Goleszowska Fabryka Portland Cementu, Spółka Akcyjna

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały. Grunty zł 1 405 181.21; Budynki zł 2 997 441.73; Urządzenia techniczne zł 10 466 057.21; Kolejka wąskotorowa zł 184 836.64; Inwentarz biurowy zł 15 916.37; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 5 040.93; Papiery wartościowe zł 163 419.78; Weksle zł 4 680 00; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 22 400.00; Materiały pomocnicze i pędne zł 464 474.10; Gotowe towary zł 340 996.21; Dłużnicy zł 179 850.57; Straty i zyski: Strata przeniesiona z 1934 r. zł 2 275 156.51; Strata za 1935 r. zł 174 704.02; **Razem stan czynny zł 18 700 155.28.**

30 000 sztuk akcji użytkowych zł 1 500 000.00; Gwarancje zł 58 000.00.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 7 000 000.00; Kapitał amortyzacyjny zł 7 115 505.72; Zobowiązania: Wierzyciele różni zł 3 714 681.13; Niepodjęte dywidendy zł 1 266.00; Fundusz specjalny na zapomogi zł 35 000.00; Sumy przechodnie: różnice kursowe zł 833 702.43; **Razem stan bierny zł 18 700 155.28.**

30 000 sztuk akcji użytkowych zł 1 500 000.00; Gwarancje zł 58 000.00.

Zobowiązania zagraniczne zł 3 644 915.95.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Zapasy w dn. 1 stycznia 1935 r. zł 92 706.17; Koszty administracji ogólnej zł 226 709.27; Koszty fabrykacji zł 1 862 317.31; Opakowanie zł 290 495.60; Koszty sprzedaży zł 75 972.48; Podatki zł 117 716.83; Koszty handlowe zł 64 529.89; Asekuracja zł 59 491.63; Strata na różnicach kursowych zł 6 948.99; Odpis na papierach wartościowych zł 13 347.84; Amortyzacja zł 492 004.09; **Razem zł 3 302 240.10.**

MA. — Zapasy w dn. 31 grudnia 1935 r. zł 340 996.21; Wpływy ze sprzedaży zł 2 775 834.60; Wpływy z odsetek zł 10 705.27; Strata za 1935 r. zł 174 704.02; **Razem zł 3 302 240.10.**

1838

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Kolej Lokalna Chełmża—Mełno“

zwołuje stosownie do postanowień §§ 10—19 statutu

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

na dz. 19 września 1936 r. na godz 11 przed poł. do Magistratu miasta Grudziądza.

Porządek dzienny tego Zgromadzenia jest następujący:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu za czas od 1 stycznia do 31 grudnia 1935 r. oraz sprawozdania Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za wyżej wymieniony okres czasu; 3) Uchwała co do kwitowania Zarządu i Rady Nadzorczej z wykonania przez nich obowiązków; 4) Uchwała co do pokrycia niedoboru; 5) Zmiana terminu płatności wynagrodzeń dla władz Spółki.

Warunki prawa do głosu na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu określa § 20 statutu.

Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia mogą być zgłoszone na piśmie do dn. 2 września 1936 r. do Zarządu Spółki w Grudziądzu, ul. Młyńska Nr. 19.

1828

R. H. B. II. 185.

POSTANOWIENIE

Dn. 7 maja 1936 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie w sprawie firmy

„Sosnowiecka Fabryka Szkła“, Spółka Akc. w likwidacji

w Krakowie, Rynek Główny L. 17

postanawia:

Wpisać do rejestru handlowego:

Firma wykreślona spowodu zlikwidowania.

Wpisano w dn. 7 maja 1936 r.

1831

Towarzystwo Żeglugi Morskiej Angielska Spółka Akcyjna Cunard White Star Limited, Warszawa

Marszałkowska 144

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Ruchomości zł 15 956.20; Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 26 054.34; Dłużnicy różni zł 184 534.00; Sumy przechodnie: Wydatki dotyczące okresu przyszłego zł 23.00; Koszty transportu, dotyczące okresu przyszłego zł 3 454.57; Razem zł 3 477.57; Strata zł 61 629.69; Suma zł 291 651.80.

STAN BIERNY. — Kapitał zł 200 000.00; Amortyzacja zł 893.80; Wierzyciele różni zł 87 166.57; Sumy przechodnie: Wydatki, dotyczące okresu sprawozdawczego zł 3 485.63; Koszty transportu, dotyczące okresu sprawozdawczego zł 105.80; Razem zł 3 591.43; Suma zł 291 651.80.

Rachunek strat i zysków za okres od 1 października do 31 grudnia 1935 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 64 346.52; Podatki państwowe i komunalne zł 1 532.84; Różnice kursowe zł 106.87; Amortyzacja zł 893.80; Razem zł 66 880.03.

MA. — Prowizja za wysłanych pasażerów zł 5 110.85; Prowizje za anulowane prepaudy i potrącenia przy stornowaniu kwit. zadatk. zł 139.49; Strata zł 61 629.69; Razem zł 66 880.03.

Cunard White Star Limited, [Liverpool, Anglja]

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — Statki parowe i statki motorowe oraz ss. „Queen Mary” obecnie na wykończeniu po cenie nabycia po potrąceniu sumy spisanej ft. st. 18 114 782:18:9; Inwentarz, maszyny, urządzenia biurowe i t. d. po cenie nabycia po potrąceniu amortyzacji ft. st. 79 073:0:0; Udziały w T-wie koncernowym po cenie nabycia ft. st. 4 025:8:10; Saldo, przypadające od T-wa koncernowego ft. st. 31 927:7:9; Magazyny okrętowe, węgiel, materiały opałowe, oliwa, zapasy żywności, wina, bielizna i t. d. ft. st. 389 620:3:6; Dłużnicy, salda agentów, otwarte rachunki podróży i depozyty u rządów zagranicznych ft. st. 493 497:12:6; Gotówka w bankach i posiadaniu ft. st. 233 338:6:11; Rachunek strat i zysków: saldo z ostatniego rachunku ft. st. 408 089:16:5, strata za 1935 r. ft. st. 61 769:7:1, razem ft. st. 469 859:3:6; Suma ft. st. 19 816 124:1:9.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy wypuszczono 10 000 000 akcji zwykłych po ft. st. 1:0:0 każda całkowicie wpłacone ft. st. 10 000 000:0:0; Premja na r-k akcji ft. st. 6 852 410:0:4; Pierwszy hipoteka obligacje w posiadaniu Rządu JKM, zabezpieczone na ss. „Queen Mary” ft. st. 1 750 000:0:0; Wpływy z obligacji (klasa A) w posiadaniu Rządu JKM, zabezpieczone drugim obciążeniem na ss. „Queen Mary” ft. st. 151 174:10:10; Wpływy z obligacji (klasa B) w posiadaniu Rządu JKM, zabezpieczone drugim obciążeniem na ss. „Queen Mary” ft. st. 200 000:0:0; Wierzyciele i otwarte rachunki podróży ft. st. 862 539:10:7; Suma ft. st. 19 816 124:1:9.

Rachunek zysków i strat od 1 stycznia do 31 grudnia 1935 r.

WINIEN. — Do r-ku paliwa, płac, zapasów żywności, maszyn pokładowych, kosztów portowych, biurowych i t. d. ft. st. 5 984 594:12:9.

MA. — U r-ku za przejazdy frachty, korespondencję, odsetki i t. d. i t. d. ft. st. 5 956 928:16:9; U r-ku salda strat operacyjnych do przeniesienia ft. st. 27 665:16:0; Razem ft. st. 5 984 594:12:9.

Do r-ku salda strat operacyjnych z przeniesienia ft. st. 27 665:16:0; Do r-ku amortyzacji inwentarza, maszyny i urządzenia biurowego ft. st. 11 903:11:2; Do r-ku gaż dyrektorów (1934-1935) ft. st. 8 199:19:11; Do r-ku gaż rezydentów ft. st. 2 750:0:0; Do r-ku odsetek od ft. st. 750 000:0:0 pierwszej hipoteki obligacje (kapitał obrotowy) ft. st. 11 250:0:0; Razem ft. st. 61 769:7:1.

MA. — R-k salda STRATA ft. st. 61 769:7:1.

(—) Percy E. Bates

(—) A. B. Cauty

Dyrektorzy

1851

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Port Drzewny”, Spółka Akcyjna w Gdyni

podaje do wiadomości, że w dn. 5 września 1936 r. o godz. 1 po poł. w kancelarii Notariusza Małachowskiego-Łempickiego, przy ul. Kapucyńskiej Nr. 6 w Warszawie, odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Rozpatrzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za ostatni rok operacyjny;
- 4) Wybór władz Spółki: Zarządu i Rady;
- 5) Wolne wnioski.

1848-32-34

Polsko-Włoska Spółka Akc. dla Przem. Naftowego „Bonariva”

w e L w o w i e

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — Gotówka w kasie zł 1 879.58; Udziały w przedsiębiorstwach zł 158 519.00; Tereny i prawa naftowe zł 213 061.46; Szyby wraz z inwentarzem zł 1 250 400.70; Budynki mieszkalne i gospodarcze oraz Magazyn Główny zł 110 372.00; Zapasy materiałów technicznych zł 16 385.84; Urządzenie biur, budynków i zaprzęgów zł 12 441.65; Dłużnicy zł 375 298.75; R-k przejściowy zł 2 500.00; Zapasy ropy zł 15 704.86; Straty z lat ubiegłych zł 274 951.81; Suma końcowa zł 2 431 515.65.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 500 000.00; Wierzyciele zł 1 234 054.57; Specjalny r-k przejściowy różnic kursowych zł 676 621.20; R-k przejściowy zł 20 839.88; Suma końcowa zł 2 431 515.65.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1935 r.

WINIEN. — Ogólne wydatki administracyjne zł 108 310.33; Ubezpieczenia społeczne zł 23 136.31; Pobory urzędników technicznych zł 21 200.00; Odsetki i prowizje zł 8 663.34; Koszty produkcji i ruchu zł 130 781.31; Likwidacja otworu „Italica V” i zużyte materiały zł 10 920.20; Podatki zł 27 951.62; Różne wydatki zł 37 058.43; Amortyzacje zł 97 855.95; Strata z 1934 r. zł 241 551.58; Suma końcowa zł 707 429.07.

MA. — Wpływy od sprzedanej ropy zł 407 297.56; Wpływy od sprzedanych gazów zł 9 120.16; Koszty tłoczniowe zł 354.68; Zapasy ropy zł 15 704.86; Strata z 1934 r. zł 241 551.58, plus strata z 1935 r. zł 33 400.23, ogólna strata zł 274 951.81; Końcowa suma zł 707 429.07.

1850

Guerlain, Parfumeur, Spółka Akcyjna w Polsce

Bilans netto na dz. 31/XII 1935 r.

AKTYWA. — Kasa i banki zł 46 585.91; Towary zł 52 976.61; Dłużnicy zł 185 641.18; Papiery procentowe zł 1 408.00; Sumy przechodnie zł 1 509.47; Ruchomości zł 99.10; Razem aktywa zł 288 220.27.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 250 000.00; Kapitał rezerwowy zł 27 255.81; Odbiorcy zł 588.15; Sumy przechodnie zł 448.47; Zysk netto zł 9 927.84; Razem pasywa zł 288 220.27.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty handlowe zł 33 435.59; Zysk netto zł 9 927.84; Razem zł 43 363.43.

ZYSKI. — Towary zł 41 943.08; Procenty zł 1 187.25; Różnica kursowa zł 233.10; Razem zł 43 363.43.

1853

TARYFA CELNA

wydana w formie kartkowej
stale uzupełniana
według aktualnego stanu

Cena Taryfy zł 40.–

Cena „Uzupełnień” zł 7.–

||||| kwartalnie |||||

Nakładem Tygodnika

„POLSKA GOSPODARCZA”

POLMIN

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych

CENTRALA: LWÓW, ULICA AKADEMICKA 7

TELEFONY: 102-20 do 102-23

RAFINERJA W DROHOBYCZU

REPREZENTACJA W GDAŃSKU PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZ-
POLISH PETROLEUM COMPANY NE WE WSZYSTKICH STOŁECZNYCH
KREBSMARKT 7/8 MIASTACH EUROPY

DZIĘKI DŁUGOLETNIJ PRAKTYCE RAFINE-
RYJNEJ I DOŚWIADCZENIOM NA POLU TECH-
NIKI SMARNICZEJ, DOSTARCZAMY PRODUK-
TY ŚMAROWE NAJWYŻSZYCH GATUNKÓW
PO JAK NAJŚCIŚLEJ SKALKULOWANYCH
CENACH

WŁAŚCIWE ZASTOSOWANIE WYSOKOWAR-
TOŚCIOWYCH OLEJÓW I ŚMARÓW „POLMIN”,
DOSTOSOWANYCH DO WARUNKÓW PRACY
WSZYSTKICH MASZYN I SILNIKÓW, ZAPEW-
NIA UZYSKANIE WSZELKICH KORZYŚCI,
ZWIĄZANYCH Z RACJONALNĄ GOSPODARKĄ
SMARNICZĄ

OLEJE I ŚMARY AUTOMOBILOWE „POLMIN”

SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH NASZYCH ODDZIAŁACH ORAZ
W PIERWSZORZĘDNYCH SKŁADACH Z AKCESORJAMI SAMOCHODOWEMI

O D D Z I A Ł Y: BIAŁYSTOK, BYDGOSZCZ, DOLINA, GDYŃIĄ, JAROSŁAW,
KALISZ, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, PIŃSK, POZNAŃ,
RÓWNE, SIEDLCE, STRYJ, SOSNOWIEC, TOMASZÓW MAZO-
WIECKI, TORUŃ, WARSZAWA, WILNO
